

Kvalita podnikatelského prostředí v České republice

Diplomová práce

Studijní program:

N6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Podniková ekonomika – Podnik v mezinárodním prostředí

Autor práce:

Bc. Markéta Legnerová

Vedoucí práce:

prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Zadání diplomové práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Markéta Legnerová**
Osobní číslo: E16000348
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: N6208T085 – Podniková ekonomika – Podnik v mezinárodním prostředí
Zadávající katedra: katedra podnikové ekonomiky a managementu
Vedoucí práce: prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.
Konzultant práce: Ing. Vendula Zedníková
Community Manager, Lipo.ink - Liberecký podnikatelský inkubátor

Název práce: **Kvalita podnikatelského prostředí v České republice**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Charakteristika podnikatelského prostředí a faktorů, které ho ovlivňují.
3. Vývoj podnikatelského prostředí v České republice.
4. Analýza současné situace. Komparace podnikatelského prostředí mezi kraji České republiky.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Seznam odborné literatury:

- JÁČ, Ivan. 2010. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-038-6.
- VITURKA, Milan. 2010. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3638-9.
- GUINN, Alan, Oldřich KRATOCHVÍL a Iveta HASHESH. 2009. *Podnikatelské prostředí v ČR*. Kunovice: Evropský polytechnický institut. ISBN 978-80-7314-176-0.
- ŽIŽKA, Miroslav. 2013. *Hospodářský rozvoj regionů: Vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-131-4.
- LUKEŠ, Martin a Martina JAKL. 2012. *Podnikání v České republice*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1884-8.
- SAUKA, Arnis. 2017. *Entrepreneurship in transition economies: diversity, trends, and perspectives*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg. ISBN 978-3-319-57341-0.
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce: min. 65 normostran
Forma zpracování: tištěná / elektronická
Datum zadání práce: 1. října 2018
Datum odevzdání práce: 31. srpna 2020

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

L.S.

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D. (v.z.)
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

10. května 2020

Bc. Markéta Legnerová

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou podnikatelského prostředí na území České republiky se zaměřením na analýzu kvality podnikatelského prostředí ve vybraných regionech. Hlavním cílem práce je zhodnocení podnikatelského prostředí ve Středočeském a Ústeckém kraji prostřednictvím vybraných faktorů a následné vícekriteriální analýzy. Práce je rozvržena do teoretické a praktické části. V teoretické části je věnován prostor vymezení pojmů, teorii regionálního hodnocení za pomoci lokalizačních faktorů a stručné historii podnikatelského prostředí v České republice. Praktická část vychází zejména ze statistických údajů a jejím předmětem je popis současného stavu a následné zhodnocení šestnácti konkrétních faktorů Středočeského a Ústeckého kraje. Tyto faktory jsou dále komparovány a jejich výstupem je vícekriteriální analýza, která slouží jako závěrečné zhodnocení podnikatelského prostředí na území krajů. Součástí práce je také dotazníkové šetření.

Klíčová slova

Podnikatelské prostředí, Středočeský kraj, Ústecký kraj, Lokalizační faktory, Vícekriteriální analýza

Annotation

The diploma thesis deals with the issue of the business environment in the Czech Republic with a focus on the analysis of the quality of the business environment in selected regions. The main goal of the work is to evaluate the business environment in Central Bohemian and Ústí nad Labem regions through selected factors and subsequent multi-criteria analysis. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is devoted to the definition of concepts, the theory of regional evaluation with the help of localization factors and a brief history of the business environment in the Czech Republic. The practical part is based mainly on statistical data and its subject is a description of the current state and subsequent evaluation of sixteen specific factors of Central Bohemian and Ústí nad Labem regions. These factors are further compared and their output is a multi-criteria analysis, which serves as a final assessment of the business environment in the regions. Part of the work is also a questionnaire survey.

Key Words

Business environment, Central Bohemian region, Ústí nad Labem region, Localization factors, Multicriteria analysis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu diplomové práce prof. Ing. Ivanu Jáčovi, CSc. za odborné vedení, vstřícnost a trpělivost, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval. Velké poděkování patří také mým rodičům, kteří mi studium umožnili.

Obsah

Seznam obrázků.....	14
Seznam tabulek.....	15
Seznam zkratk.....	17
Úvod	19
1 Charakteristika podnikatelského prostředí.....	21
1.1 Základní pojmy	21
1.2 Regiony.....	23
1.2.1 Typy regionu	23
1.2.2 Regiony v pojetí EU	24
1.3 Podnikatelské prostředí.....	26
1.3.1 Definice a základní charakteristiky	26
1.3.2 Hodnocení kvality podnikatelského prostředí	27
2 Faktory hodnotící úroveň regionů	30
2.1 Obchodní faktory	31
2.2 Pracovní faktory.....	32
2.3 Infrastrukturní faktory.....	32
2.4 Lokální faktory	33
2.5 Cenové faktory.....	34
2.6 Environmentální faktory	34
3 Historický vývoj v ČR.....	36
3.1 Období mezi roky 1918 a 1948.....	36
3.2 Období mezi roky 1948 a 1989.....	37
3.3 Období po roce 1989.....	37
4 Podnikatelské prostředí v ČR.....	40
4.1 Makroekonomické ukazatele	40
4.2 Obchodní výkonnost	41
4.3 Lidské zdroje.....	45
4.4 Mezinárodní hodnocení	47
4.5 Podpora podnikatelských subjektů	49
4.5.1 Vládní subjekty.....	50
4.5.2 Nevládní subjekty	52
4.5.3 Finanční subjekty.....	53

4.5.4	Komerční subjekty	54
5	Podnikatelské prostředí ve vybraných krajích ČR.....	56
5.1	Charakteristika vybraných krajů.....	56
5.1.1	Středočeský kraj	56
5.1.2	Ústecký kraj.....	57
5.2	Faktory hodnotící KPP Středočeského kraje	58
5.2.1	Obchodní faktory.....	58
5.2.2	Pracovní faktory	62
5.2.3	Infrastrukturní faktory	65
5.2.4	Lokální faktory	67
5.2.5	Cenové faktory	70
5.2.6	Enviromentální faktory	71
5.3	Faktory hodnotící KPP Ústeckého kraje	73
5.3.1	Obchodní faktory.....	73
5.3.2	Pracovní faktory	77
5.3.3	Infrastrukturní faktory	79
5.3.4	Lokální faktory	81
5.3.5	Cenové faktory	83
5.3.6	Enviromentální faktory	85
6	Zhodnocení kvality podnikatelského prostředí ve vybraných krajích	88
6.1	Komparace faktorů Středočeského a Ústeckého kraje	88
6.1.1	Obchodní faktory.....	88
6.1.2	Pracovní faktory	89
6.1.3	Infrastrukturní faktory	90
6.1.4	Lokální faktory	90
6.1.5	Cenové faktory	91
6.1.6	Enviromentální faktory	92
6.2	Vícekritériální analýza.....	93
6.3	Vlastní dotazníkové šetření	95
6.3.1	Charakteristika respondentů.....	95
6.3.2	Výsledky výzkumných otázek	97
	Závěr.....	102
	Seznam použité literatury.....	105

Seznam příloh.....	109
--------------------	-----

Seznam obrázků

Obrázek 1: Regiony soudržnosti v ČR.....	25
Obrázek 2: Zbožová struktura exportu ČR	43
Obrázek 3: Teritoriální struktura českých PZI v zahraničí	44
Obrázek 4: Teritoriální struktura zahraničních PZI v ČR.....	45
Obrázek 5: Četnost ekonomických subjektů ve Středočeském kraji podle hlavní činnosti	60
Obrázek 6: Počet zahraničních firem ve Středočeském kraji.....	61
Obrázek 7: Podpůrné služby ve Středočeském kraji	62
Obrázek 8: Vzdělanost obyvatelstva ve Středočeském kraji v roce 2019.....	64
Obrázek 9: Četnost ekonomických subjektů v Ústeckém kraji podle hlavní činnosti	75
Obrázek 10: Počet zahraničních firem v Ústeckém kraji	76
Obrázek 11: Podpůrné služby v Ústeckém kraji	77
Obrázek 12: Vzdělanost obyvatelstva v Ústeckém kraji v roce 2019	78
Obrázek 13: Předmět podnikatelské činnosti respondentů	96
Obrázek 14: Délka realizace podnikatelské činnosti respondentů	96
Obrázek 15: Podíl respondentů dle počtu zaměstnanců	97
Obrázek 16: Spokojenost s podnikatelským prostředím ve Středočeském kraji	98
Obrázek 17: Spokojenost s podnikatelským prostředím v Ústeckém kraji.....	99
Obrázek 18: Zhodnocení důležitosti faktorů ve Středočeském kraji	100
Obrázek 19: Zhodnocení důležitosti faktorů v Ústeckém kraji.....	101

Seznam tabulek

Tabulka 1: Kategorizace podniků dle velikosti	22
Tabulka 2: Vymezení NUTS podle počtu obyvatel.....	25
Tabulka 3: Faktory kvality podnikatelského prostředí	30
Tabulka 4: Vývoj HDP v ČR v letech 2010 - 2018.....	40
Tabulka 5: Vývoj míry inflace v letech 2010 - 2018.....	40
Tabulka 6: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v letech 2010 - 2018.....	41
Tabulka 7: Obchodní bilance ČR v letech 2010-2018 v mld. Kč.....	42
Tabulka 8: Stav PZI v roce 2018 v obou směrech v mld. Kč.....	43
Tabulka 9: Významné firmy ve Středočeském kraji	59
Tabulka 10: Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2019.....	63
Tabulka 11: Podnikavost ve Středočeském kraji v letech 2016 - 2018.....	64
Tabulka 12: Délka železnic a silnic ve Středočeském kraji v roce 2019	65
Tabulka 13: Vybavenost domácností osobním počítačem, přístupem k internetu a podíl jednotlivců využívajících internet k nakupování ve Středočeském kraji	66
Tabulka 14: Vzdálenost mezinárodních letišť v km.....	67
Tabulka 15: Přehled průmyslových zón ve Středočeském kraji v roce 2019.....	68
Tabulka 16: Počet škol ve Středočeském kraji v roce 2019	69
Tabulka 17: Příjmy a výdaje Středočeského kraje v mil. Kč v letech 2016 - 2018	70
Tabulka 18: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy ve Středočeském kraji podle činností .	70
Tabulka 19: Ceny pozemků a pronájmu kancelářských prostor ve Středočeském kraji	71
Tabulka 20: Kapacita a návštěvnost ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji v roce 2018	72
Tabulka 21: Objem emisí ve Středočeském kraji v tunách	73
Tabulka 22: Významné firmy v Ústeckém kraji	74
Tabulka 23: Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2019.....	78
Tabulka 24: Podnikavost v Ústeckém kraji v letech 2016 - 2018.....	79
Tabulka 25: Délka železnic a silnic v Ústeckém kraji v roce 2019.....	79
Tabulka 26: Vybavenost domácností osobním počítačem, přístupem k internetu a podíl jednotlivců využívajících internet k nakupování v Ústeckém kraji	80
Tabulka 27: Vzdálenost mezinárodních letišť v km.....	81
Tabulka 28: Přehled průmyslových zón v Ústeckém kraji v roce 2019.....	82

Tabulka 29: Počet škol ve Středočeském kraji v roce 2019.....	83
Tabulka 30: Příjmy a výdaje Ústeckého kraje v mil. Kč v letech 2016 - 2018.....	83
Tabulka 31: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Ústeckém kraji podle činností	84
Tabulka 32: Ceny pozemků a pronájmu kancelářských prostor v Ústeckém kraji.....	85
Tabulka 33: Kapacita a návštěvnost ubytovacích zařízení v Ústeckém kraji v roce 2018 .	86
Tabulka 34: Objem emisí v Ústeckém kraji v tunách	87
Tabulka 35: Vícekriteriální analýza faktorů Středočeského a Ústeckého kraje.....	93

Seznam zkratk

AMSP ČR – Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

ČEB – Česká exportní banka

ČMZRB – Českomoravská záruční a rozvojová banka

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EGAP – Exportní garanční a pojišťovací společnost

EU – Evropská unie

GCR – Global Competitiveness Report

HDI – Human Development Index

HDP – Hrubý domácí produkt

HK ČR – Hospodářská komora ČR

ICT – Informační a komunikační technologie

KPP – Kvalita podnikatelského prostředí

LAU – Local administrative unit

MPO ČR – Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

MMR ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MSP – Malé a střední podniky

NOZ – Nový občanský zákoník

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PZI – Přímé zahraniční investice

PZ – Průmyslová zóna

REZZO – Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší

RPIC – Regionální poradenská a informační centra

SRN – Spolková republika Německo

VTP – Vědeckotechnický park

UNCTAD – Konference OSN o obchodu a rozvoji

UNIDO – Organizace OSN pro průmyslový rozvoj

WB – Světová banka

WCY – World Competitiveness Yearbook

ZOK – Zákon o obchodních korporacích

Úvod

Podnikatelské prostředí je tvořeno mnoha faktory, které na sebe vzájemně působí. Každý region má své unikátní podnikatelské prostředí, k jehož vývoji přispívá mnoho různých subjektů. Na kvalitu podnikatelského prostředí mají vliv nejen podniky, ale také vládní instituce, geografická poloha, měnící se trendy, inovace, kvalita pracovní síly a mnoho dalších. Kvalitní podnikatelské prostředí má významný vliv nejen na úspěch a rozvoj podniku, ale i na konkurenceschopnost regionu. Kvalitu podnikatelského prostředí lze zkoumat na základě různých mezinárodních indexů a žebříčků konkurenceschopnosti zemí, ale také na regionální úrovni.

Hlavním cílem práce je analýza současné situace v České republice a zhodnocení kvality podnikatelského prostředí ve Středočeském a Ústeckém kraji s využitím komparace lokalizačních faktorů a následné vícekriteriální analýzy. Z důvodu velkého množství faktorů, které na podnikatelské prostředí působí, bylo vybráno právě multifaktorové hodnocení, které umožňuje pohled na hlavní rozdíly mezi kraji, jejich silné stránky a také nedostatky.

Ekonomické subjekty, rozhodující se o lokalizaci svého podnikání, by měly zvážit všechny faktory, které jsou podstatné pro jejich činnost. Praktickým přínosem této práce je komplexní pohled na kvalitu podnikatelského prostředí ve Středočeském a Ústeckém kraji za využití aktuálních statistických dat, který může subjektům sloužit jako podklad pro rozhodování o lokalizaci svých podnikatelských činností.

Diplomová práce čerpá především z volně dostupných statistických dat poskytovaných Českým statistickým úřadem a z literatury z oblasti ekonomie, podnikání, mezinárodního obchodu a regionální politiky. Pro zpracování práce byla využita metoda rešerše odborné literatury, metoda syntézy, metoda abstrakce a metoda dedukce. Metoda komparace krajů je využita v praktické části a vychází z ní následná vícekriteriální analýza. V závěru práce je využita metoda sběru dat v podobě dotazníkového šetření.

Práce je rozvržena do šesti dílčích kapitol. První kapitola je věnována teoretickým východiskům a různým pohledům na měření kvality podnikatelského prostředí. Druhá kapitola se zabývá popisem lokalizačních faktorů, které slouží k regionálnímu hodnocení. Historický vývoj podnikatelského prostředí v ČR od období první republiky po současnost

je popsán ve třetí kapitole. Čtvrtá kapitola se věnuje analýze současné situace. Je zde věnován prostor základním makroekonomickým ukazatelům, obchodní výkonnosti a lidskému kapitálu. Dále se práce věnuje aktuálnímu umístění České republiky v mezinárodních žebříčkách konkurenceschopnosti a druhům podpor, které mohou podnikatelé na území České republiky využít. Pátá kapitola se zabývá charakteristikou vybraných krajů a popisem faktorů, které působí na jejich podnikatelské prostředí. Samotná komparace obou krajů je zpracována v šesté kapitole a vychází z ní závěrečná vícekritériální analýza. Součástí kapitoly je i dotazníkové šetření, které proběhlo za účelem zjištění celkové spokojenosti podnikatelů s podnikatelským prostředím ve Středočeském a Ústeckém kraji a jejich vnímání jednotlivých lokalizačních faktorů.

1 Charakteristika podnikatelského prostředí

Obsahem první kapitoly práce jsou zejména teoretická východiska podnikatelského prostředí. Nejprve je dán prostor základním pojmům souvisejícím s podnikáním. Dále se kapitola zaměřuje na regionální politiku. K závěru kapitoly je věnován prostor podnikatelskému prostředí, představena je jeho definice a měření jeho kvality na mezinárodní i regionální úrovni.

1.1 Základní pojmy

V první podkapitole jsou přiblíženy pojmy podnikatel, podnik a podnikání. K jejich definici byl použit především Nový občanský zákoník a další důvěryhodné zdroje.

Podnikatel

Výklad pojmu podnikatel prošlo dlouhodobým vývojem, v současné době je však podnikání a pojmy s ním spojené definováno v Novém občanském zákoníku (NOZ), který nabyl účinnosti 1. 1. 2014. Tento zákoník (Zákon č. 89/2012 Sb.) charakterizuje podnikatele jako osobu, která: *„Vykonává samostatně na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.“*

Aby se tato osoba mohla stát podnikatelem, existuje několik podmínek, které musí splnit. Synek a Kislíngrová (2010) uvádí, že podnikatelem může být osoba fyzická i právnická, v obou případech však musí být zapsané v obchodním rejstříku. Fyzická osoba musí k provozování podnikání vlastnit živnostenské oprávnění. Toto oprávnění může získat splněním podmínek pro podnikání, které upravuje živnostenský zákon, a podle druhu živnosti pak vlastní živnostenský list či koncesní listinu. Živnostník pak ručí celým svým majetkem. Právnickou osobou jsou pak obchodní společnosti a družstva, která se řídí zákonem č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (ZOK). Právnické osoby můžeme rozdělit do tří skupin – korporace, fundace a ústavy.

Podnik

Nový občanský zákoník nahrazuje termín podnik pojmem obchodní závod, který je definován podle zákona č. 89/2012 jako: „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil, a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“ I tuto právní úpravu lze chápat jako soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. Hmotné složky tvoří věci movité a nemovité, jedná se o jmění jako stavby, zařízení či vozidla. Mezi nehmotné složky zahrnujeme například obchodní jméno, kontakty na klienty či ochranné známky. Osobní složky pak tvoří především podnikatelovo know-how nebo kvalifikační úroveň zaměstnanců (Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník § 502 a § 503).

Podniky se rozdělují podle velikosti do příslušných kategorií. Rozlišující kritéria jsou počet zaměstnanců, výše ročního obrátu a bilanční suma roční rozvahy, kde u posledních dvou kritérií si může obchodní závod vybrat, které chce splňovat. Jednotlivé kategorie jsou blíže přiblíženy v tabulce č. 1.

Tabulka 1: Kategorizace podniků dle velikosti

	Počet zaměstnanců	Roční obrát	Bilanční suma
Mikropodnik	<10	<2 mil. EUR	<2 mil. EUR
Malý podnik	<50	<10 mil. EUR	<10 mi. EUR
Střední podnik	51-250	10 – 50 mil. EUR	10 - 43 mil. EUR
Velký podnik	>250	>50 mil. EUR	>43 mil. EUR

Zdroj: Vlastní zpracování

V této práci je věnován prostor především Malým a středním podnikům (MSP). Ty zaměstnávají méně než 250 zaměstnanců a jejich roční obrát nepřesahuje 50 milionů euro, případně bilanční sumu aktiv ve výši 43 milionů euro. Pro tento typ firem je charakteristická široká možnost čerpání podpor podnikání. Kritériím Malých a středních podniků, které jsou povinny splňovat pro získání finanční podpory Evropské Unie v jejím programovém období na roky 2014 až 2020 se zabývá doporučení Komise 2003/361/ES z roku 2003. Splňovat musí kromě výše uvedených kritérií také nezávislost menší než 25%, jinými slovy nesmí být vlastněny z 25 procent a více jiným subjektem, který nespadá pod definici MSP (doporučení Komise č. 2003/361/ES o definici mikropodniků, malých a středních podniků).

Podnikání

Občanský zákoník charakterizuje podnikání jako: „*Soustavnou činnost prováděnou podnikatelem samostatně vlastním jménem, na vlastní účet, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku*“ (Zákon č. 455/1991 Sb., § 2). Samotný pojem podnikání však bývá chápán a vykládán různě. V ekonomickém chápání představuje podnikání lidskou činnost vykonávanou za účelem maximalizace zisku. Cílem podniku však nemusí být nutně orientace na výši zisku, může se soustředit např. na hodnoty podniku, podporu zaměstnanosti v regionu či zvyšování podílu na trhu. V České republice existuje několik právních forem podnikání.

1.2 Regiony

Všeobecné vymezení pojmu region v literatuře neexistuje. Autoři odborné literatury si definují tento pojem podle jimi zvolených kritérií, která potřebují pro svou další analýzu. Definice regionu je obtížná i z toho důvodu, že tento termín využívá mnoho různých vědních disciplín. Všeobecně se ale dá region chápat jako území, které je vymezeno specifickým způsobem, má určité vlastnosti a jeho rozvoj za účelem lepší kvality života je v zájmu obyvatel tohoto regionu. V následujícím textu je věnován prostor pohledu na členění regionů z různých druhů dostupné literatury. Speciální podkapitola je věnována jeho členění dle regionální politiky EU.

1.2.1 Typy regionu

Regiony lze podle různých kritérií dělit do několika typů. První z nich je **geografický region**, který se dále historicky rozlišoval na přirozený a umělý. Přirozený region tvořily geografické vlastnosti, umělý region měl hranice stanovené člověkem. V dnešní době je za přirozený region považováno vztahově provázané území, jehož hlavní funkční vztahy jsou dojížděka do práce, do škol, za nákupy a za službami (Jáč, 2010).

Žižka (2013) poukazuje, že lze tyto regiony dále dělit podle velikosti a komplexnosti na makroregiony, meziregiony a mikroregiony. Zvláštním útvarem jsou pak regionální metropole, pro jejichž vznik je základním kritériem alespoň jeden milion obyvatel z centra a spádového regionu. Jejich hlavním přínosem je široká působnost.

Funkční regiony jsou dle Jáče (2010) vymezeny podle vazeb mezi domovy a místem pracovišť obyvatel. Velký význam má vzájemné propojení do infrastrukturních sítí

a společné zájmy obyvatel v oblastech ekonomického rozvoje, kulturních akcí, rozvoje inovací, nabídky pracovních míst a snahy o zachování kvalitního životního prostředí.

Pro výkon veřejné správy jsou vymezovány **administrativní regiony**. Tyto uměle vytvořené regiony nemusí odpovídat reálným vztahům a procesům na daném území. Existují mezi nimi určité hierarchické vztahy. Jedná se o okresy, kraje a regiony soudržnosti.

Strukturální problémy na daném území mohou vyústit ve vznik **účelového regionu**. Tyto regiony vznikají s cílem řešení určitého problému – ohrožená kvalita životního prostředí, ochrana přírodní lokality nebo ekonomická zaostalost. Nejběžnějšími příklady v praxi jsou národní parky a chráněné krajinné oblasti.

Regiony lze také dělit na **homogenní** a **heterogenní**. Homogenní region je tvořen vnitřními podobnými charakteristikami, např. úrovní nezaměstnanosti nebo výší příjmů obyvatel. Heterogenní region je naopak charakteristický nerovnoměrnou vnitřní strukturou a odlišnými charakteristikami.

Dalším rozdělením regionu je dle jeho ekonomické výkonnosti. Jako **růstový region** je označován rozvíjející se region, který buduje nová odvětví či služby. Tyto regiony jsou atraktivní pro podnikatelské subjekty. **Stagnující region** se nevyznačuje žádnou výraznou ekonomickou aktivitou. Dlouhodobě slabá ekonomická výkonnost pak určuje **Problémový region** (Jáč, 2010).

1.2.2 Regiony v pojetí EU

Z hlediska Evropské unie a její regionální politiky lze regiony dělit na **NUTS** a **Euroregiony**. Statistický úřad EU (Eurostat) zavedl v roce 1988 klasifikaci územních jednotek NUTS (z francouzštiny La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques). Využití klasifikace NUTS lze pozorovat například ve statistických analýzách v rámci regionální politiky členských zemí EU nebo v analýzách, které vyhodnocují sociálně-ekonomické dopady regionálních politik. Administrativní členění NUTS bylo v ČR zavedeno 1. 1. 2008, do té doby byla územní struktura ČR popisována jen do úrovně krajů. Statistickou jednotku NUTS tvoří jedna nebo více územně správních jednotek státu (Jáč, 2010).

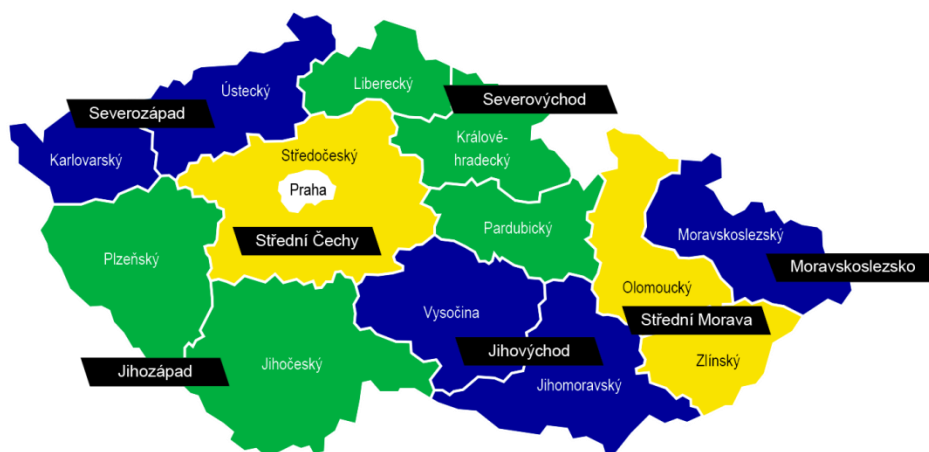
Pro přesnější porovnávání zemí EU mezi sebou se NUTS dělí do několika úrovní, které se liší v jejich rozmezí počtu obyvatel v regionu. Díky tomuto dělení jsou zajištěny srovnatelné statistické celky, které nemusí být však vždy pevně dodržovány. Stanovené rozmezí pro jednotlivé NUTS jsou uvedeny v tabulce č. 2. Z ní lze vyčíst, že existují tři úrovně NUTS.

Tabulka 2: Vymezení NUTS podle počtu obyvatel

Statistická jednotka	Min. počet obyvatel	Max. počet obyvatel	Působení v ČR
NUTS I	3 000 000	7 000 000	Celé území ČR
NUTS II	800 000	3 000 000	8 regionů soudržnosti
NUTS III	150 000	800 000	14 krajů

Zdroj: Vlastní zpracování

Žádná z územně správních jednotek ČR neodpovídala úrovni NUTS II. Ovšem díky možnosti čerpání prostředků z fondu Evropské unie, které se realizuje právě na úrovni NUTS II, došlo k vytvoření tzv. regionů soudržnosti. Tyto regiony jsou tvořeny jedním až třemi kraji v rámci ČR a jejich rozdělení je znázorněno na obrázku č. 1. Na území ČR působí osm regionů soudržnosti.

Obrázek 1: Regiony soudržnosti v ČR

Zdroj: DotaceEU.cz, 2019

Dnes už zaniklým úrovní NUTS IV a NUTS V plně odpovídají Místní samosprávné jednotky LAU (Local Administrative Units), které slouží pro nižší členění správních jednotek. LAU lze dělit na okresy a obce.

- LAU I – okresy, v ČR 76 + 15 pražských obvodů
- LAU II – obce, v ČR 6249 obcí v roce 2008

Euroregiony tvoří nejkomplexnější formu přeshraniční spolupráce místních samospráv, která je koordinovaná institucionálně. Vznik euroregionu je motivován snahou o lepší společné řešení určitého problému, který postihl příhraniční oblasti a zasahuje do života jeho občanů. Finanční prostředky jsou získávány z programů EU. Spolupráce v rámci euroregionu je realizována v hospodářské, společenské i kulturní oblasti. Přeshraniční spolupráce se uskutečňuje především v oblastech životního prostředí, dopravní infrastruktury, územního plánování, cestovního ruchu a ekonomiky (Jáč, 2010).

1.3 Podnikatelské prostředí

Druhá část první kapitoly je zaměřena pojmu podnikatelské prostředí. Nejprve se práce věnuje teoretickému uchopení problematiky. Praktické analýze podnikatelského prostředí České republiky je věnován prostor v druhé polovině práce.

1.3.1 Definice a základní charakteristiky

Podnikatelské prostředí je těžce vymežitelný pojem, pro který každý autor používá jiné definice a výrazy. Dle Žižky (2013) můžeme podnikatelské prostředí charakterizovat jako souhrn faktorů, které ovlivňují ekonomické subjekty a jejich podnikání. Tyto faktory se dělí na vnější a vnitřní. Jedná se tedy o všechny vlivy, které na podnik působí. Každý podnik je některými faktory ovlivněn, jelikož neexistuje podnik, který by byl v tržním prostředí absolutně izolovaný.

Guinn, Kratochvíl a Hashesh (2007) řadí mezi vnější vlivy makrookolí a mikrookolí podniku. Firemní makrookolí je charakteristické především tím, že je pro podnik nemožné ho ovlivnit. Působí na všechny ekonomické subjekty v daném území zároveň a má významný dopad na úroveň odvětví. Součástí vnějšího makroekonomického prostředí jsou pak politické, ekonomické, sociální, technologické, legislativní a environmentální vlivy.

Vnější mikroprostředí se liší v tom, že je pro podnik možné jej v menší či větší míře ovlivňovat. Musí však externí prostředí pravidelně sledovat, analyzovat a změnám se vhodně přizpůsobovat. Vliv tohoto prostředí je relevantní především pro odvětví, ve kterém daná organizace působí. Externí mikroprostředí charakterizují zejména dodavatelé, zákazníci, konkurence, místní veřejnost a další.

Vnitřní prostředí je naopak plně v moci podnikatele, může ho snadno ovlivňovat a měnit. Mikropodnikatelské prostředí umožňuje podniku odlišit se od konkurence a je snadné jej analyzovat a odhalit tak silné či slabé stránky podniku. Za pomoci interního prostředí se pak podnik může přizpůsobovat tržním vlivům z vnějšku. Vnitropodnikové prostředí zahrnuje například strukturu managementu, fyzický majetek, finance či lidské zdroje. Velmi důležité jsou také marketingové prostředky a image společnosti. Jako další můžeme zmínit například výzkum a vývoj nebo informační systém podniku. Všechny tyto faktory mají přímý vliv na kvalitu a úspěch podnikání (Guinn, 2007).

1.3.2 Hodnocení kvality podnikatelského prostředí

Kvalitu podnikatelského prostředí lze měřit a porovnávat jak v mezinárodním měřítku, tak v rámci jednoho regionu. Významnost jednotlivých faktorů se v těchto dvou pohledech liší a z toho důvodu je v této podkapitole nejprve přiblíženo hodnocení na mezinárodní a posléze regionální úrovni.

Mezinárodní hodnocení

Podnikatelské prostředí představuje velmi široký pojem a v rámci mezinárodního srovnávání na něj lze pohlížet ze dvou směrů. Prvním z nich jsou definice mezinárodních organizací, jako jsou UNCTAD (Konference OSN o obchodu a rozvoji), WB (Světová banka), OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) či UNIDO (Organizace OSN pro průmyslový rozvoj).

Na druhé straně existují mezinárodně uznávané indexy, které zkoumají konkurenceschopnost jednotlivých zemí. Tyto indexy podávají relativně obsáhlý přehled podnikatelského prostředí v dané zemi. Kvalita podnikatelského prostředí se pak odvíjí od ekonomické konkurenceschopnosti země vzhledem ke konkurenceschopnosti ekonomik ostatních zemí. Mezi nejvýznamnější světové indexy patří např. World Competitiveness Scoreboard, Global Competitiveness Index či Doing Business. Konkrétnímu hodnocení KPP České republiky dle mezinárodních žebříčků je věnován prostor ve třetí kapitole práce.

World Competitiveness Scoreboard představuje žebříček ekonomik zveřejněný v ročence World Competitiveness Yearbook, kterou každý rok vydává Mezinárodní institut pro rozvoj a management. Konkurenceschopnost země hodnotí více než 300 kritérií, která vycházejí ze čtyř hlavních skupin – výkonnost ekonomiky, efektivita podnikatelského

sektoru, rozmanitost infrastruktury a efektivita státní správy a vládní politiky. Ačkoliv je toto mezinárodní hodnocení považováno za komplexní, tak přehled zemí zahrnuje převážně tržně vyspělé ekonomiky nebo atraktivní země pro investory (Kalínská, 2010).

Global Competitiveness Index zahrnuje **Global Competitiveness Report**, který každoročně vydává Světové evropské fórum (The World Economic Forum). Do hodnocení konkurenceschopnosti zemí je zařazeno 141 zemí, které jsou zkoumány v oblastech jako makroekonomická stabilita, infrastruktura, vzdělání, zdravotnictví, technologická úroveň, rozvinutost finančních trhů a další (World Economic Forum, 2019).

Doing Business je ročenka vydávaná Světovou bankou (The World Bank), která zahrnuje **Index snadnosti podnikání (Ease of Doing Business)**. Tento index hodnotí celkem 190 světových ekonomik a zkoumá specifickou část podnikatelského prostředí, do které je řazena regulace, administrativa, ochrana vlastnických práv a právní úkony spojené s podnikáním. Pro podnikatele představuje významný ukazatel při rozhodování v mezinárodním obchodě či investování (DoingBusiness.org, 2019).

Existují i další mezinárodní indexy, které zkoumají podnikatelské prostředí, zaměřují se však na jednu specifickou oblast a nepodávají komplexní pohled na věc. Jedná se například o **Human Development Index**, který se zaměřuje na kvalitu životních podmínek, **Index míry vnímané korupce** nebo **Index plátců úplatků**, který vydává Transparency International. Tyto přehledy jsou však pouze doplňkem hodnocení podnikatelského prostředí (Kalínská, 2010).

Regionální hodnocení

Regionální hodnocení kvality podnikatelského prostředí je dle Viturky (2010) postaveno na podnikatelském přístupu. Hlavní podstatou jsou investiční neboli rozvojové preference jednotlivých podnikatelských subjektů. Tyto preference vycházejí z předem určených souborů jednotlivých faktorů, které jsou pro kvalitu podnikatelského prostředí významné. Takzvané multifaktorové hodnocení, které je pro určení kvality podnikatelského prostředí typické, je v souladu s moderními koncepty lokalizačních analýz. Tyto koncepty kladou důraz na zohlednění odpovídající poptávky podnikatelských subjektů. Výsledky provedených analýz vypovídají, že firmy se rozhodují o své lokalizaci a působení podle široké škály objektivně působících faktorů, které nelze zachytit jednoduchými modely.

Pro určení optimální kombinace faktorů hodnocení kvality podnikatelského prostředí není cílem zkoumat pouze rozhodující faktory ovlivňující podniky, ale vytvořit co nejkompexnější strukturu zapojených faktorů ovlivňujících podnikatelské prostředí. Na hodnocení podnikatelského prostředí lze nahlížet jako na výčet kladů a záporů pro dané území, které může dále zohlednit státní či územní správa do svého rozhodování.

Multifaktorová analýza zkoumá hlavní faktory hodnocení kvality podnikatelského prostředí, které jsou rozčleněny do šesti integrovaných skupin. Dále jsou tyto faktory seřazeny od nejvíce významných faktorů po méně významné s uvedením konkrétní váhy ukazatele (Viturka, 2010). Bližší charakteristice jednotlivých faktorů se věnuje nadcházející kapitola. Praktickému uchopení vícekriteriální analýzy na podnikatelském prostředí ve vybraných krajích ČR se pak věnuje druhá polovina této diplomové práce.

2 Faktory hodnotící úroveň regionů

Pro komplexní hodnocení kvality podnikatelského prostředí slouží lokalizační faktory, na které se zaměřil přední český odborník na regionální ekonomii doc. RNDr. Milan Viturka, CSc ve své publikaci *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky* z roku 2010. Tato publikace představuje stěžejní zdroj pro tuto podkapitolu a slouží rovněž jako inspirace pro praktickou část této diplomové práce.

Faktory, které mají přímý vliv na kvalitu podnikatelského prostředí lze dělit do různých kategorií. Podle jejich významu je možné je dělit na nejvýznamnější, středně významné a méně významné, viz tabulka č. 3. Dále rozlišujeme šest integrovaných skupin: obchodní, pracovní, infrastrukturní, cenové, lokální a environmentální faktory (Žižka, 2013). Jednotlivé faktory jsou v této podkapitole teoreticky vysvětleny a prakticky uchopeny budou pro komparaci vybraných regionů ČR v kapitole páté.

Tabulka 3: Faktory kvality podnikatelského prostředí

Faktory kvality podnikatelského prostředí		
Nejvíce významné faktory	Středně významné faktory	Méně významné faktory
Blízkost trhů	Cena práce a nemovitostí	Přítomné zahraniční firmy
Dostupnost pracovní síly	Kvalita silnic a železnic	Kvalita životního prostředí
Koncentrace významných firem	ICT technologie	Asistence veřejné správy
Podnikatelská a znalostní báze	Atraktivita území	Flexibilita pracovní síly
Kvalita pracovní síly	Podpůrné služby	Blízkost mezinárodních letišť

Zdroj: ŽIŽKA, Miroslav a kolektiv, *Hospodářský rozvoj regionů: vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*, s. 27.

2.1 Obchodní faktory

Tyto faktory mají pro hodnocení podnikatelského prostředí největší význam. Obsahují čtyři faktory, které budou blíže popsány v následujícím textu.

Blízkost trhů

Faktor blízkosti trhů poskytuje informace o geografických polohách jednotlivých regionů a jejich výhodách v souvislosti s ekonomickým potenciálem nejlépe dostupných trhů. Hodnoty tohoto faktoru poskytují hlavní informace o prostorovém rámci potenciální tržní expanze firem. Je zapotřebí tento faktor analyzovat zvlášť pro domácí a zahraniční trh. Pro oba trhy se jedná o kvantifikaci ekonomického výstupu územně nejlépe dostupných regionálních trhů. Liší se naopak v oblasti významných bariér, které limitují efektivní zahraniční expanze. Tyto bariéry lze odstranit například hospodářskou integrací zemí, viz Evropská Unie.

Faktor koncentrace významných firem

Tento faktor interpretuje výhody spojené s koncentrací důležitých podnikatelských a nepodnikatelských ekonomických subjektů, zejména těch, které plynou z jejich spolupráce (výrobní, finanční aj.). Oproti předchozímu faktoru, který se věnuje územnímu potenciálu konečné spotřeby, zkoumá vztahy mezi jednotlivými ekonomickými subjekty.

Faktor přítomnosti zahraničních firem

Příliv kapitálu má pro zemi pozitivní vliv, pojí se se zvyšováním produktivity práce, nárůstem vývozu a rozšiřováním nabídky pracovních míst. Zahraniční firmy také přináší do země nové technologie a znalosti. Tento faktor pak zkoumá podíl zahraničních firem na celkovém počtu firem na území ČR.

Faktor podpůrných služeb

Na kvalitu podnikatelského prostředí mají podpůrné služby nezanedbatelný vliv, znamenají totiž rostoucí poptávku firem po specializovaných službách. Jedná se především o poradenské, účetní, právní, marketingové, reklamní, personální a další činnosti (Viturka, 2010).

2.2 Pracovní faktory

Druhou skupinou faktorů hodnocení kvality podnikatelského prostředí jsou faktory pracovní, které se zaměřují na dostupnost, kvalitu a flexibilitu pracovních sil.

Faktor dostupnosti pracovních sil

Tento faktor udává nabídku pracovních sil v daném regionu, která je nejvíce ovlivněna celkovým počtem ekonomicky aktivních obyvatel, které lze zaměstnat. Výhodou pro firmy bývá dobré dopravní spojení, i přesto se jako ekonomicky nejvhodnější jeví umístění podnikatelské aktivity do centra regionu, jelikož pouze malá část pracovních sil je ochotna pracovat mimo jejich region.

Faktor kvality pracovních sil

Kvalitní pracovní síla má významný vliv na ekonomický rozvoj regionu. Vzdělání obyvatel a tím pádem i jejich připravenost na trh práce souvisí s nabídkou vzdělávání v daném území. Efektivita mezi vzdělávací sférou a pracovním světem je předpokladem k dobře fungujícímu systému a konkurenceschopnosti regionu.

Faktor flexibility pracovních sil

Hodnocení faktoru je poměrně složité, zejména pro nedostatek kvalitních informací. Zkoumá míru adaptability pracovních sil na změny v tržní ekonomice (Viturka, 2010).

2.3 Infrastrukturní faktory

Nachází-li se region poblíž mezinárodní síťové infrastruktury, značně mu to ulehčuje spolupráci s ostatními regiony pro směnu výrobků a služeb. Tyto faktory zkoumají stupně rozvoje infrastruktury v regionu a zaměřují se na kvalitu silnic a železnic, blízkost letišť a informační technologie.

Faktor kvality silnic a železnic

Kvalita silniční a železniční dopravy má významný vliv na mobilitu obyvatel a také na zapojování regionu do globální ekonomiky. V rámci mezinárodního obchodu využívá mnoho firem silnice a železnice jak pro vývoz do zahraničí, tak pro dovoz do ČR.

Faktor informačních a komunikačních technologií

Informační a komunikační technologie se za poslední roky staly významnou součástí firem a domácností. Jejich úroveň má značný vliv na celkovou konkurenceschopnost zemí, regionů i samotných firem. Možnost využití internetu zefektivňuje globální komunikaci a umožňuje snadné získávání potřebných informací. V dnešní době se firmy většinou neobejdou ani bez interní sítě – intranetu, který slouží jako prostředník komunikace pro zaměstnance.

Faktor blízkosti mezinárodních letišť

Dostupnost mezinárodního letiště je pro region obrovskou výhodou nejenom z důvodu turismu, ale i z pohledu na kvalitu podnikatelského prostředí. Snadná návštěva obchodních partnerů či logistické aktivity mají pro firmy významný vliv. Zásadní roli mají především veřejná letiště mezinárodní, která se od regionálních liší v počtu odbavených cestujících (Viturka, 2010).

2.4 Lokální faktory

Z hlediska působení na kvalitu podnikatelského prostředí se jedná o jedny z nejučinnějších faktorů, ačkoliv se významově řadí na čtvrté místo.

Faktor podnikatelské a znalostní báze

Tento faktor zkoumá předpoklady budoucího ekonomického rozvoje regionu a skládá se ze dvou subfaktorů – infrastruktury podnikatelské a infrastruktury znalostní. První subfaktor se týká nabídky rozvojových ploch, které mají za cíl přilákat investory a zlepšit tak ekonomickou úroveň regionu. Kvalita těchto investic je pak přímo závislá na vzdělání a znalosti regionu, čemuž se věnuje druhý subfaktor. Ten zkoumá podmínky pro rozvoj vzdělanosti obyvatel, jako například vysoké školy nebo instituce pro výzkum a vývoj.

Faktor asistence veřejné správy

Tento méně významný faktor zkoumá kvalitu veřejné správy v regionu a její přístup ke zlepšování kvality podnikatelského prostředí (Viturka, 2010).

2.5 Cenové faktory

Tato skupina faktorů zkoumá cenovou úroveň práce a nemovitostí. Z makroekonomického pohledu se jedná o velmi významné faktory, avšak z regionálního hlediska představují méně důležité ukazatele.

Faktor ceny práce

Jako základní složku ceny práce považuje tento faktor ukazatel průměrných mezd, který pomáhá formulovat mzdovou diferenciaci.

Faktor ceny nemovitostí

I u tohoto ukazatele můžeme pozorovat rozdělení na dva subfaktory – ceny pozemků a ceny pronájmů. První subfaktor se věnuje cenové úrovni pozemků určených k výstavbě objektů pro zpracovatelský průmysl. Naopak ceny kancelářských prostor pronajímaných k poskytování služeb zkoumá druhý subfaktor. Tyto nákladové faktory mají významný vliv pro rozhodování firem o novém alokování podnikatelských aktivit. Na cenovou úroveň nemovitosti má její poloha významný vliv (Viturka, 2010).

2.6 Environmentální faktory

Tato skupina faktorů je pro hodnocení kvality PP nejméně důležitá, nicméně postupně získává na významnosti a to zejména ve vyspělejších ekonomikách. Tyto faktory kladou důraz na princip udržitelného rozvoje a věnují se životnímu prostředí a cestovnímu ruchu.

Faktor urbanistické a přírodní atraktivity území

Důležitý faktor především pro rozvoj podnikatelských aktivit se zaměřením na cestovní ruch a rekreaci. Turistická atraktivita zlepšuje „image“ regionu. Mezi kritéria faktoru přírodní atraktivity pak spadá např. existence národních přírodních parků, lázní, jeskyní a dalších chráněných oblastí. Urbanistickou atraktivitu pak zvyšují památky světového kulturního dědictví, hrady a zámky, městské památkové rezervace aj.

Faktor kvality životního prostředí

Významnost tohoto faktoru postupně roste, především lidé s vyššími příjmy přisuzují environmentální kvalitě území vyšší preference. Kvalita životního prostředí ovlivňuje zdraví a psychiku obyvatel v daném regionu, což se z dlouhodobého hlediska může projevit ve snížení pracovní výkonnosti obyvatel, emigraci obyvatel či snížení investiční atraktivity regionu (Viturka, 2010).

3 Historický vývoj v ČR

Vzhledem k různým historickým postojům k problematice podnikatelského prostředí je vhodné znát i historický vývoj. Následující kapitola se věnuje stručnému popisu utváření podnikatelského prostředí v České republice, resp. tehdejším Československu, a to od období první republiky po současnost. Jednotlivé podkapitoly se pak věnují nejprve událostem před rokem 1989 a poté po tomto roce.

3.1 Období mezi roky 1918 a 1948

Petříček (2006) uvádí, že období první republiky (1918-1938) bývá označováno érou silného hospodářského rozkvětu. Tehdejší Československo bylo politicky stabilní a docházelo k postupnému rozvoji demokracie. Už tehdy se rozvíjely základy tržního prostředí, které mělo vliv i na možnosti svobodného podnikání. Po období první světové války patřila země mezi nejvyspělejší v rámci Evropy a to především díky průmyslu. Tehdejší společnost se však potýkala s přeshraniční spoluprací, která byla značně limitovaná. Mezinárodní obchod omezovaly protekcionistické celní bariéry, jež měly chránit domácí trh. Již tehdy však můžeme pozorovat velmi rozvinuté malé a střední podnikání, které mělo značnou podporu od Ministerstva průmyslu, obchodu a živností.

Po době poválečné stabilizace se dle Petříčka (2006) postupně měnilo nahlížení na zahraniční spolupráci. Zásahy státu a bariéry obchodu pomalu slábly a postupně docházelo k podpoře exportu. Tehdejší ekonomický růst ve výši 6 % byl jedním z nejvyšších na evropském žebříčku. Ministerstvo financí bylo tehdy nejdůležitějším hospodářským orgánem se širokým okruhem kompetencí. Až na počátku 30. let došlo k rozdělení kompetencí i na jiné rezorty a ústředím pro formování ekonomiky se stalo Ministerstvo průmyslu, obchodu a živností. Jeho kompetence se velmi podobaly těm současným, jednalo se například o řízení domácího a zahraničního obchodu či podnikatelských aktivit. Ministerstvo se věnovalo problematice dopravy, sjednávání obchodních dohod, podporám vývozu a pracovalo celkově na zjednodušení podmínek pro zahájení podnikání. Vzhledem k těmto aktivitám docházelo k úspěšnému rozkvětu svobodného podnikání a postupně docházelo ke vzniku specializovaných institucí, které měly především poradní a opornou funkci.

Ekonomická krize jako následek krachu na newyorské burze v roce 1929 se československé ekonomiky významně dotkla. Dlouhá hospodářská krize způsobila odchod

od liberalismu a maximalizaci zásahů státu, což mělo za cíl minimalizovat negativní dopady hospodářské krize, jako např. nezaměstnanost. Těmto státním zásahům se skutečně povedlo krizi utlumit, avšak s počátkem druhé světové války došlo definitivně ke konci jedné z hospodářsky nejúspěšnější éry české, popř. československé historie. Deformaci tržních principů a systému soukromého vlastnictví však neměla na svědomí okupace, ale až přechod k centrálnímu plánování řízení ekonomiky a procesu znárodňování, jež nastal s rokem 1948 (Petříček, 2006).

3.2 Období mezi roky 1948 a 1989

Podle Petříčka (2007) období socialismu znamenalo pro Československo odklon od tržního rozkvětu, během 50. let docházelo k likvidaci všech pozůstatků tržního systému. Znárodňování průmyslové výroby a kolektivizace zemědělství vedly k výrazným tržním neefektivnostem a stagnaci ekonomiky, což mělo za důsledek výrazný propad československého hospodářství oproti zbytku tržního světa.

Zahraniční obchod byl prakticky monopolem, jelikož uskutečňovat ho mohly pouze některé obchodní podniky státu. V rámci jednání východního bloku byly dokonce dopředu selektovány exportní a importní položky, které byly diskutovány na setkáních především politického záměru. Hospodářská diplomacie byl pro tuto éru podstatně vzdálený pojem. Podnikatelské prostředí v této etapě víceméně neexistovalo. Mezi pozitivní přínosy socialismu lze zmínit stabilitu života vzhledem k jistotě práce, bezplatnou zdravotní péči či zabezpečení bydlení, negativa však silně převažovala a po 40 letech socialismu vedla k přelomu (Petříček, 2007).

3.3 Období po roce 1989

Sametová revoluce v roce 1989 přinesla dle Petříčka (2006) mnoho změn nejen v politické, ale i v ekonomické sféře. Ekonomická transformace, ke které začalo docházet, stála na 4 dílčích pilířích:

- Liberalizace cen
- Liberalizace zahraničního obchodu
- Vybudování tržního prostředí
- Privatizace.

Přechod od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice probíhal velmi rychle za pomoci dynamických změn. Došlo ke vzniku prvních legislativ, které upravovaly

principy tržní ekonomiky, a také k přesměrování zahraničního obchodu na západní trhy. Vzhledem k liberalizaci a otevřenosti státu vůči zahraniční konkurenci se počet dovozců i vývozců neustále zvyšoval. Stále ještě nedocházelo k přímé podpoře státu domácím vývozcům, nicméně pokračoval proces privatizace.

Vznik samostatné České republiky znamenal pro českou ekonomiku významný přelom. Byl přijat zákon o České národní bance, česká koruna se stala plně směnitelnou a došlo ke vzniku České exportní banky, která představovala instituci podpory exportu. V roce 1995 došlo k přijetí ČR do mezinárodní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Rok 1997 představoval konec tzv. *první fáze transformace české ekonomiky*, jejíž největšími úspěchy byl právě přechod k tržnímu hospodářství a změna myšlení společnosti. Mezi nejkritizovanější aspekty této etapy patří především průběh privatizace, jejíž nepřehlednost struktury vlastníků majetku vedla k „rozkrádání“ českých podniků.

Petříček (2006) uvádí, že po tomto období přišla tzv. *druhá fáze ekonomické transformace*, která probíhala v letech 1997 až 2002. Počáteční rok 1997 nebyl pro ČR úspěšný, jelikož byly v reakci na odlišné přístupy vlády a ČNB k formulaci hospodářské politiky přijaty dva fiskální balíčky. ČNB se rozhodla uchýlit k zavedení řízeného floatingu, jelikož česká koruna byla v tomto období spekulantským terčem. Tento krok měl za následek vysoké míry nezaměstnanosti v některých regionech (např. Ústecký kraj či severní Morava).

Oproti tomu rok 1998 byl pozitivně přelomový, především pro investory a exportéry. Začaly totiž fungovat tzv. investiční pobídky, které měly za cíl zvýšit příliv zahraničního kapitálu do země, a formovala se také proexportní politika. Pro podnikatelské prostředí to znamenalo počátky jeho kultivace, prioritní se stala podpora MSP a také podpora výzkumu a vývoje. Česká republika a její stabilita nabývala věrohodnosti v očích zahraničních subjektů, což ještě více upevnilo její vstup do Severoatlantické aliance (NATO) v roce 1999. Již tehdy se stát snažil o dosahování evropského standardu vzhledem k plánovanému vstupu do EU, a to ve všech směrech.

Zákon o investičních pobídkách, který vešel v platnost v roce 2000 a představoval legislativní oporu investičním aktivitám, způsobil značný nárůst přímých zahraničních investic. Česká ekonomika se stávala čím dál tím více atraktivním regionem pro podnikání, jelikož zde začaly přesouvat své výroby mezinárodně uznávané firmy. V roce 2002 čelila ČR významnému růstu míry nezaměstnanosti, především díky stagnaci německé ekonomiky, se kterou měla země silné vazby. Rovněž se potýkala s nárůstem deficitu

veřejných financí. Počet investorů se však i navzdory tomuto negativnímu vývoji neustále zvyšoval, především vzhledem k očekávanému blízkému vstupu ČR do Evropské Unie. Pro podnikatelské prostředí představovala druhá fáze transformace období kultivace, což také pomohlo upevnit postavení ČR ve světovém ekonomickém prostoru (Petříček, 2006).

Vstup ČR do Evropské unie v roce 2004 představoval úspěšný krok k budování sofistikovaného podnikatelského prostředí. Nejenom, že česká ekonomika zvyšovala svou image ve světovém měřítku, ale rostly i exportní aktivity ČR. Strukturální fondy EU představovaly příležitost čerpání finančních prostředků. Pozitivní vývoj ekonomiky v prvním desetiletí přerušil až rok 2008, kdy celý svět udeřila světová krize. Otevřenost ekonomiky a významný export měl za následek to, že česká ekonomika pocítila dopady krize více než některé jiné země. Pokles zahraničního obchodu a celková makroekonomická nestabilita měla za následek pokles tempa růstu DP a zvýšenou nezaměstnanost. Příliv PZI do České republiky klesl vzhledem k ekonomické krizi na úroveň v roce 1996, tedy téměř na začátek celého tržního systému (Lukeš a Jakl, 2012).

V současnosti je Česká republika pro zahraniční subjekty atraktivní lokalitou, vzhledem ke své ekonomické i politické stabilitě. Její geografická poloha, poměrně nízké pracovní náklady a fungující systém investičních pobídek ji činí vyhledávaným regionem (Sauka, 2017). Aktuální 2–3% meziroční růst HDP (Kurzy.cz, 2020), který lze v porovnání se zbytkem světa označit jako solidní, jistě také přispívá její atraktivitě.

Analýze současné situace se věnuje nadcházející kapitola.

4 Podnikatelské prostředí v ČR

Čtvrtá kapitola práce má za cíl zanalyzovat konkurenceschopnost České republiky na základě několika ukazatelů. Věnuje se nejprve vývoji základních makroekonomických ukazatelů, jako jsou HDP, inflace a nezaměstnanost. Dále je prostor věnován vývoji exportu, importu a přímým zahraničním investicím. V kapitole je nastíněn pohled na lidský kapitál podle HDI a šesti dimenzí Geerta Hofstedeho. Následuje aktuální umístění v mezinárodních žebříčkách konkurenceschopnosti. V závěru kapitoly jsou představeny rozmanité druhy podpor, kterých lze pro podnikání na území České republiky využít.

4.1 Makroekonomické ukazatele

Českou ekonomiku charakterizujeme jako tržní, malou a otevřenou. Cílem této podkapitoly je věnovat pozornost vybraným makroekonomickým ukazatelům a jejich vývoji. Indikátory jsou sledovány od roku 2010, aby byl zmapován vývoj po ekonomické krizi, až do roku 2018, který je v současné době posledním uzavřeným rokem. Pro účely této podkapitoly byla využita data z databáze Českého statistického úřadu.

Tabulka 4: Vývoj HDP v ČR v letech 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
HDP (mld. Kč)	3 962,5	4 033,7	4 059,9	4 098,2	4313,7	4595,7	4767,9	5047,2	5328,7
HDP / obyv.(Kč)	376 759	384 289	386 317	389 900	409 870	435 911	451 288	476 628	501 461

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Při pohledu na tabulku č. 4 lze pozorovat vývoj hrubého domácího produktu ČR v necelém desetiletí. Z číselných údajů je patrné, že se po hospodářské krizi před rokem 2010 ekonomika vyvíjí pozitivním směrem, jelikož dochází k hospodářskému růstu a zvyšují se tak produkční možnosti ekonomiky. Od roku 2010 se zvyšuje nejen HDP, ale současně i HDP přepočtené na jednoho obyvatele. Za rok 2018 dosahovalo HDP 5 328,7 miliardy Kč, což oproti roku 2010 představuje nárůst o 35 %. HDP na obyvatele vzrostlo o 3 % méně, tedy dosáhlo o 32 % vyššího čísla oproti roku 2010.

Tabulka 5: Vývoj míry inflace v letech 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
míra inflace (meziroční růst v %)	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Inflace bývá vnímána jako všeobecný růst cenové hladiny v dané ekonomice, měřena je v praxi jako přírůstek tzv. indexu spotřebitelských cen. Jejím měření se věnuje Český Statistický úřad a Česká národní banka používá cílování inflace v rámci své měnové politiky, jedná se tedy o další významný indikátor. Z tabulky č. 5 lze vidět významné nárůsty míry inflace v letech 2012 a 2017. Především v roce 2012 dosáhla míra inflace 3,3 %, za což dle ČSÚ mohly zejména administrativní úpravy jako zvýšení snížené sazby DPH na 14 % z předchozích 10 %. Růst inflace byl zaznamenán především v cenách potravin, léků a rekreace. Česká národní banka v současné době cílí „zdravou“ míru inflace na 2 %. Tato míra inflace nepředstavuje významné zvyšování spotřebitelských cen, ale zároveň stimuluje růst ekonomiky. V prvních 9 měsících roku 2019 se míra inflace pohybovala mezi 2,2 % a 3,0 %, oproti roku 2018 můžeme tedy očekávat opět nárůst.

Tabulka 6: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v letech 2010 - 2018

ČR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obecná míra nezaměstnanosti (průměrná v %)	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1	5,0	4,0	2,9	2,2

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Z tabulky č. 6 je patrné, že v posledních letech dochází k výraznému poklesu obecné míry nezaměstnanosti. Za rok 2018 dosáhla nejnižší sledované hodnoty od roku 2010 a za 8 let tak dokázala poklesnout o 5,1 %, nicméně vysoké číslo z roku 2010 byl následek hospodářské krize, během které mnoho lidí o zaměstnání přišlo. Ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie se Česká republika nachází dlouhodobě na příčkách s nejnižší mírou nezaměstnanosti (Eurostat, 2020)

Ačkoliv současná obecná míra nezaměstnanosti představuje pro ČR na jednu stranu velmi pozitivní číslo, pro zaměstnavatele je však mnohem těžší najít nové, především kvalifikované zaměstnance. Nízká nezaměstnanost má rovněž vliv na tlak na zvyšování mzdových nákladů. Udržet stávající zaměstnance je v současné době pro firmy rozhodně těžké.

4.2 Obchodní výkonnost

Česká republika je na zahraničním obchodě se zbožím závislá. Následující podkapitola analyzuje vývoj exportních a importních aktivit a jejím cílem je zhodnotit aktuální situaci obchodní výkonnosti ČR. Prostor je věnován i problematice přímých zahraničních investic.

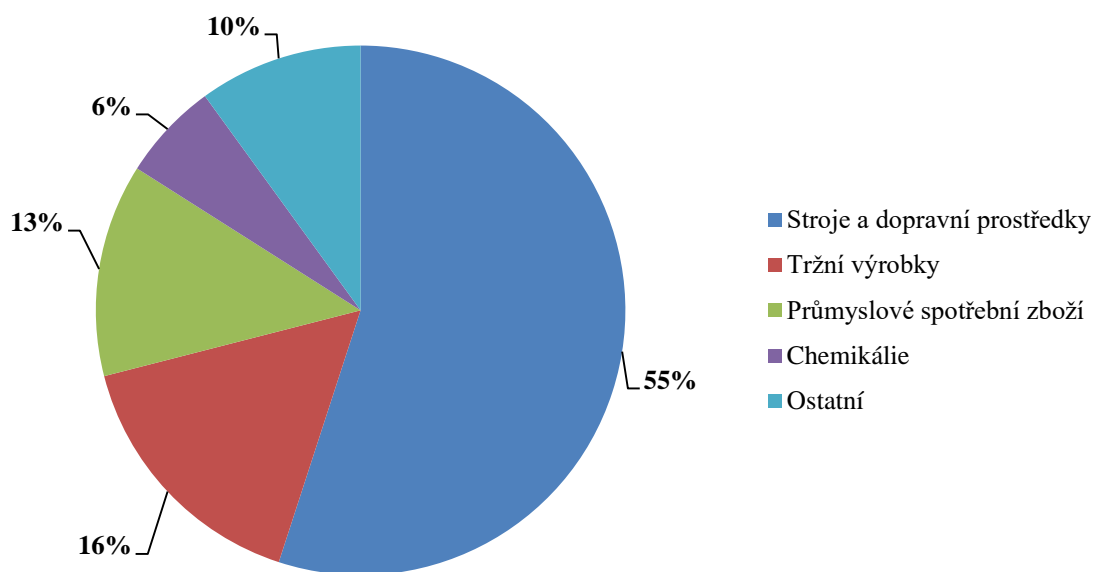
Tabulka 7: Obchodní bilance ČR v letech 2010-2018 v mld. Kč

ČR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dovoz	2 411	2 687	2 766	2 823	3 199	3 477	3 494	3 801	4 023
Vývoz	2 532	2 878	3 072	3 174	3 628	3 883	3 974	4 244	4 403
Bilance	121	191	305	351	429	406	479	443	380

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Obchodní bilance je rozdíl mezi vývozem a dovozem zboží mezi ČR a zahraničím. Vzhledem k otevřenému zapojování České republiky do zahraničního obchodu mají dovoz i vývoz rostoucí trend. Pozitivní zprávou je, že vývoz převažuje nad dovozem a saldo obchodní bilance je tedy aktivní. V roce 2018 měla Česká republika v pořadí pátou nejvyšší obchodní bilanci v rámci EU (The World Factbook, 2020).

Na globálním vývozu má ČR podíl 1 %, což vzhledem k rozloze země je relativně dobré číslo. Na následujícím obrázku č. 2 je zobrazena dominantní struktura exportu podle standardní mezinárodní klasifikace zboží. Zbožová třída, která v exportu ČR dlouhodobě převažuje, jsou Stroje a dopravní prostředky, jenž tvoří 55 % z celkového exportu. Na druhém místě se nachází Tržní výrobky tříděné podle materiálu s podílem 16 %, následuje Průmyslové spotřební zboží na třetím místě s 13 %. Dalším významnou exportní komoditou jsou pak Chemikálie, které tvoří 6 % z celkové sumy. Struktura importu je velmi podobná – nejvíce do ČR dovážíme Stroje a dopravní prostředky (44 %), dále Tržní výrobky tříděné podle materiálu (17 %). Chemikálie a Průmyslové spotřební zboží pak oboje tvoří okolo 11 %.

Obrázek 2: Zbožová struktura exportu ČR
Zdroj: ČNB, Vlastní zpracování

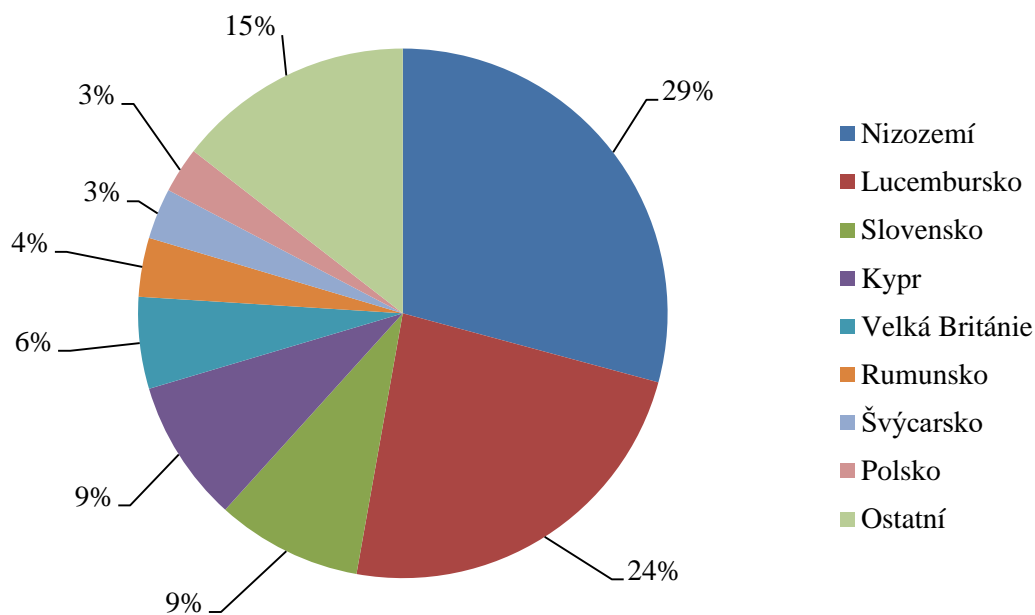
Přímé zahraniční investice se skládají ze tří komponentů – základního kapitálu, reinvestovaného zisku a ostatního kapitálu. Ostatní kapitál mohou být různé přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů. Tabulka č. 8 nabízí pohled na porovnání českých PZI v zahraničí a zahraničních PZI v ČR v roce 2018. Veškeré informace ohledně PZI vychází z údajů České národní banky (2020).

Tabulka 8: Stav PZI v roce 2018 v obou směrech v mld. Kč

	Základní kapitál	Reinvestovaný zisk	Ostatní kapitál	Celkem
České PZI v zahraničí	476,9	383,6	60,6	921,2
Zahraniční PZI v ČR	1 777,3	1 538,7	373,5	3 689,5

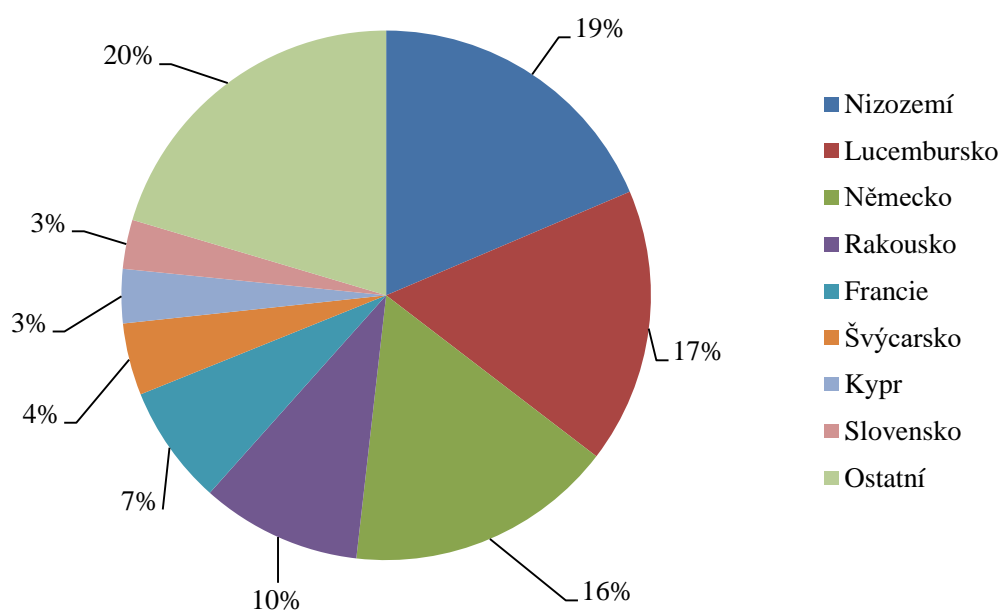
Zdroj: ČNB, Vlastní zpracování

Objem PZI v obou směrech v průběhu let narůstá. Zvyšováním svých investičních aktivit v zahraničí by Česká republika mohla získat větší zisky v budoucnosti a tak zvyšovat svou makroekonomickou konkurenceschopnost. Růst zahraničních PZI v ČR pak značí o její atraktivitě a potenciálu, který v ní zahraniční investoři vidí. Teritoriální struktura obou toků PZI je zobrazena na obrázcích č. 3 a č. 4.

Obrázek 3: Teritoriální struktura českých PZI v zahraničí
Zdroj: ČNB, Vlastní zpracování

Největší podíl PZI z České republiky proudí do Nizozemí (29,2 %) a Lucemburska (23,6 %). Atraktivní je také Slovensko, Kypr a Velká Británie. Češi v zahraničí investují nejvíce v oblasti financí a pojišťovnictví, tyto investice tvoří 71,5 %. Pro Čechy je atraktivní i zpracovatelský průmysl, dále profesní, vědecké a technické činnosti a také výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu.

Obrázek 4: Teritoriální struktura zahraničních PZI v ČR
Zdroj: ČNB, Vlastní zpracování

Dle České národní banky (2020) se na prvních dvou příčkách i u zahraničních PZI v ČR objevuje Nizozemí (18,6 %) a Lucembursko (16,8 %). Vyšší procento investic do České republiky putuje z Německa, Rakouska, Francie a Švýcarska. V České republice investují zahraniční subjekty nejčastěji do finančních a pojišťovacích činností (31,2 %), zpracovatelského průmyslu (28,4 %) a do skupiny velkoobchodu, maloobchodu a oprav motorových vozidel (9,1 %).

4.3 Lidské zdroje

Na konkurenceschopnost země má vliv i lidský kapitál. **Human Development Index** udělil České republice pro rok 2019 index 0,891, čímž ji zařadil na 26. místo. Index se od roku 1990 konstatně zvyšuje, což znamená, že se zvyšuje i životní úroveň v ČR. Dochází k navyšování očekávané délky dožití, která je v ČR 79,2 let. Zdravotnictví v ČR je považováno za stabilní, navzdory nižším veřejným výdajům na zdravé, které činí 7,1 % HDP.

Střední délka školní docházka činí 12,7 let a řadí tak Českou republiku mezi průměr. Délka školní docházky je v některých zemích mnohem vyšší. Ve srovnání s jinými zeměmi je v ČR vyšší počet žáků na jednu učitelku, a to sice 19 dětí. Vládní výdaje na školství činí 5,8 % HDP. Vzdělanost v ČR je relativně vysoká – 99 % populace má vystudované alespoň základní vzdělání.

Zajímavým údajem je koeficient lidské nerovnosti, jehož hodnota činí 4,5. Česká republika se nevyznačuje vysokou úrovní nerovnosti. Pozitivním trendem je například postupné vyrovnávání příjmové nerovnosti. Vyšší míra urbanizace 73,8 % je spojena s pozitivy, jako je snazší přístup ke zdravotnické péči a růst vzdělanosti obyvatel. Zároveň s sebou nese negativa ve formě znečištěného ovzduší.

Celkově HDI řadí mezi silné stránky ČR vysoký podíl vzdělaných osob, nízkou úmrtnost novorozenců a vysokou délkou života. Naopak slabé stránky vidí v nízkém využívání obnovitelných energetických zdrojů (Human Development Report, 2020).

Na podobu a kvalitu podnikatelského prostředí má nepochybně vliv i mentalita podnikatelů, potažmo všech Čechů. Pro zhodnocení české kultury byla použita **Hofstedeho typologie kultur**. Kulturní charakteristiky dělí do šesti dimenzí. Čísla za jednotlivými dimenzemi udávají skóre České republiky.

Dimenze moci - 57

Relativně vysoké skóre České republiky v této dimenzi znamená, že se jedná o hierarchickou společnost. Lidé v ČR vítají hierarchický pořádek, ve kterém má každý své místo. Podřízení očekávají, že jim bude řečeno, co mají dělat. Ideálním šéfem se jeví benevolentní autokrat.

Individualismus versus kolektivismus – 58

Česká republika je společnost individualistická. Občané upřednostňují volný sociální rámec, kde se každý jedinec stará jen o sebe a nejbližší rodinu. Vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem je smluvně založen na vzájemné výhodě. Rozhodnutí o najímání a povýšení zaměstnanců by mělo být založeno pouze na jejich zásluhách.

Maskulinita versus feminita – 57

Společnost v České republice se řadí mezi maskulinní. V zemích tohoto typu lidí „žijí, aby pracovali“ a očekávají, že jeji manažeři budou rozhodní a asertivní. Důležitými jsou pro ně spravedlnost, konkurence a výkon.

Vyhýbání se nejistotě – 74

Česká republika se vyznačuje silnými preferencemi vyhýbání se nejistotě. Takové země jsou velmi netolerantní vůči netradičním nápadům a chování. Češi věří, že „čas jsou

peníze“ a mají potřebu být neustále zaneprázdněni a tvrdě pracovat. Vítají přesnost a preciznost, naopak mohou odmítat inovace. Velmi důležité je pro ně zabezpečení.

Dlouhodobá versus krátkodobá orientace – 70

Česká kultura se projevuje jako pragmatická. V těchto společnostech lidé věří, že pravda závisí do značné míry na situaci, kontextu a čase. Češi jsou schopni se snadno adaptovat novým podmínkám, mají silný sklon k úsporám a vytrvalost při dosahování výsledků.

Požitkářství versus zdrženlivost – 29

Nízké skóre znamená, že shovívavost není silná stránka Čechů. Mají tendenci být cyničtí a pesimističtí. Volnému času a uspokojení svých tužeb nekladou velký důraz. Často, když si užívají, tak mají pocit, že by neměli (Hofstede-insights.com, 2020).

4.4 Mezinárodní hodnocení

Umístění České republiky v uznávaných mezinárodních žebříčkách je přínosné pro analýzu a zhodnocení aktuální konkurenceschopnosti. Mezinárodními indexy také umožňují relativně obsáhlý pohled na podnikatelské prostředí v dané zemi. Pro účely práce byly vybrány světové ukazatele Global Competitiveness Index, World Competitiveness Scoreboard a Doing Business, které byly popsány již v první kapitole práce.

Každoroční zpráva **Global Competitiveness Report** zařadila Českou republiku pro rok 2019 na 31. místo z celkových 141 zemí, což oproti roku 2018 znamená pokles o dvě místa v žebříčku. V dlouhodobém horizontu má ovšem Česká republika spíše trend svou konkurenceschopnost zvyšovat – např. ve zprávě pro rok 2010-2011 obsadila 36. místo a od té doby pozvolně šplhá nahoru.

Zkoumané indikátory zařazuje Global Competitiveness Report do 12 pilířů, z jejichž průměru pak vychází celkový výsledek dané země. Nejlépe se Česká republika umístila v pilíři makroekonomického prostředí. Společně s ním lze dle GCR za silnou stránku konkurenceschopnosti ČR považovat také infrastrukturu, zdraví a délku života obyvatelstva a celkově kvalitu lidského kapitálu. Na druhou stranu největší slabinu vidí v korupci, politické nestabilitě a v důvěře občanů ve vládní představitele. Nedostatkem jsou dle GCR také daňové předpisy a sazby, dlouhé trvání řešení soudních sporů a nedostatek inovací (The Global Competitiveness Report, 2019).

V ročence **World Competitiveness Yearbook** získala Česká republika za rok 2019 33. místo z celkového počtu 63 hodnocených zemí, což znamenalo pokles o 4 příčky oproti roku 2018. Jedná se o relativně velký pokles za posledních pár let, v roce 2016 se ČR umístila na 27. místě. Nejlépe se ČR umístila v oblastech zaměstnanosti (12. místo), zapojení do mezinárodního obchodu (17. místo) a základní infrastruktury (24. místo). Naopak ČR pokulhá v efektivnosti vlády a podnikatelského prostředí, nejhůře se umístila v obchodní legislativě (42. místo) a daňové politice (47. místo).

Mezi hlavní výzvy pro rok 2019 zařadila WCY:

- Vývoj globální ekonomiky a zejména německé ekonomiky
- Hledání způsobu urychlení výstavby dopravní a energetické infrastruktury
- Zachování zdravé úrovně veřejného dluhu navzdory potenciálnímu ekonomickému zpomalení
- Zavádění nových technologií jako řešení nedostatku pracovních sil
- Diskuze o klíčových legislativních návrzích o skupinových žalobách a odvětvovém zdanění

Třetím mezinárodním ukazatelem konkurenceschopnosti použitým v této práci je zpráva **Doing business**, kde Česká republika obsadila 41. místo. Toto hodnocení tvoří umístění ČR v deseti konkrétních oblastech. V indikátoru založení podniku se ČR umístila na nelichotivém 134. místě, vzhledem k jeho zdoluhavému procesu, který trvá 24,5 dne. Výhoda však spočívá v nízkém vyžadovaném minimálním vkladovém kapitálu, který tvoří 0% příjmu na obyvatele. Ačkoliv v roce 2018 došlo ke zjednodušení založení podniku – notářům bylo povoleno registrovat společnosti přímo skrze online systém a došlo tak ke snížení nákladů a času, tak v této oblasti má ČR stále potenciál pro zlepšení. V oblasti získání stavebního povolení se ČR umístila na ještě nižším 157. místě, z podobných důvodů jako v oblasti založení podniku. Získání povolení pro stavbu je velmi zdoluhavé – jeho proces trvá 246 dní, je pro něj nutných 21 procedur a náklady na něj jsou ve výši 0,3 % ceny.

Nejlepší umístění ze všech oblastí získala ČR v přístupu k elektřině, kde obsadila 11. místo. Připojení elektřiny trvá 58 dní, pro jeho získání jsou třeba 3 kroky a jeho cena činí 13,8 amerických centů za kWh. Dodávky elektřiny jsou hodnoceny jako spolehlivé. Registrace nemovitostí je také hodnocena pozitivně. Její proces trvá 27,5 dne, má 4 fáze

a náklady dosahují 4% z celkové ceny nemovitosti. Celkově se evidence majetku umístila na 32. místě.

Dalšími zkoumanými indikátory je dostupnost úvěrů, kde ČR dosáhla 48. místa a ochrana menšinových investorů, kde obsadila 61. místo. Daňová a administrativní zátěž byla ohodnocena 53. místem. Podnik musí odvést 8 daňových plateb či povinných příspěvků ročně, což tvoří 46.1 % zisku. V oblasti přeshraničního obchodu se umístila ČR velmi dobře – patří mezi prvních 30 zemí ve všech ukazatelích, jako jsou náklady na import a export či na udržování hranic. Vynucování práva bylo ohodnoceno průměrným 103. místem, za to řešení platební neschopnosti dosáhlo 16. místa – míra návratnosti představuje 68 centů na 1 dolar, náklady tvoří 17 % celkového majetku a index pevnosti rámce insolvence 13 z 16 (DoingBusiness.org, 2020).

4.5 Podpora podnikatelských subjektů

Srpová a Řehoř (2010) poukazují, že systém podpory podnikání je v dnešní době nedílnou součástí každé vyspělé tržní ekonomiky. Podpora podnikání má za cíl zlepšovat podmínky podnikatelského prostředí, snižovat administrativní břemeno podnikatelů, odstraňovat bariéry omezující podnikatelskou činnost a podporovat podnikatelskou sféru za pomoci finančních úlev či podpor. Pro efektivní fungování tohoto systému je potřeba aktivní a podpůrný přístup ze strany veřejné správy. V jejím zájmu by mělo být vytvoření prostředí, které podporuje rozvoj podnikatelských činností, rozšiřování vývozních aktivit, vznik nově fungujících trhů a především takového prostředí, které napomáhá ke zvyšování konkurenceschopnosti ČR.

V rámci této podkapitoly je soustředěna pozornost na podporu podnikání malých a středních podniků, které ačkoliv představují klíčovou část české podnikatelské oblasti, tak vzhledem ke své velikosti mohou mít určitou nevýhodu oproti ostatním firmám. Určitá podpora MSP je ze strany státu poskytována ve všech moderních vyspělých ekonomikách, v České republice pak její uchopení vychází ze zákona č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání (Srpová a Řehoř, 2010).

Poskytnutá podpora může mít mnoho forem – mezi nejvyužívanější patří finanční příspěvky, dotace, návratné finanční výpomoci, různé formy záruk nebo úvěrů se sníženou úrokovou sazbou. Při žádání o podporu však podniky musí konat v souladu s pravidly pro poskytování veřejné podpory. Mezi nejběžnější oblasti pro žádání o podporu spadá

například vzdělávání, investiční projekty, zavádění systému, věda a výzkum, mezinárodní spolupráce, projekty na ochranu životního prostředí či získávání informací o trhu a podnikání (Synek a Kislingerová, 2015).

Na utváření podnikatelského prostředí se dle Srpové a Řehoře (2010) ovšem nepodílejí pouze státem vedené orgány, ale i subjekty soukromého sektoru a i tyto subjekty mohou poskytovat určitou podporu a pomoc podnikatelským subjektům. Instituce a subjekty, které jsou zdrojem podpory podnikání, je možné rozdělit do následujících skupin:

- Vládní subjekty
- Nevládní subjekty
- Finanční subjekty
- Komerční subjekty

Podpory jednotlivých subjektů jsou blíže přiblíženy v následujících podkapitolách.

4.5.1 Vládní subjekty

Podpory malým a středním podnikům jsou poskytovány prostřednictvím mnoha programů, schválených vládou ČR, které mají na starost Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO ČR), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR ČR) a jednotlivé krajské úřady. Především MPO ČR má na svědomí založení velkého množství institucí, které poskytují své poradenské služby v oblasti podnikání a jsou blíže přiblíženy v následujícím textu. Jednou z činností MMR ČR je představování programů, které slouží k podpoře příslušných regionů, založených například v přeshraniční spolupráci (Srpová a Řehoř, 2010).

První státní příspěvkovou organizací zřízenou MPO ČR je **CzechInvest** – Agentura pro podporu podnikání a investic. Tato agentura byla založena v roce 1992 s primárním cílem zvyšování konkurenceschopnosti ČR. Mezi prostředky pro dosažení tohoto cíle pak můžeme zahrnout poskytování podpory MSP, získávání zahraničních investic nebo podporu inovativních programů a technologických center. CzechInvest se snaží v zahraničí budovat pohled na Českou republiku jako na zemi vhodnou pro zahraniční investory a je výhradní institucí, která předkládá nadřízeným orgánům žádosti o investičních pobídkách. Pomáhá při realizaci investičních projektů a spravuje databáze podnikatelských nemovitostí a českých dodavatelských firem. Díky svým službám a rozvojovým programům přispívá CzechInvest k rozvoji domácích firem, zároveň českých a zahraničních investorů, a komplexně tak napomáhá zlepšování podnikatelského prostředí v ČR. Veškeré své

poradenské služby poskytuje CzechInvest bezplatně prostřednictvím regionálních kanceláří ve 13 krajských městech, jejichž hlavní náplní je poskytování informací o možnostech čerpání podpor ze strukturálních fondů EU. Dále se věnují spolupráci s místní samosprávou a dalšími institucemi, které poskytují podporu místním podnikatelům a mají zásluhu na rozvoji regionálního podnikatelského prostředí. Primární dotační program, který CzechInvest pro klienty zajišťuje, je Operační program Podnikání a investice pro konkurenceschopnost. Agentura má také několik zahraničních zástupců, které působí ve vybraných destinacích po celém světě (Czechinvest.org, 2020).

Mezi další organizace zřízení MPO ČR patří **Agentura CzechTrade**, která působí na trhu již od roku 1997 a představuje národní organizaci pro podporu exportu. Jejím hlavním cílem je rozvíjení mezinárodního obchodu a podpora vzájemné spolupráce mezi tuzemskými a zahraničními subjekty. Komplexní, snadno dostupná exportní podpora je ze strany agentury zajištěna informačními a asistenčními službami ze strany profesionálů v České republice, ale především v zahraničních kancelářích. Odborní zástupci agentury CzechTrade operují ve více než 50 zemích na pěti kontinentech a jejich dlouhodobé zkušenosti napomáhají minimalizovat náklady, čas a rizika spojená s mezinárodním obchodem (CzechTrade.cz, 2020).

Agentura CzechTrade zajišťuje od roku 2001 i realizaci portálu **BusinessInfo.cz**, který vybudovala ve spolupráci s MPO ČR a dalšími institucemi. Tento informační portál vznikl z důvodu roztržitého poskytování informací veřejnou správou a v současnosti slouží jako nástroj poskytující užitečné informace o podnikání a podpoře v ČR na jednom místě. Jeho cílem je podpora exportních aktivit českých podnikatelů a zvyšování informační konkurenceschopnosti (BusinessInfo.cz, 2020).

V roce 1992 byla v České republice založena **Regionální poradenská a informační centra** (RPIC), která koordinuje Národní asociace pro rozvoj podnikání. Tato centra se věnují poradenské činnosti v regionech, a také organizačním a vzdělávacím službám pro MSP. RPIC se snaží zvyšovat efektivnost čerpání strukturálních fondů EU určených na podporu MSP tak, že ve spolupráci s MPO ČR, Evropskou komisí a agenturou CzechInvest poskytují bezplatné nebo finančně zvýhodněné služby podnikatelům (Srpková a Řehoř, 2010).

Ministerstvo pro místní rozvoj zřídilo statní příspěvkovou organizaci **Centrum pro regionální rozvoj České republiky**, která se již od roku 1996 soustředí především na

administraci a kontrolu čerpání evropských fondů. Pobočky má ve všech krajských městech a věnuje se také programům přeshraniční spolupráce. Centrum je součástí Enterprise Europe Network, což je celoevropská poradenská síť poskytující služby MSP, která má za cíl zvýšit konkurenceschopnost evropského trhu. Organizuje různé konference a workshopy, vydává poradenské publikace a zprostředkovává účast na mezinárodních burzách (CRR.cz, 2020).

4.5.2 Nevládní subjekty

Nejvýznamnějším nevládním subjektem, podporujícím podnikatelskou činnost, je bezesporu **Hospodářská komora České republiky (HK ČR)**. Tato instituce reprezentuje podnikatelskou sféru ČR a její činnost se řídí dle zákona č. 301/1992 Sb. o Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. HK ČR podporuje podnikatelské zájmy ve všech oborech kromě oblasti zemědělství, lesnictví a potravinářství. Tyto oblasti má na starost Agrární komora. Mezi hlavní cíle HK ČR spadá vytváření příležitostí pro podnikání a prosazování opatření, která napomáhají rozvoji podnikání v ČR a hospodářské stabilitě státu. HK ČR zastupují v regionech krajské a okresní hospodářské komory ve více než sedmdesáti městech po celé ČR. Mezi jejich portfolio spadá především poskytování podpory podnikatelům za pomoci poradenských a konzultačních služeb, podpora vzdělávání, pomoc při zapojení do mezinárodního obchodu a další (Komora.cz, 2020).

Nevládní organizace, která sdružuje podnikatele z oblastí zemědělství, lesnictví a potravinářství, je **Agrární komora ČR (AK ČR)**. AK ČR je zakotvena ve stejném zákonu, jako HK ČR. Poskytuje poradenské služby po celé České republice a zároveň prosazuje a hájí zájmy svých členů. Jejím cílem je rozvoj českého zemědělství a zachování jeho tradiční kvality (AKCR.cr, 2020).

Vzhledem k zaměření této práce na Malé a střední podniky nelze vynechat jednoho z hlavních reprezentantů tohoto podnikatelského segmentu – **Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR)**, která zastupuje zájmy malých podnikatelů. AMSP ČR byla založena dle zákona č. 83/1990 Sb. jako právnická osoba v roce 2001. Je postavena na třech pilířích, mezi které spadá nezávislost, fakta a základna – jedná se o nezávislou organizaci (politicky i ekonomicky) založenou na přesných a pravdivých datech, která aspiruje být základnou pro malé a střední podnikatele. Svými činnostmi se snaží podporovat zapojení do mezinárodního obchodu, výzkum a vývoj, inovace, vzdělávání, dotace aj. Věnuje se podpoře mnoha různorodých segmentů MSP, např. ženám

v podnikání, začínajícím podnikatelům, drobným pěstitelům, podnikatelům 55+ nebo řemeslníkům. Nejenom těmto segmentům pak AMSP ČR nabízí informační a legislativní služby. Tématem specifického útvaru AMSP ČR je šikana malých podniků a on-line poradna zaměřená na aktuální problémy jako jsou Elektronická evidence tržeb, GDPR a další. Na základě svých shromážděných dat o segmentu MSP vydává AMSP ČR různé analýzy, podnikatelské manuály, odborné zpravodaje a magazín Trade News. Její databanku pak využívají kromě členů i veřejné a vzdělávací instituce a média. Zároveň AMSP ČR provádí různé výzkumy a vyhlašuje každoročně několik soutěží zaměřených na podnikatelskou oblast (AMSP.cz, 2020).

Mezi další organizace, které se věnují činnostem podpory rozvoje podnikání, patří např. **Svaz obchodu ČR, Sdružení podnikatelů ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR a Centrum pro evropskou integraci.**

4.5.3 Finanční subjekty

Finanční instituce mají na rozvoj podnikání nepochybně také vliv. **Česká exportní banka (ČEB)** je přímo a nepřímo státem vlastněná bankovní instituce, která se specializuje na podporu státního exportu. Mezi hlavní účely ČEB lze zařadit poskytování finančních služeb pro vývozní aktivity, podpora českého exportu, budování povědomí o ČR ve světě a posilování její konkurenceschopnosti. Své podpory exportu směřuje především do rizikovějších oblastí, které mají současně velký potenciál a rychle roustoucí ekonomiku. Do těchto oblastí totiž komerční banky nabízí pouze omezené možnosti financování. Narozdíl právě od komerčních bank jsou pak pro ČEB atraktivní odvětví, která vyžadují velké množství finančních zdrojů a delší splatnost. Produkty nabízené ČEB využívají často partneři českých exportérů v zahraničí. Umožňuje tak podnikům zajistit takové podmínky jako na zahraničním trhu. V posledních letech se ČEB věnuje i financování výstavby výrobních kapacit zahraničí a zaměřuje se stále více na podporu MSP. ČEB plní v rámci České republiky společně s EGAP roli tzv. Export Credit Agency, nebo-li agentury, která poskytuje státem podpořené exportní financování. Podobné agentury jsou součástí všech vyspělých ekonomik (CEB.cz, 2020).

Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP) byla založena roku 1992 a představuje úvěrovou pojišťovnu zaměřující se na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika, která mohou vzniknout při financování exportu zboží a služeb a investic z ČR. Mezi politická rizika lze zařadit např. revoluce, války, generální stávky a legislativné

opatření v zemi dlužníka, která mohou zabránit splácení. Komerční rizika souvisí přímo s dlužníkem a nejčastěji představují platební neschopnost nebo odmítnutí platby pohledávky. Bankovní úvěry, které EGAP především pojišťuje, mívají vyšší míru nejistoty a rizika nesplacení na straně kupujícího – to bývá ovlivněno politickým, ekonomickým a právním prostředím země. Dobu splatnosti mívají delší než 2 roky a jedná se konkrétně např. o velká energetická, strojní a technologická zařízení, dopravní stavby či investiční celky. Své služby poskytuje EGAP všem českým exportérům nehledě na jejich velikost, objem pojištěného exportu či právní formu (EGAP.cz, 2020).

Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) byla založena v roce 1992 za účelem plnění vládních programů na podporu MSP, což je i nadále zásadní oblastí pro její činnost. ČMZRB poskytuje finanční produkty v oblasti MSP, bydlení, rozvoje infrastruktury a dalších odvětví, která potřebují podporu. Tato národní rozvojová banka se řídí zákonem o bankách, dohlíží na ni Česká národní banka a jejím jediným akcionářem je ČR v zastoupení MPO ČR, MMR ČR a Ministerstva financí (CMZRB.cz, 2020).

4.5.4 Komerční subjekty

Inovativní projekty, pro které podnikatel nezíská dostatek peněz jinou cestou, mohou využít možností financování od komerčních subjektů. Zároveň tyto komerční instituce mohou poskytovat i poradenské služby.

Jedním z alternativních zdrojů financování je **Venture kapitál**, jindy označovaný jako rizikový kapitál. Venture kapitál je založen na vstupu investora do financovaného podniku. Podstata spočívá v navýšení základního kapitálu, za což investor získá příslušný podíl, který je zpravidla menšinový. Investor nepřináší podniku pouze finanční prostředky, ale zároveň

i aktivní přístup k řízení firmy za účelem postupu vývojové fáze podniku a růstu jeho tržní hodnoty. Poskytuje poradenské služby ohledně strategie podniku, financí a obchodních záležitostí. Investor zpravidla po realizaci plánovaného zhodnocení ze společnosti odstupuje tak, že prodá svůj podíl jinému investorovi nebo původnímu majiteli společnosti. Tento kapitál se nazývá jako rizikový právě kvůli investorovi, který podstupuje riziko často v rané fázi projektů firem. Česká venture kapitálová asociace sdružuje řadu soukromých investorů z České republiky i zahraničí (Czechinvest.org, 2020).

Obdobou rizikového kapitálu jsou **Business angels** investice, které jsou realizované jedním investorem a v menších objemech. Těchto investic využívají perspektivní MSP, které mají

výrazný potenciál růstu (nové projekty s pouhou obchodní myšlenkou, start-upy nebo firmy s dočasnou životností). Investor využívá vlastní finanční prostředky a jeho cílem je zhodnotit je. Stejně jako u rizikového kapitálu se investor angažuje pouze omezenou dobu, na jejímž konci odprodá svůj podíl ve firmě. Rozdíl oproti venture kapitálu je však v přístupu investora. Jeho investice není založena pouze na maximalizaci výnosu, ale i na jeho osobní realizaci v určité oblasti podnikání – využívá své odborné know-how, kontakty na klíčové subjekty a orientaci v oboru (Czechinvest.org, 2020).

Nové a začínající inovativní společnosti (start-upy) mohou dle Srpové a Řehoře (2010) na začátku jejich podnikání využít podpory **Podnikatelského inkubátoru**. Podnikatelský inkubátor je přidružené pracoviště vysokých škol, zřízené krajem či městem, jehož cílem je podpora podnikatelského prostředí na lokální úrovni. Podstatou podnikatelského inkubátoru je sdílení laboratoří, výrobních a kancelářských prostor, skladů, poskytování cenově zvýhodněných konzultantských služeb a rekvalifikací a mnoho dalších podpor, které slouží začínajícím podnikům pro snížení nákladů. Sdílení prostor zároveň poskytuje možnost vzájemné spolupráce a komunikace s ostatními podniky v rámci inkubátoru. Pro čerpání zvýhodněných služeb musí firma splnit vstupní kritéria daného podnikatelského inkubátoru a působit v něm může obvykle pouze první 3 roky své existence. Po té musí zpravidla odejít do soukromých prostor, případně do vědeckotechnického parku.

Vědeckotechnický park (VTP) je infrastruktura spojující vzdělávací sféru, podnikovou sféru a organizace výzkumu a vývoje. Díky svému know-how vytváří dynamické prostředí pro podniky se zajímavým nápadem či zaměřením. Podporuje tak tvorbu inovací a zároveň růst konkurenceschopnosti regionálních podniků, potažmo celého regionu. Fungování vědeckotechnických parků, jejich podporu a podmínky má v České republice na starost Společnost vědeckotechnických parků ČR. Společnost také nabízí služby v oblastech poradenství a vzdělávání (Srpová a Řehoř, 2010).

5 Podnikatelské prostředí ve vybraných krajích

ČR

Pátá kapitola práce se věnuje charakteristice dvou vybraných regionů a zhodnocení faktorů, které ovlivňují úroveň jejich podnikatelského prostředí. Teorie regionů a lokalizačních faktorů byla popsána v teoretické části práce. Regiony budou zhodnoceny za pomoci vícekritériální analýzy v další kapitole. Pro účely analýzy byl vybrán Středočeský kraj a Ústecký kraj, které se řadí k úrovni NUTS III. V rámci značení NUTS II, charakteristickým pro regiony s více kraji, tvoří Ústecký kraj společně s Karlovarským krajem region Severozápad. Středočeský kraj předsavuje zároveň region Střední Čechy. Středočeský a Ústecký kraj byly autorkou vybrány z důvodu jejího trvalého bydliště na pomezí těchto krajů.

5.1 Charakteristika vybraných krajů

Následující podkapitola je zaměřena na představení všeobecných informací o vybraných krajích. Základní charakteristika obsahuje geografický popis a členění kraje, zmiňuje také informace o obyvatelstvu a o krajském hospodářství.

5.1.1 Středočeský kraj

Jak už napovídá název, Středočeský kraj leží uprostřed Čech. Specifický je tím, že ze všech stran obklopuje kraj Hlavního města Prahy. Kromě Prahy pak sousedí se 7 dalšími kraji – Královéhradeckým, Libereckým, Ústeckým, Plzeňským, Jihočeským, Pardubickým a krajem Vysočina. Středočeský kraj se pyšní třemi nej v rámci České republiky – největší rozlohou, největším počtem obcí a největším počtem obyvatel.

Se svojí rozlohou 10 929 km² zabírá Středočeský kraj 14 % území České republiky, což je přibližně dvakrát více než průměrný kraj v ČR. Území kraje je děleno na 12 okresů s deseti okresními městy, z nichž největší je okres Příbram a nejmenší Praha-západ. Zajímavostí kraje je vysoké zastoupení obcí s počtem obyvatel do 2 000, obyvatelstvo těchto obcí tvoří 41 % z celkového obyvatelstva kraje. Krajský úřad se nachází v Praze, jelikož Středočeský kraj je jediný kraj, který nemá své krajské město (kr-stredocesky.cz, 2020).

Ke konci roku 2019 žilo v kraji 1 355 002 obyvatel, jedná se tedy skutečně o početně nejlidnatější kraj České republiky. Hustota zalidnění kraje byla 123 osob/km², v okresech Praha-západ, Praha-východ a Kladno však dosáhla až hodnot přes 200 obyvatel/km².

Všechny tyto okresy tvoří do jisté míry metropolitní zázemí Prahy a mají intenzivní sociální vazby na hlavní město. Na konstantním přírůstku obyvatel má podíl především stěhování, zejména mladých lidí zakládajících rodinu. To má na svědomí fakt, že Středočeský kraj je nejmladším krajem České republiky s průměrným věkem 41 let, což je o 1 rok méně než celorepublikový průměr (ČSÚ, 2020).

Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj uvádí, že sousedství s hlavním městem a kvalitní dopravní síť poskytuje kraji mimořádnou výhodu a významně ovlivňuje jeho ekonomický potenciál. V hodnotách indikátorů ekonomické výkonnosti se Středočeský kraj umisťuje nejčastěji na druhém místě hned za Prahou. Hrubý domácí produkt regionu dosahoval v roce 2018 výše 617,2 mld. Kč a hrubá přidaná hodnota 555,2 mld. Kč, jednalo se o nejvyšší podíly na celorepublikových hodnotách po hlavním městě Praze. V porovnání s ostatními kraji se struktura hrubé přidané hodnoty vyznačovala nadprůměrným podílem průmyslu (40,6 %) a primárního sektoru (2,4 %). Hodnota hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele pak dosahovala 453,5 tis. Kč, což byla po Praze a Jihomoravském kraji 3. nejvyšší hodnota v rámci ČR (ČSÚ, 2020).

Středočeský kraj představuje pro hlavní město významný zdroj pracovních sil a zároveň jí poskytuje svůj rekreační potenciál. Nezaměstnanost se dlouhodobě pohybuje na nejnižších příčkách v rámci České republiky, obecná míra nezaměstnanosti v roce 2019 tvořila 2,0 %. Ekonomická aktivita obyvatel se stejně jako jejich průměrné mzdy dlouhodobě zvyšuje a patří tak k druhým nejvyšším v rámci ČR. Na úkor primárního a sekundárního sektoru se dlouhodobě zvyšuje zaměstnanost v oblasti služeb, kde pracuje přes 60 % obyvatelstva kraje, což je více než celorepublikový průměr (ČSÚ, 2020).

5.1.2 Ústecký kraj

Ústecký kraj je umístěn na severozápadu České republiky. Sousedí se čtyřmi kraji – Libereckým, Středočeským, Karlovarským a z malé části i Plzeňským. Nejdelsí úsek hranice sdílí s Německem, konkrétně se spolkovou zemí Sasko (Sachsen). Rozloha kraje odpovídá 6,9% rozlohy území České republiky a činí 5 334 km², což činí Ústecký kraj sedmým největším v ČR. Rozdělen je do sedmi okresů, ty se dále dělí na 354 obcí různých velikostí a 59 z nich má statut města. V Ústeckém kraji se nachází 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (kr-ustecky.cz, 2020).

Ke konci roku 2019 tvořilo obyvatelstvo Ústeckého kraje 821 371 obyvatel, což z něj činilo pátý nejlidnatější kraj v ČR. S hustotou obyvatel 154 obyvatel/km² převyšuje

celostátní průměr, jedná se o čtvrtou nejzalidněnější oblast po Hlavním městě Praze, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Nejvíce obyvatel (93 040) žije v krajském městě Ústí nad Labem, kde se nachází i Krajský úřad. Stejně jako ve Středočeském kraji se i v Ústeckém kraji nachází relativně mladé obyvatelstvo s průměrným věkem 41,8 let (ČSÚ, 2020).

Dle Krajské správy ČSÚ v Ústí nad Labem dosáhla hodnota hrubého domácího produktu kraje v roce 2018 294,6 mld. Kč, podíl Ústeckého kraje na celkovém HDP země je ve srovnání s ostatními kraji dlouhodobě pátý nejvyšší. Oproti tomu HDP přepočtený na 1 obyvatele tvořil v roce 2018 pouze 359 tis. Kč, což jej činilo druhým nejnižším – nižší HDP na 1 obyvatele lze nalézt už jen v Karlovarském kraji. Sektorová skladba ekonomiky se v průběhu let mění jen nepatrně, sektor služeb se v roce 2018 podílel na hrubé přidané hodnotě kraje pouze 5,5 %, což řadí Ústecký kraj na deváté místo.

Vysoká nezaměstnanost představuje pro Ústecký kraj dlouhodobý problém. V roce 2018 činila obecná míra nezaměstnanosti 3,1 %, tedy třetí nejvyšší po Libereckém a Moravskoslezském kraji. Dlouhodobě vysoký podíl nezaměstnaných osob je následek poklesu těžby uhlí, útlumu výroby i zemědělství a restrukturalizace podniků

5.2 Faktory hodnotící KPP Středočeského kraje

Lokalizační faktory dělíme do šesti skupin na obchodní, pracovní, infrastrukturní, cenové, lokální a enviromentální faktory. Na základě těchto faktorů je v následujícím textu zhodnoceno podnikatelské prostředí Středočeského kraje. Použitá data jsou volně dostupná na internetových stránkách Českého statistického úřadu.

5.2.1 Obchodní faktory

Mezi skupinu obchodních faktorů se řadí významnost blízkosti trhů, koncentrace významných firem v regionu, přítomnost zahraničních firem a podpůrné subjekty. Jedná se o nejvýznamnější skupinu faktorů z hlediska hodnocení KPP.

Meziregionálním a mezinárodním spoluprácím příkládá Středočeský kraj velkou důležitost a již od počátků své existence usiluje o dobré zahraniční vztahy, které mohou občanům kraje přinést prospěch. Vzhledem k vnitrostátní poloze se však nejednalo o geograficky určenou spolupráci. V roce 2001 uzavřel kraj první mezinárodní dohodu s Burgundskem, tehdejší regionem ve Francii. V roce 2003 se Středočeský kraj stal součástí prvního projektu, který sdružoval regiony členských i kandidátských členů Evropské unie. Tím

byla čtyřdohoda s Burgundskem, Opolským vojvodstvím v Polsku a spolkovou zemí Porýní-Falc v Německu o vzájemné spolupráci. Partnerství dále navázal Středočeský kraj například s Bratislavským samosprávným krajem, čínskou provincií Sichuan, italskými regiony Benátsko a Marche či s Mazowieckým vojvodstvím. K nejnovější spolupráci došlo v září 2019, kdy bylo podepsáno Memorandum o spolupráci s Kyjevskou oblastí na Ukrajině (kr-stredocesky.cz, 2020).

V tabulce č. 9 je zobrazen pohled na pět nejvýznamnějších firem podle velikosti obrátu ve Středočeském kraji. Velikost obrátu a počty zaměstnanců jsou údaje za rok 2018.

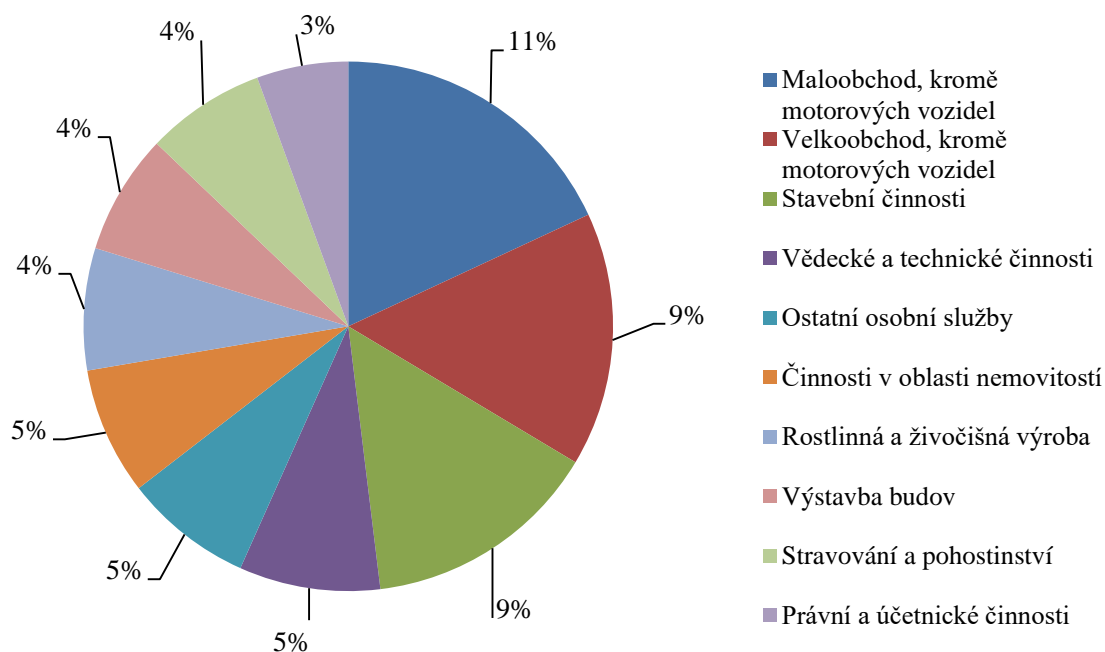
Tabulka 9: Významné firmy ve Středočeském kraji

Název	Sídlo	Odvětví	Obrat (mld. Kč)	Počet zaměstnanců
ŠKODA AUTO a.s.	Mladá Boleslav	Výroba automobilů	416,7	33 696
Toyota Peugeot Citroen Automobile Czech, s.r.o.	Ovčáry u Kolína	Výroba automobilů	37,9	2185
SYNTHOS Kralupy a.s.	Kralupy nad Vltavou	Výroba plastů	16,5	750
SAS Autosystemtechnik s.r.o.	Mladá Boleslav - Plazy	Výroba automobilových komponentů	14,7	375
Phillip Morris ČR a.s.	Kutná Hora	Výroba tabákových výrobků	14,0	1422

Zdroj: CzechInvest, Vlastní zpracování

Automobilový průmysl je pro Českou republiku stěžejní, což můžeme pozorovat i u firem ve Středočeském kraji. Z pěti nejvýznamnějších firem se tři věnují výrobě automobilů nebo jejich součástí. Automobilka ŠKODA AUTO a.s. se sídlem v Mladé Boleslavi se umístila na prvním místě s nepřehlédnutelným náskokem. S obrátem 416,7 miliard Kč se nejedná pouze o nejvýznamnější firmu ve Středočeském kraji, ale zároveň v celé České republice. S rekordním počtem zaměstnanců 33 696 v roce 2018 představuje i významného poskytovatele pracovních míst v regionu. Kromě firem z automobilového průmyslu se na první příčky žebříčku dostala i firma SYNTHOS Kralupy a.s. produkující polystyrenové plasty a Phillip Morris ČR a.s., která je předním výrobcem a prodejcem tabákových výrobků v ČR.

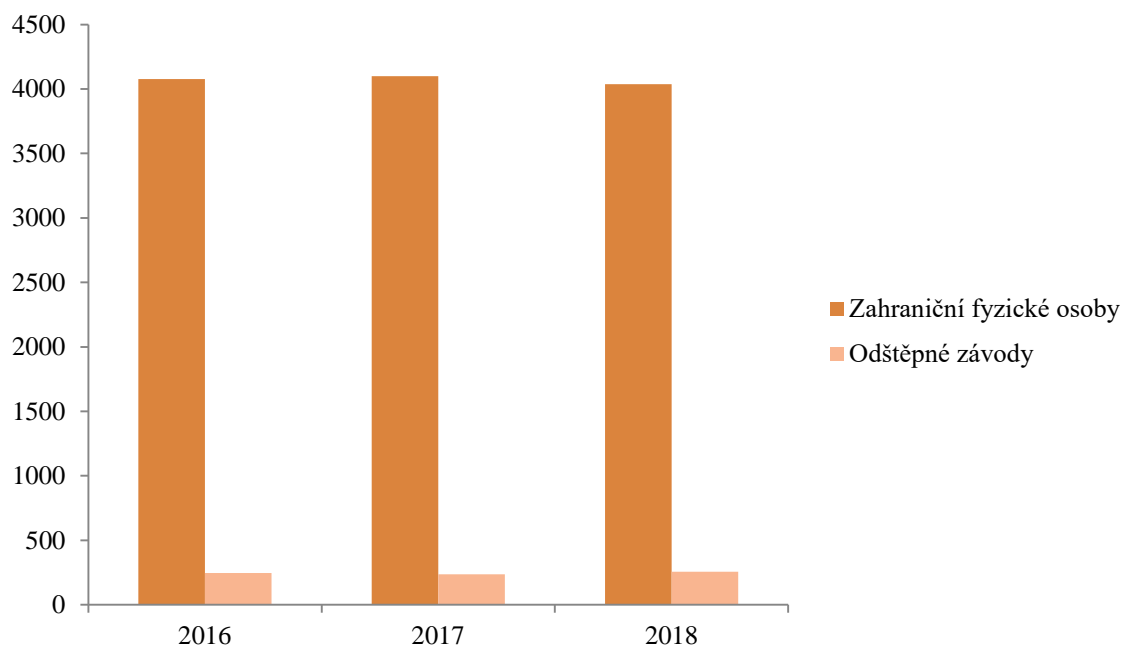
Nezbytnou součástí obchodních faktorů je rozčlenění registrovaných ekonomických subjektů podle hlavní činnosti podnikání. Na obrázku č. 5 je vyzobrazeno deset nejčetnějších odvětví ve Středočeském kraji.

Obrázek 5: Četnost ekonomických subjektů ve Středočeském kraji podle hlavní činnosti
Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Celkově bylo k roku 2019 zaregistrováno ve Středočeském kraji 344 580 ekonomických subjektů. V rámci České republiky se jedná o druhý nejvyšší počet po hlavní město Praha a z dlouhodobého hlediska stále meziročně roste. Nejpočetnější skupinu tvoří maloobchod (bez motorových vozidel), ve kterém podnikalo 36 227 subjektů. Na druhém místě se umístila odvětví velkoobchodu (bez motorových vozidel) a stavebních činností s 9% podílem na celkovém počtu. Třetí pozici zauímají vědecké a technické činnosti, ostatní osobní služby a činnosti v oblasti nemovitostí. Mezi další nejčastěji vyskytované činnosti patří rostlinná a živočišná výroba, výstavba budov, pohostinství a právní a účetnické služby. Na zaměření činností má podstatný vliv lokalita. Na okrajových částech kraje v okolí měst Benešov a Rakovník působí více subjektů ze zemědělského a lesnického odvětví. Naopak ve středové oblasti je vyšší zastoupení vědeckých a technických činností. Nejvíce podnikatelských subjektů je registrováno v oblasti Praha-západ, sídlí jich zde více než čtvrtina.

Významnou složkou podnikatelského prostředí je i přítomnost zahraničních firem. Zahraniční podnikatelské subjekty ve Středočeském kraji jsou zobrazeny na obrázku č. 7. Údaje za poslední tři roky jsou rozděleny na fyzické osoby ze zahraničí, podnikající v ČR a na odštěpné závody zahraničních právnických subjektů.

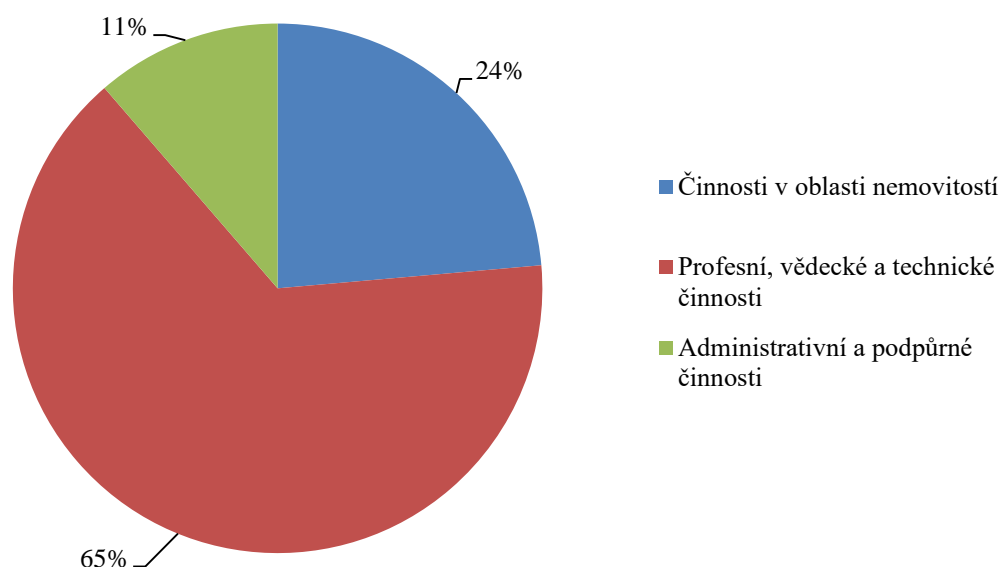

Obrázek 6: Počet zahraničních firem ve Středočeském kraji
 Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Počet zahraničních fyzických osob výrazně převyšuje odštěpné závody. Počet ekonomický subjektů i odštěpných závodů v průběhu let pozvolna roste, v roce 2018 přibýlo dvacet nových odštěpných závodů. Oproti tomu podíl zahraničních fyzických v průběhu let kolísá, v roce jejich počet poklesl o 62 subjektů. Zahraniční subjekty tvoří lehce přes 1 % celkového počtu ekonomických subjektů.

Mezi obchodní faktory se řadí i faktor podpůrných služeb, který sleduje typy podpůrných služeb, které se v kraji nachází a kolik subjektů v těchto službách působí. Činnosti ekonomických subjektů se dělí podle klasifikace CZ-NACE, která rozděluje všechny ekonomické činnosti do skupin označených písmeny A až U. Podpůrné činnosti jsou vymezeny následujícími písmeny:

- L – Činnosti v oblasti nemovitostí
- M – Profesní, vědecké a technické činnosti
- N – Administrativní a podpůrné činnosti

Obrázek 7: Podpůrné služby ve Středočeském kraji
Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V oblasti podpůrných služeb ve Středočeském kraji působí celkem 66 154 subjektů. Profesní, vědecké a technické činnosti, které se umístili na první příčce, tvoří celkem 65 % z nich. Tyto činnosti vyžadují vysokou míru vzdělání, školení, odborných znalostí a zkušeností. Patří mezi ně např. právní služby, účetnické činnosti, výzkum a vývoj, průzkum trhu a reklama, architektonické činnosti a další. Téměř čtvrtinu podpůrných služeb tvoří činnosti v oblasti nemovitostí, které zahrnují činnosti pronajímatelů, agentu a makléřů. Zároveň sem spadají stavební práce spojené s údržbou vlastních nebo pronajatých objektů a činnosti správců majetku. Administrativní a podpůrné činnosti s 11 % zahrnují celou řadu služeb, které podporují obecně obchodní činnosti. Od sekce „M“ se liší tím, že jejich hlavním účelem není sdílení odborných znalostí. Jedná se především o cestovní agentury a kanceláře, operativní leasingy, bezpečnostní činnosti nebo administrativní, kanceláře a podpůrné činnosti pro podnikatelské aktivity.

5.2.2 Pracovní faktory

Další skupinou faktorů hodnotících KPP jsou faktory pracovní. Tato skupina faktorů zkoumá pracovní sílu v daném regionu – její kvalitu, dostupnost a flexibilitu. Faktory byly teoreticky popsány v první polovině práce.

Pro vyhodnocení faktoru dostupnosti pracovních sil je jako základní proměnná použitý počet ekonomicky aktivního obyvatelstva. Ten představuje právě dostupnou pracovní sílu

a je tvořen součtem zaměstnaných a nezaměstnaných osob. Vývoj dostupnosti pracovní síly je zachycen v tabulce č. 10.

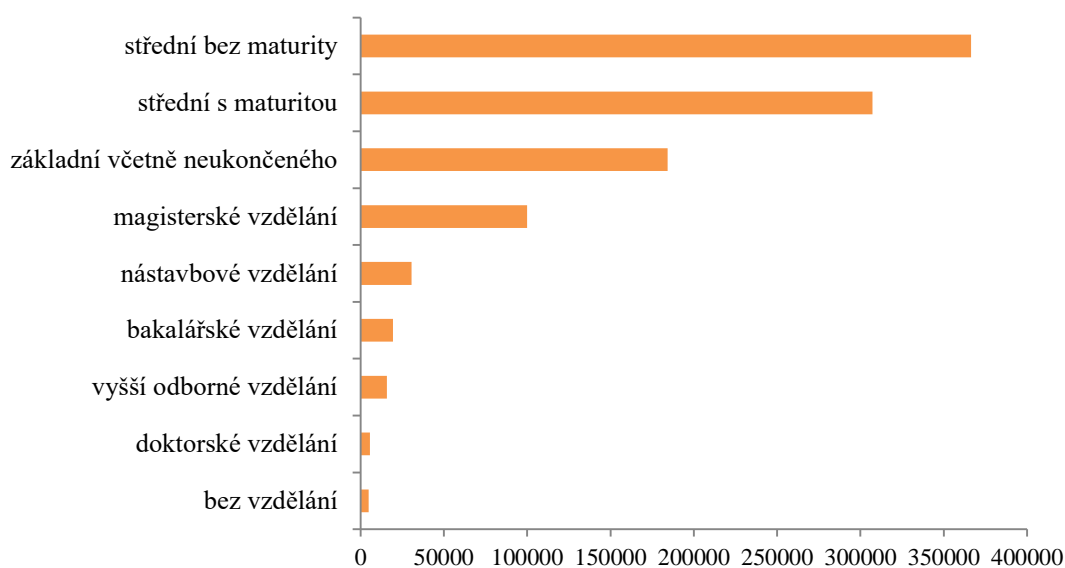
Tabulka 10: Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2019

Obyvatelstvo celkem	1 355 002
Z toho:	
Ekonomicky aktivní	693 686
Z toho:	
Zaměstnaní	680 035
Nezaměstnaní	13 650
Ekonomicky neaktivní	661 315

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Středočeský kraj má v porovnání s ostatními kraji vyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva – to tvoří přesně 51 % z celkového obyvatelstva kraje. Vyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva (52 %) už má jen Hlavní město Praha. Nezaměstnaní představují 2 % z této skupiny, zaměstnaní 98 %. Mezi zaměstnané se řadí také pracující studenti a učni. Spolu s rekordně nízkou nezaměstnaností se i ve Středočeském kraji projevuje trend převisu volných pracovních míst nad počtem uchazečů o zaměstnání – na jedno volné pracovní místo v roce 2019 připadalo 0,4 uchazeče. Kraj má relativně vysoký počet obyvatel vyjíždějících do jiného regionu za zaměstnáním. Z 271 378 vyjíždějících jich 39 % cestuje za prací do jiného kraje. Vzhledem k poloze Středočeského kraje se ve většině případů jedná o dojíždění do hlavního města Prahy, která láká na vyšší průměrnou mzdu.

Kvalita pracovních sil se hodnotí na základě vzdělanosti obyvatel daného kraje. Na obrázku č. 9 lze vidět zastoupení různě vzdělaných skupin ve Středočeském kraji seřazených od nejpočetnější po tu nejméně početnou. Předmětem zkoumání je nejvyšší dokončené vzdělání u obyvatelstva staršího než 15 let.

Obrázek 8: Vzdělanost obyvatelstva ve Středočeském kraji v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Nejvíce osob dosáhlo středního vzdělání včetně vyučení, tato skupina představovala celkem 366 322 osob. S dokončenou střední školou s maturitou pak v kraji žije přes 307 000 lidí. Pozitivním zjištěním je, že v kraji žije více osob s dokončeným doktorským vzděláním než lidí bez vzdělání. Při porovnání údajů z uplynulých let je zřejmé, že vysokoškolsky vzdělaných obyvatel přibývá a lidé bez vzdělání postupně ubývají.

Na flexibilitu pracovních sil se dá pohlížet jako na její schopnost přizpůsobovat se neustálým změnám v tržní ekonomice. Faktor flexibility pracovních sil zkoumá podnikavost obyvatelstva. Pro zkoumání podnikavosti byly v této práci vyčísleny údaje ohledně počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel starších 15 let. Do skupiny fyzických osob patří soukromí podnikatelé, kteří podnikají na základě živnostenského zákona nebo jiných zákonů, podnikatelé z oblasti zemědělství a zahraniční fyzické osoby. Vývoj podnikavosti v posledních třech letech je zaznamenán v tabulce č. 11.

Tabulka 11: Podnikavost ve Středočeském kraji v letech 2016 - 2018

	2016	2017	2018
Počet ekonomických subjektů	330 506	336 540	342 766
Počet obyvatel starších 15 let	1 107 478	1 116 091	1 127 391
Počet fyzických osob	294 093	298 313	303 316
Počet fyzických osob na 1000 obyvatel nad 15 let	266	267	269
Počet právnických osob	36 413	38 227	39 450
Počet právnických osob na 1000 obyvatel nad 15 let	33	34	35

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Z tabulky lze vyčíst, že počet ekonomických subjektů mírně roste. Pozvolný nárůst lze pozorovat jak u fyzických, tak u právnických osob. Pro vyhodnocení faktoru flexibility pracovních sil je důležitý údaj o počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel starších 15 let. Tyto hodnoty také pozvolna narůstají.

5.2.3 Infrastrukturní faktory

Vliv na kvalitní podnikatelské prostředí mají i faktory infrastrukturní, které umožňují výměnu zboží a služeb v rámci regionu, státu i mezinárodního obchodu. Zkoumají kvalitu silnic a železnic, informačních a komunikačních technologií a blízkost mezinárodních letišť. Faktory byly blíže popsány v první polovině práce.

Kvalita silniční a železniční sítě v regionu má významný vliv na jeho konkurenceschopnost. Vzhledem ke své poloze ve středu Čech a okolí hlavního města drží dopravní infrastruktura středočeského kraje v České republice hned dvě prvenství – jedná se o nejhustší a zároveň nejvíce vytiženou dopravní síť. Na Prahu jsou napojena všechna silniční i železniční spojení. Pro komparaci mezi kraji byl vybrán ukazatel délky železnic a silnic.

Tabulka 12: Délka železnic a silnic ve Středočeském kraji v roce 2019

	Délka železnic (km)	Celková délka silnic (km)	
		Dálnice	Silnice
Středočeský kraj	1 288	346	9 282

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V tabulce č. 12 je zachycena délka železniční tratě, která v roce 2018 měřila 1288 km. Patří mezi nejdelší mezi kraji České republiky. Délka silnic činila celkem 9 628 km, z toho 346 km tvořila dálniční síť. V rámci krajů České republiky se jedná o nejvyšší hodnotu. Na 1 km² připadalo v průměru 0,88 km silnic a dálnic. Průměrná délka silnic a dálnic na 1 km² v ČR dosahovala 0,7 km – středočeský kraj skutečně táhne průměr nahoru.

Podnikání bez informačních a komunikačních technologií (ICT) je v dnešní době těžce představitelné. Téměř každý podnikatel vlastní a používá počítače pro svou podnikatelskou činnost. Běžné jsou i jiné technologie, které využívají internetového připojení. V posledních letech využití ICT prudce roste. V následující tabulce č. 13 je zobrazen vývoj vybavenosti domácností osobním počítačem a přístup k internetu v letech 2010 – 2018. Vzhledem k rostoucí důležitosti nákupů přes internet se autorka rozhodla zobrazit i vývoj podílu jednotlivců starších 16 let, kteří pro své nákupy internet využívají.

Tabulka 13: Vybavenost domácností osobním počítačem, přístupem k internetu a podíl jednotlivců využívajících internet k nakupování ve Středočeském kraji

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vybavenost domácností (v %):									
Osobním počítačem	58,8	65,0	69,5	72,8	74,5	76,1	78,2	79,7	81,3
Přístupem k internetu	55,9	63,5	68,6	72,4	75,1	77,8	79,8	81,4	82,4
Jednotlivci 16+ využívající (v %):									
Internet	63,1	69,7	72,8	75,4	76,7	78,5	81,2	82,5	83,9
Internet k nakupování	26,4	30,4	34,5	39,7	43,0	46,1	49,3	51,9	56,5

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Ve všech krajích České republiky dochází v poslední dekádě ke konstantnímu zvyšování vybavenosti domácností počítačem a připojením k internetu. Středočeský kraj není výjimkou, vybavenost domácností od roku 2010 vzrostla v obou případech o více jak 20 %. Počet domácností vlastnících osobní počítač dosáhl v roce 2018 81 %, což představuje druhou nejvyšší hodnotu po hlavním městě Praze, kde osobní počítač vlastní 82 % obyvatel. Počet domácností s přístupem k internetu s podílem 82 % také dosáhl druhého nejvyššího místa v rámci krajů ČR. Od roku 2014 převažuje podíl přístupu k internetu nad vybaveností počítačem, je vidět určitá soběstačnost s technologiemi jako jsou smartphone či tablet. Z téměř 84 % jednotlivců s přístupem k internetu z nich 56 % využívá internet k nakupování zboží a služeb. Jedná se o čtvrtou nejvyšší hodnotu v rámci ČR – více lidí přes internet nakupují v Praze, Pardubickém kraji a na Vysočině.

Za mezinárodní se v České republice považuje to letiště, kterému byl státem povolen mezistátní letecký provoz mimo Schengenskou oblast. Vykonává se zde celní a pasová kontrola. Mezinárodní letiště lze dělit na veřejná a neveřejná. V České republice se nachází osm veřejných mezinárodních letišť, pravidelnou leteckou přepravu však zajišťuje pouze pět z nich. Veřejné mezinárodní letiště v Mnichově Hradišti, které se nachází ve Středočeském kraji, má nepravidelný letecký provoz. Dále se v kraji nachází v provozu devět veřejných letišť, která jsou určena pro vnitrostátní přepravu a dvě letiště neveřejná. V tabulce č. 14 lze vidět silniční vzdálenost v kilometrech k veřejným mezinárodním letišťům ze třech nejlidnatějších měst Středočeského kraje – Příbram, Kladno a Mladá Boleslav. Vzhledem k porovnání s Ústeckým krajem zaměnila autorka ostravské letiště za mezinárodní letiště v německých Drážďanech, které je svou polohou bližší.

Tabulka 14: Vzdálenost mezinárodních letišť v km

Mezinárodní letiště	Příbram	Kladno	Mladá Boleslav
Praha	71	16	76
Brno	244	243	223
Pardubice	180	151	109
Karlovy Vary	134	100	191
Drážďany	232	162	161

Zdroj: Google Maps, Vlastní zpracování

Není překvapením, že nejdostupnější mezinárodní letiště ze všech tří měst je Letiště Václava Havla Praha. Z Příbrami a Kladna to je pak nejbliže k letišti v Karlových Varech, z Mladé Boleslavi do Pardubic. Letiště v Německých Drážďanech bývá také hojně využíváno a nabývá stále na vyznám, u všech tří měst je k němu snazší dostupnost než k letišti v Brně.

5.2.4 Lokální faktory

Jedním z nejvýznamnějších faktorů KPP je faktor podnikatelské a znalostní báze. Tento faktor je významný z hlediska budoucího ekonomického rozvoje kraje a přílivu zahraničních investic. Zkoumá dvě oblasti – podnikatelskou a vědomostní bázi. První z nich bude analyzována na základě průmyslových zón na území kraje, o kterých poskytuje informace tabulka č. 15.

Tabulka 15: Přehled průmyslových zón ve Středočeském kraji v roce 2019

Průmyslová zóna	Využití	Rozloha (v ha)	Volná plocha
Benátky nad Jizerou	Lehká průmyslová výroba a služby, kombinace s komerční funkcí a logistikou	30	10 %
Čáslav - sever	Výrobní a komerční účely	69	92 %
Hlízov	Průmyslová výroba smíšená s logistikou, technickými službami a komerční funkcí	20	100 %
Kolín - Ovčáry	Automobilový závod Toyota – Peugeot – Citroen, výroba a logistika	370	29 %
Kosmonosy	Výrobní, skladové a komerční využití	46	19 %
Kozomín – Úžice	Lehká výroba a skladování, obchodně - výrobní	153	84 %
Kutná Hora - Karlov	Průmyslová výroba, služby, administrativa, sklady	24	100 %
Kutná Hora – Na Rovínách	Průmyslová výroba, služby, administrativa, sklady, výzkum	95	16 %
Milovice – Pod Liškami	Průmyslová výroba a sklady	30	100 %
Mladá Boleslav - východ	Plochy pro průmyslovou výrobu, obchodní služby, sklady	200	75 %
Nové Strašecí - Severozápad	Komerční plochy, výroba, sklady	60	100 %
Nymburk - jih	Lehká průmyslová výroba	28	71 %
Nymburk - sever	Průmyslová výroba, sklady	234	93 %
Poříčí nad Sázavou	Lehká průmyslová výroba, sklady	36,3	31 %
Příbram	Průmyslová výroba, obchod, služby, sklady, zemědělská zařízení	36	14 %
Skalka	Průmyslová výroba, obchodní činnost	50	100 %

Zdroj: RIS, Vlastní zpracování

Na území Středočeského kraje existuje 16 průmyslových zón, z toho čtvrtina se dle své rozlohy řadí mezi velké (přes 100 ha). Všechny průmyslové zóny jsou k dispozici pro průmyslovou výrobu, dále pak pro skladování, obchodní služby či administrativu. Rozlohy a volné plochy se liší, nicméně podle velkého objemu volných ploch je vidět, že nabídka průmyslových zón ve Středočeském kraji je vyšší než poptávka. Předpokládá se, že v nadcházejících letech dojde k redukci jejich rozlohy i počtu. Nevyužité blokové území je ekonomicky nežádoucí a může být využito k jiným účelům. Investoři mohou už

ted' využít brownfieldů, kterých bylo v roce 2019 ve Středočeském kraji 35. Jedná se o nevyužívané nemovitosti a plochy, jejichž potenciál lze po rekonstrukci také využít pro svou podnikatelskou činnost. Regenerace brownfieldů má pozitivní ekonomický i sociální dopad na danou oblast (Czechinvest.org, 2020).

Vědomostní báze tohoto lokálního faktoru se zaměřuje na kvantitu školských zařízení a výzkumných center. V tabulce č. 16 jsou uvedeny počty škol po jednotlivých formátech ve Středočeském kraji ve školním roce 2018/2019.

Tabulka 16: Počet škol ve Středočeském kraji v roce 2019

	Počet institucí
Základní školy	557
Střední školy	152
Vyšší odborné školy	19
Vysoké školy	2

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Ve Středočeském kraji se nachází dvě vysoké školy – obě jsou soukromé. Veřejnými vysokými školami kraj nedisponuje. ŠKODA AUTO Vysoká škola o.p.s. sídlí v Mladé Boleslavi a nabízí 4 bakalářské a 5 navazující magisterské programy se zaměřením na ekonomické obory – řízení podniku, finanční management, podnikání a právo aj (savs.cz, 2020). Academia Rerum Civilium je vysoká škola politických a společenských věd, sídlí v Kutné Hoře a nabízí bakalářské vzdělání v oblasti Politologie (vspsv.cz, 2020). Pracovišť věnujících se oblasti vědy a výzkumu se ve Středočeském kraji v roce 2019 nacházelo 297, z toho 272 z nich bylo v podnikatelském sektoru. Zbytek tvořil vládní, vysokoškolský a soukromý neziskový sektor (ČSÚ, 2020).

Veřejná správa může mít vliv na KPP tím, že její kvalitní asistence může přitahovat nové podniky a investice do kraje a tím pádem bude docházet ke zvyšování konkurenceschopnosti. Pro zhodnocení faktoru asistence veřejné správy je použit rozpočtový rámec kraje, jehož příjmy mohou být krajem využity pro podporu podnikatelského prostředí. Příjmy jsou rozděleny na daňové a dotace. V tabulce č. 17 je vidět vývoj příjmů a vydajů Středočeského kraje v letech 2016 – 2018. Z tabulky je zřejmé, že příjmy v posledních třech letech rostly pomaleji než výdaje, nicméně Středočeský kraj stále hospodaří s kladným saldem. Dotace se na příjmech podílí zhruba 45 %.

Tabulka 17: Příjmy a výdaje Středočeského kraje v mil. Kč v letech 2016 - 2018

	2016	2017	2018
Příjmy celkem (mil. Kč)	50 450	55 217	62 704
daňové	27 171	29 629	32 374
dotace	18 807	21 026	24 931
Výdaje celkem (mil. Kč)	44 926	52 193	62 490
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (mil. Kč)	5 524	3 024	214

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

5.2.5 Cenové faktory

Oblast cenových faktorů zkoumá cenu práce a cenu nemovitostí. U cen nemovitostí se dále rozlišuje pronájem kanceláří a koupě stavebních pozemků. Faktor ceny práce porovnává výši průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji. V tabulce č. 18 lze vidět vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle sekcí CZ-NACE v letech 2015-2017. Aktuálnější čísla bohužel Český statistický úřad v roce 2020 neposkytuje.

Tabulka 18: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy ve Středočeském kraji podle činností

Průměrná hrubá měsíční mzda (v Kč)	2015	2016	2017
Celkem	25 824	27 047	29 142
Zemědělství, lesnictví a rybnářství	21 912	23 327	24 713
Těžba a dobývání	26 401	27 188	29 332
Zpracovatelský průmysl	30 612	31 772	34 432
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	37 197	39 418	41 499
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	23 637	24 676	26 331
Stavebnictví	22 102	23 657	25 030
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	24 999	25 982	27 849
Doprava a skladování	25 796	27 412	29 092
Ubytování, stravování a pohostinství	12 963	13 849	15 504
Informační a komunikační činnosti	30 272	31 891	34 008
Peněžnictví a pojišťovnictví	34 628	36 255	37 772
Činnosti v oblasti nemovitostí	19 602	20 363	20 873
Profesní, vědecké a technické činnosti	27 711	29 518	31 061
Administrativní a podpůrné činnosti	17 004	17 523	18 192
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	26 423	27 785	30 243
Vzdělávání	22 104	23 254	24 882
Zdravotní a sociální péče	22 928	24 079	26 184
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	19 842	20 903	22 519
Ostatní činnosti	17 438	18 778	18 784

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Je zřejmé, že nejlépe placenou činností je Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, kde hrubá průměrná měsíční mzda činila v roce 2017 více než

41 000 Kč. Na druhém místě se umístilo Peněžnictví a pojišťovnictví s částkou téměř 38 000 Kč. Zpracovatelský průmysl obsadil třetí místo s více než 34 000 Kč. Nejnižší příčku v žebříčku si dlouhodobě drží oblast ubytování, stravování a pohostinství, jejíž průměrná měsíční mzda činila 15 504 Kč, což je jen něco málo přes 50 % celkové průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji.

Faktor cen nemovitostí se zaměřuje na průměrnou cenu stavebních pozemků a průměrnou cenu pronájmu kanceláří. Ceny obou typů nemovitostí se odvíjí od jejich lokality a dopravní dostupnosti. Výše pronájmu kancelářských prostor závisí také na vybavenosti prostor, jejich umístění v patře budovy nebo na přítomnosti výlohy. Data autorka získala na základě aktuální nabídky realitní kanceláře M&M Reality a nebyly do nich zahrnuty vedlejší poplatky, jako jsou služby, kauce, provize aj. Cenové rozmezí je udáváno v Kč/m², u pronájmu kancelářských prostor se jedná o údaj za měsíc. Ceny pozemků se pohybují v cenovém rozmezí 400 – 2500 Kč/m² a jejich nabídka nebyla v roce 2020 příliš vysoká. Naopak nabízených volných kancelářských prostor byl dostatek a jejich cena se pohybuje mezi 120 a 400 Kč/m² za jeden měsíc. Veškeré údaje lze vyčíst z tabulky č. 19.

Tabulka 19: Ceny pozemků a pronájmu kancelářských prostor ve Středočeském kraji

Prodej pozemků	Cenové rozmezí v Kč/m ²
	400 - 2500
Pronájem kancelářských prostor	Cenové rozmezí v Kč/m ² /měsíc
	120 - 400

Zdroj: M&M Reality, Vlastní zpracování

5.2.6 Enviromentální faktory

Mezi skupinu enviromentálních faktorů se řadí faktory urbanistické a přírodní atraktivity a enviromentální kvality regionu. Přírodní atraktivity zahrnují přírodní památky, národní parky, chráněné krajinné oblasti a lázně.

V oblasti Středočeského kraje se nenachází žádný národní park. Nalezneme v něm ovšem pět chráněných krajinných oblastí – Český ráj, Český kras, Kokořínsko, Křivoklátsko a Blaník. Dále se v kraji nachází 184 přírodních památek, 94 přírodních rezervací a dvojce lázně – Lázně Poděbrady a Lázně Toušeň. Středočeský kraj láká na bohaté kulturní dědictví, má druhý největší počet nemovitých kulturních památek v rámci ČR. Největší koncentrace památek je soustředěna v okrese Kutná Hora. V kraji se nachází 467 objektů památkové rezervace na dvanácti územích a 693 objektů památkových zón na 63 územích. Památkové rezervace se vyznačují vyšší mírou ochrany než památkové zóny. Urbanistické

atraktivitu kraje zahrnují také lokální hrady a zámky. K nejnámějším hradům ve Středočeském kraji patří Karlštejn, Křivoklát, Kokořín a Točnick. Mezi nejnavštěvovanější zámky se řadí Konopiště, Žleby, Nelahozeves či Loučeň. V kraji se také nachází mnoho muzeí, galerií a skanzenů. Kousek od Nymburka se nachází jedna z nejmenších českých zoologických zahrad Zoo Chleby (NPU.cz, 2020).

Tabulka 20: Kapacita a návštěvnost ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji v roce 2018

	Kapacita hromadných ubytovacích zařízení			Hosté		Přenocování	
	zařízení	pokoje	lůžka	celkem	cizinci	celkem	cizinci
Celkem	706	13 632	36 050	1 122 095	275 121	2 642 741	602 259
v tom:							
hotely *****	1	-	-	-	-	-	-
hotely, motely, botely ****	47	1 824	4 173	232 454	106 262	509 997	236 302
hotely, motely, botely ***	141	3 922	8 649	425 393	108 057	943 776	237 838
hotely, motely, botely **	17	418	930	24 704	6 631	50 776	15 710
hotely, motely, botely *	7	166	418	15 859	2 842	37 015	7 939
penziony	244	2 435	6 330	148 590	25 427	307 832	47 015
kempy	69	956	3 352	113 804	10 263	272 376	24 997
chatové osady	43	827	3 235	31 105	2 301	100 382	3 941
turistické ubytovny	36	512	1 440	23 198	1 788	73 385	3 386
ostatní	93	2 415	7 207	90 621	8 006	312 438	15 564

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V tabulce č. 20 je uvedeno, že v roce 2018 mohli lidé využít kapacit 706 ubytovacích zařízení s celkem 36 050 lůžky. Nejpočetnější skupinou jsou penziony, kterých lze v kraji najít celkem 244, ale největší kapacitu mají hotely, motely a botely ohodnocené třemi hvězdičkami. Ty nabízí 8 649 lůžek a 3 922 pokojů. Z počtu ubytovaných hostů je vidět, že tato kategorie je ze všech nejvyužívanější. Cizinci mají větší tendenci si za ubytování připlatit – čtyřhvězdičkové zařízení si v roce 2018 vybrala téměř polovina z nich. Naopak nejméně oblíbenou kategorií ubytování cizinců jsou chatové osady jednohvězdičkové hotely, motely a botely. Z celkového počtu ubytovaných tvořili nerezidenti téměř 25 %.

Enviromentální kvalita území se hodnotí na základě množství emisí v ovzduší na daném území. Ačkoliv faktor enviromentální kvality spadá mezi ty méně hodnocené z hlediska KPP, tak na zdravotní stav obyvatel má největší vliv. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší včetně jejich zdrojů sleduje Registr emisí a zdrojů znečišťování

ovzduší (REZZO), jehož správu má v České republice na starosti Český hydrometeorologický ústav. V závislosti na míře tepelných výkonů a druhu zdrojů se REZZO rozděluje do 4 skupin. Od velkých zdrojů znečišťování (REZZO 1) po menší zdroje znečišťování (REZZO 3). Poslední skupinu tvoří automobilová doprava (REZZO 4).

Tabulka 21: Objem emisí ve Středočeském kraji v tunách

Emise (v t)	2015	2016	2017
	Celkem (REZZO 1–4)		
Tuhé znečišťující látky	8 882	8 917	8 801
Oxid siřičitý (SO ₂)	19 699	17 214	18 609
Oxidy dusíku (NO _x)	27 245	26 685	26 446
Oxid uhelnatý (CO)	91 156	93 427	92 493
	Stacionární zdroje (REZZO 1–3)		
Tuhé znečišťující látky	7 581	7 615	7 497
Oxid siřičitý (SO ₂)	19 672	17 176	18 571
Oxidy dusíku (NO _x)	13 104	12 389	12 357
Oxid uhelnatý (CO)	69 365	72 333	72 680
	Mobilní zdroje (REZZO 4)		
Tuhé znečišťující látky	1 301	1 302	1 304
Oxid siřičitý (SO ₂)	26	37	38
Oxidy dusíku (NO _x)	14 141	14 296	14 089
Oxid uhelnatý (CO)	21 792	21 095	19 813

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V porovnání s rokem 2016 došlo u stacionárních zdrojů k poklesu tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku. Na druhou stranu objem oxidu siřičitého a oxidu uhelnatého ze stacionárních zdrojů meziročně vzrostl. Mobilní zdroje způsobili meziročně méně emisí oxidů dusíku a oxidu uhelnatého, naopak tuhé znečišťující látky a oxid siřičitý v ovzduší oproti roku 2016 přibyly. Nejvyšší počet emisí je oxidu uhelnatého, kterého naměřili přes 92 000 tun.

5.3 Faktory hodnotící KPP Ústeckého kraje

V následujících podkapitolách budou přiblíženy jednotlivé lokalizační faktory Ústeckého kraje tak, aby byla možná jejich komparace s faktory kraje Středočeského. Teoretická východiska byla popsána v první polovině práce. Autorka čerpala především z volně dostupné databáze Českého statistického úřadu.

5.3.1 Obchodní faktory

Geografická poloha Ústeckého kraje na severu země a jeho hranice s Německem přímo vybízí k přeshraničním a mezinárodním spolupracím. Kraj realizuje mezinárodní

spolupráci již od svého vzniku v roce 2000 a primárně se snaží rozvíjet partnerství s nejbližšími zahraničními regiony – Německem a Polskem. První partnerství navázal se Svobodným státem Sasko (SRN), dále s provincií Anhui (ČLR) a Žilinským samosprávným krajem (Slovensko). V průběhu dalších let došlo k navázání regionální spolupráce s Bosnou a Hercegovinou, Srbskem, Polskem, Běloruskem, Ruskem a Ukrajinou. Nejnovější spolupráce byla uzavřena v roce 2018 s Autonomní oblastí Vojvodina (Srbsko) (kr-ustecky.cz, 2020).

Na území Ústeckého kraje působí mnoho významných společností. V tabulce č. 22 jsou zobrazeny údaje o pěti nejvýznamnějších firmách podle velikosti obrátu. Velikost obrátu i počty zaměstnanců jsou uvedeny za rok 2018.

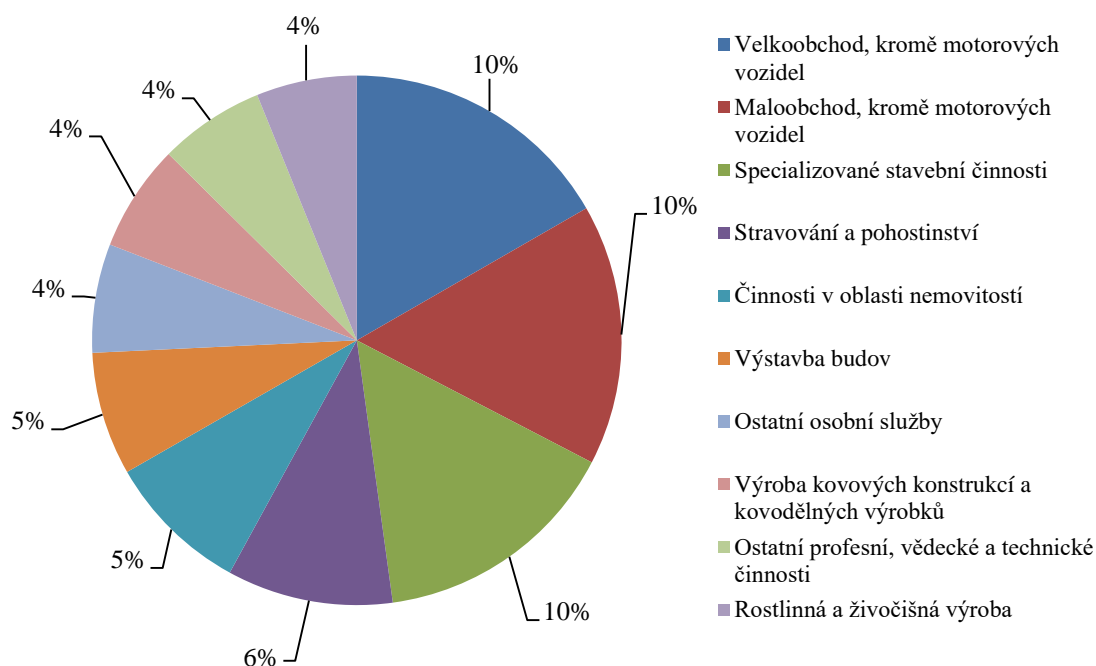
Tabulka 22: Významné firmy v Ústeckém kraji

Název	Sídlo	Odvětví	Obrat (mld. Kč)	Počet zaměstnanců
UNIPETROL RPA, s.r.o.	Záluží	Petrochemie	130,8	2 800
AGC Flat Glass Czech a.s.	Teplíce	Výroba a úprava plochého skla	14,4	4 904
Mondi Štětí a.s.	Štětí	Výroba a zpracování papíru	9,9	731
BENTELER Automotive Rumburk s.r.o.	Rumburk	Výroba automobilových komponentů	6,4	1 100
SPOLCHEMIE a.s.	Ústí nad Labem	Chemický průmysl	6,3	872

Zdroj: CzechInvest, Vlastní zpracování

První příčku obsadila firma UNIPETROL RPA, s.r.o., která je předním českým producentem v oblasti rafinérie, petrochemie a agrochemie (=RPA). S výrazně vyšším obrátem než zbytek firem v kraji se řadí mezi nejvýznamnější firmy i v rámci ČR. Své sídlo má v Záluží a zaměstnává přes 2 800 zaměstnanců. Na druhém místě se umístila společnost AGC Flat Glass Czech, která sídlí v Teplících a patří k největším výrobcům plochého skla ve střední a východní Evropě. Třetí místo v žebříčku patří papírně Mondi Štětí a.s., čtvrté společnosti vyrábějící automobilové součástky BENTELER Automotive Rumburk s.r.o. a poslední místo obsadila výrobní chemická firma se sídlem v Ústí nad Labem SPOLCHEMIE – Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a.s.

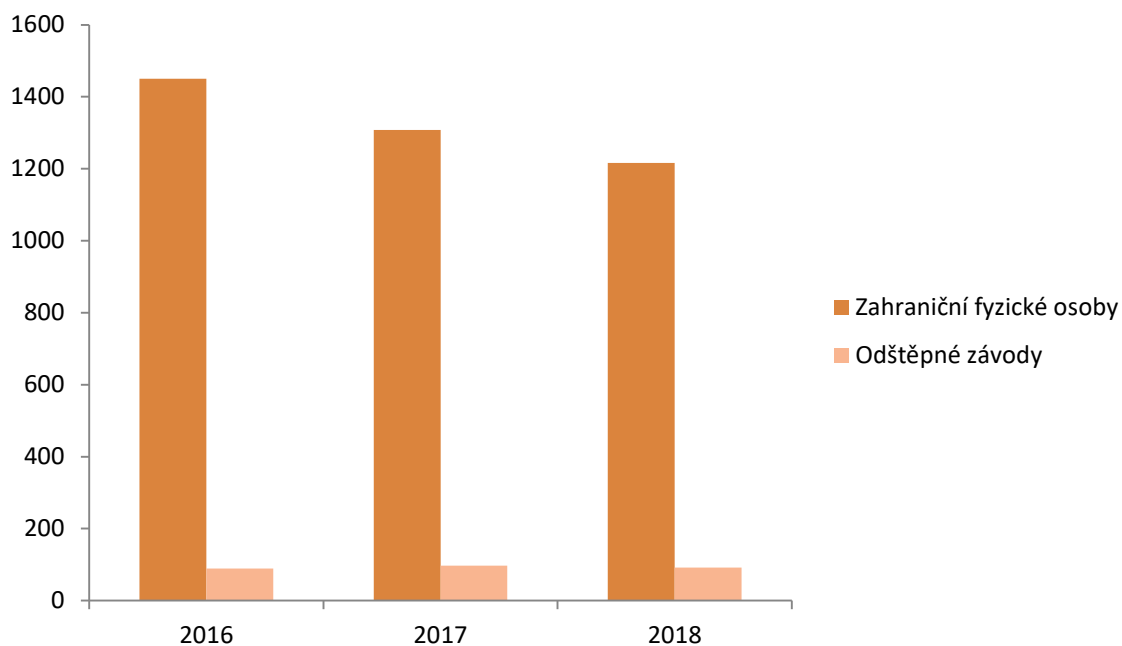
Stejně jako u Středočeského kraje je potřeba do obchodních faktorů zahrnout rozčlenění registrovaných ekonomických subjektů podle hlavní činnosti podnikání. Na obrázku č. 9 lze vidět deset nejčetnějších podnikatelských činností dle CZ-NACE v Ústeckém kraji.

Obrázek 9: Četnost ekonomických subjektů v Ústeckém kraji podle hlavní činnosti
Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V roce 2019 bylo v Ústeckém kraji zaregistrováno celkově 168 825 ekonomických subjektů. Nejpočetnější skupinou tvořící 10 % z celkového počtu byl Velkoobchod (bez motorových vozidel), ve kterém podnikalo 17 688 subjektů. 10 % si z koláče ukrojilo i odvětví maloobchodu (bez motorových vozidel) a specializované stavební činnosti. V oblasti stravování a pohostinství podniká 6 %. Mezi další nejčastěji vyskytované činnosti spadá oblast nemovitostí a výstavba budov. V kraji se nachází několik velmi odlišných typů krajiny, což má na umístění činností velký vliv. Například odvětví zemědělství je soustředěno do nížinných oblastí jako je Litoměřicko, či Lounsko a v podkrušnohorské pánevní oblasti se díky ložiskům hnědého uhlí koncentruje těžební průmysl.

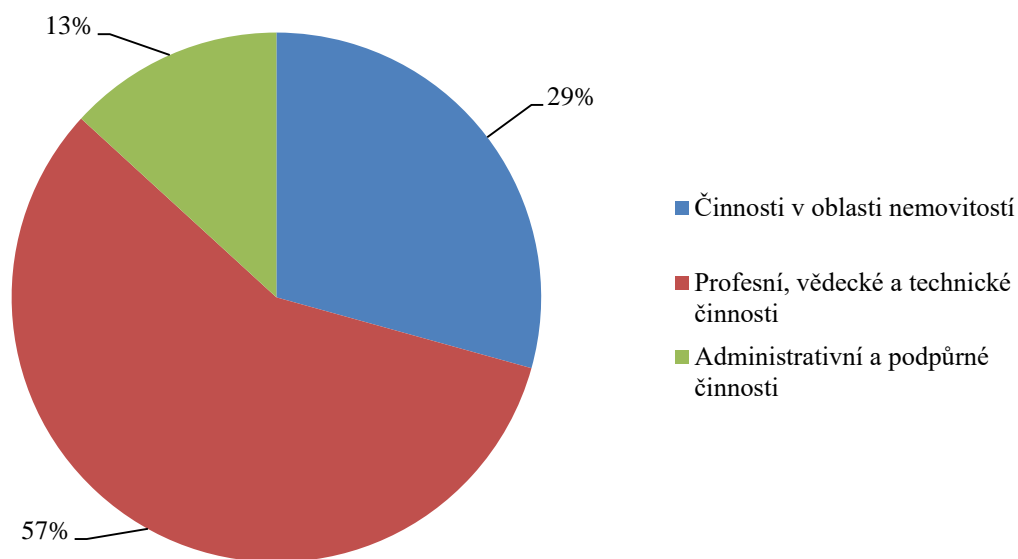
Faktor přítomnosti zahraničních firem zkoumá zahraniční podnikatelské subjekty v kraji. Ty jsou zobrazeny na obrázku č. 10, kde jsou rozděleny podobně jako u Středočeského kraje.

Obrázek 10: Počet zahraničních firem v Ústeckém kraji
 Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Počet odštěpných závodů se v průběhu tří let téměř nezměnil a stále osciluje pod hranicí 100 subjektů. Pokles zahraničních fyzických osob v kraji však stále klesá, v roce 2018 došlo k úbytku 92 subjektů. Podíl zahraničních subjektů na celkovém objemu registrovaných podnikatelů v zemi je 2 %.

Pro kompletnost obchodních faktorů zbývá pohled na podpůrné služby v kraji. Obrázek č. 11 zobrazuje podíl jednotlivých typů podpůrných služeb v Ústeckém kraji. Ekonomické subjekty jsou rozděleny podle klasifikace CZ-NACE.

Obrázek 11: Podpůrné služby v Ústeckém kraji
Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V oblasti podpůrných služeb v Ústeckém kraji působí celkem 31 637 ekonomických subjektů. Profesní, vědecké a technické činnosti, které se umístily na první příčce, tvoří celkem 57 % z nich. Pro tuto skupinu činností je charakteristická vysoká míra vzdělání a odbornosti. Velkou část této skupiny tvoří Právní a účetnické činnosti (4 817 subjektů) a Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy (3255 subjektů). Činnosti v oblasti nemovitostí tvoří téměř třetinu celkových podpůrných služeb. Administrativní a podpůrné činnosti představují 13 % s významným podílem oblasti Činností souvisejících se stavbami a úpravou krajiny, ve kterých podniká 943 subjektů.

5.3.2 Pracovní faktory

Pro vyhodnocení faktoru dostupnosti pracovních sil byl stejně jako ve Středočeském kraji použit počet ekonomicky aktivního obyvatelstva, který je tvořen součtem zaměstnaných a nezaměstnaných osob a znázorňuje právě dostupnou pracovní sílu. Údaje o pracovní síle v Ústeckém kraji jsou zachyceny v následující tabulce č. 23.

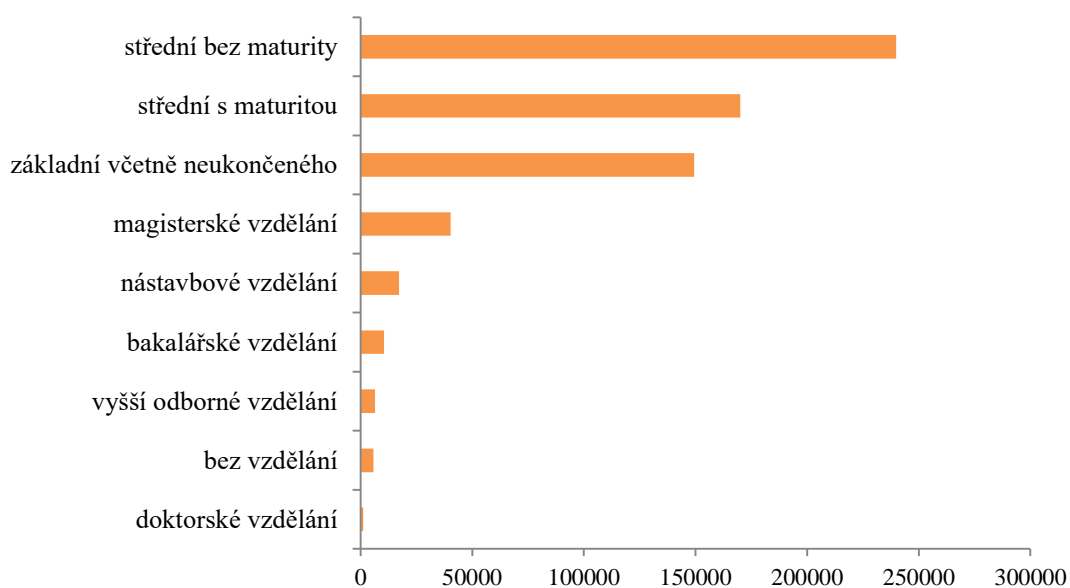
Tabulka 23: Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2019

Obyvatelstvo celkem	821 371
Z toho:	
Ekonomicky aktivní	399 664
Z toho:	
Zaměstnaní	385 170
Nezaměstnaní	14 493
Ekonomicky neaktivní	421 707

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Z celkové skupiny 399 664 ekonomicky aktivních je 96 % zaměstnaných a 4 % nezaměstnaných. V Ústeckém kraji ovšem převládá počet ekonomicky neaktivních a to konkrétně o 22 043 osob. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo tvoří 51 % a skládá se především z důchodců a dětí mladších 14 let. Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadě práce bylo v roce 2019 více než volných pracovních míst. Na jedno pracovní místo připadalo 1,5 uchazeče. Procento obyvatel, kteří vyjíždí za zaměstnáním do jiného kraje, je 7 % a ve srovnání s ostatními kraji se jedná o průměrné číslo. Odliv pracovní síly zde není tak markantní jako ve Středočeském kraji.

Vzdělanost obyvatel kraje má vliv na kvalitu pracovní síly. Na obrázku č. 12 jsou zobrazena nejvyšší dokončená vzdělání u obyvatel starších 15 let.

Obrázek 12: Vzdělanost obyvatelstva v Ústeckém kraji v roce 2019

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Nejvíce osob dosáhlo středního vzdělání bez maturity. Do této skupiny patří i vyučení a celkem představuje 239 929 osob. Nejméně je v Ústeckém kraji doktorský vzdělaných lidí – v roce 2019 jich bylo pouze 1 215. Vysoký podíl obyvatelstva bez vzdělání a se základním nebo nedokončeným vzděláním je alarmující. Tito lidé tvoří více než 20 % z celkového počtu osob starších 15 let, což tedy znamená, že pětina obyvatelstva kraje je nevzdělaná.

Zbývajícím pracovním faktorem je faktor flexibility pracovních sil. I zde pro jeho vyjádření autorka zkoumá podnikavost obyvatelstva. Vývoj počtu ekonomických subjektů na 1000 obyvatel nad 15 let v průběhu tří let znázorňuje tabulka č. 24. Ekonomické subjekty jsou rozděleny na fyzické a právnické osoby.

Tabulka 24: Podnikavost v Ústeckém kraji v letech 2016 - 2018

	2016	2017	2018
Počet ekonomických subjektů	174 240	174 708	174 294
Počet obyvatel starších 15 let	690 592	689 532	689 147
Počet fyzických osob	154 215	154 358	152 173
Počet fyzických osob na 1000 obyvatel nad 15 let	223	224	222
Počet právnických osob	20 025	20 350	21 345
Počet právnických osob na 1000 obyvatel nad 15 let	29	30	31

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Počet ekonomických subjektů v průběhu let víceméně stagnuje, počet obyvatel starších 15 let pozvolna klesá. Zároveň klesá i počet fyzických osob a s ním i počet fyzických osob na 1000 obyvatel. Naopak právnických osob v kraji přibývá a s ním i hodnota právnických osob na 1000 obyvatel, která v roce 2018 dosáhla hodnoty 31.

5.3.3 Infrastrukturní faktory

V rámci infrastrukturních faktorů bude zkoumána kvalita silniční a železniční sítě v regionu, blízkost mezinárodních letišť a kvalita informačních a komunikačních služeb.

Tabulka 25: Délka železnic a silnic v Ústeckém kraji v roce 2019

	Délka železnic (km)	Celková délka silnic (km)	
		Dálnice	Silnice
Ústecký kraj	1 019	133	4 137

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Ústecký kraj se několik let potýkal s problémovým úsekem dálnice D8 vedoucí z Prahy ke státní hranici s Německem. Stavba úseku mezi Řehlovicemi a Lovosicemi začala oficiálně v roce 2007, ale z různých důvodů a kvůli sesuvům půdy byla dokončena až v roce 2017. Společně s ještě nedostavěnou dálnicí D7 měří 133 km. Silniční síť v Ústeckém kraji měří 4 137 km. Na 1 km² připadalo v průměru 0,83 km silnic a dálnic, což je o 0,13 km více než je celkorepublikový průměr. Železniční síť je s délkou 1019 km druhou nejhustější v ČR.

Tabulka 26: Vybavenost domácností osobním počítačem, přístupem k internetu a podíl jednotlivců využívajících internet k nakupování v Ústeckém kraji

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vybavenost domácností (v %):									
Osobním počítačem	53,7	59,3	61,1	61,9	62,4	64,6	66,0	69,7	66,9
Přístupem k internetu	51,7	57,8	60,1	61,9	63,0	65,5	68,3	73,0	73,9
Jednotlivci 16+ využívající (v %):									
Internet	54,3	58,7	61,3	63,0	64,6	66,8	70,9	75,5	76,6
Internet k nakupování	24,9	25,3	23,4	24,0	26,7	30,8	35,1	40,8	45,2

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Rostoucí vybavenost domácností počítačem lze pozorovat od roku 2010 až do roku 2018, kde došlo prvně k poklesu. Vzhledem k tomu, že vybavenost přístupem k internetu ale roste dynamickým tempem, lze předpokládat, že domácnosti využívají k připojení jiných technologií než je osobní počítač. V roce 2018 vlastnilo osobní počítač 67 % domácností a přístupem k internetu disponovalo 74 %. Ve srovnání s ostatními kraji ČR jsou to silně podprůměrná čísla - v obou případech se jedná o nejnižší procento vybavenosti ze všech. Pouze 45 % jednotlivců starších 16 let používá internet k nakupování, přístup k internetu však využívá téměř 77 % z nich. Opět se jedná o jedny z nejnižších čísel v rámci krajů ČR.

V Ústeckém kraji se nenachází žádné veřejné mezinárodní letiště, pouze několik veřejných letišť určených pro vnitrostátní přepravu. V tabulce č. 27 lze pozorovat silniční vzdálenost v kilometrech mezi třemi nejlidnatějšími městy Ústeckého kraje a veřejnými mezinárodními letišti v okolí. Města s nejvyšším počtem obyvatel jsou Ústí nad Labem, Most a Teplice.

Tabulka 27: Vzdálenost mezinárodních letišť v km

Mezinárodní letiště	Ústí nad Labem	Most	Teplice
Praha	89	76	88
Brno	300	305	301
Pardubice	196	205	197
Karlovy Vary	127	85	110
Drážďany	87	125	85

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Zajímavým zjištěním je, že v případě měst Ústí nad Labem a Teplice je letiště v německých Drážďanech dostupnější než Letiště Václava Havla v Praze. Nicméně jde o minimální rozdíl a v silničním spojení má vždy vliv aktuální situace dopravy, takže je možné, že cesta na letiště v Drážďanech by nakonec mohla trvat déle než do Prahy. Třetí nejbližší letiště se nachází v Karlových Varech. Pardubické a brněnské letiště se vzhledem k velké vzdálenosti nejeví jako dostupné.

5.3.4 Lokální faktory

Pro vyhodnocení faktoru podnikatelské a znalostní báze bude nejprve věnována pozornost průmyslovým zónám na území kraje, a poté školským zařízením a výzkumným centřům.

Ústecký kraj disponuje 21 průmyslovými zónami a dvěma strategickými průmyslovými zónami: Joseph – Most a Triangle – Žatec. Strategické průmyslové zóny jsou určeny zejména investorům se záměrem investovat do oblastí strategických služeb, technologických center a center vědy a výzkumu.

Tabulka 28: Přehled průmyslových zón v Ústeckém kraji v roce 2019

Průmyslová zóna	Využití	Rozloha (v ha)	Volná plocha
Štětí	Průmyslová výroba	176	18 %
Lovosice	Lehká průmyslová výroba	120	42 %
Lovosice – PZ II.	Průmyslová výroba, sklady, nákupní centrum	32	100 %
Rumburk	Lehká průmyslová výroba	29	25 %
Křešice	Sklady, komerční areály, parkovací plochy	5	100 %
Děčín VIII	Průmyslové využití	2	25 %
Tonaso (Neštěmice)	nespecifikováno	40	30 %
Severní Předlice	Výrobní, výstavní – veletržní, obchodní činnost	61	2 %
Jižní Předlice	Průmyslové podniky, sklady, komerční objekty	32	100 %
CPI Park Žďárek	Příjem zboží, skladování, administrativní zázemí	19	100 %
Krupka	Výroba a montáž	77	10 %
Louka	Výroba, montáž, kompletace výrobků	6	100 %
Most – Pod Lajsníkem	Nerušící výroba a služby (příměstská zóna)	12	13 %
Alpka (Pobořany)	Průmysl a logistika	80	15 %
Astra (Velichov)	Výroba, sklady, datové služby, logistika	46	20 %
Louny – Jihovýchod	Průmyslová výroba, skladovací prostory	26	100 %
Kláštelec nad Ohří	Výroba, sklady	142	11 %
Kadaň	Průmyslová výroba	81	100 %
Nové Spořice	Výroba, služby, skladovací plochy	18	72 %
Vrskmaň	Lehká průmyslová výroba	4	70 %
Málkov	Výroba, sklady	25	100 %

ZDROJ: INVEST-UK, Vlastní zpracování

Ústecký kraj má průmyslovou tradici, o čemž svědčí i vysoký počet průmyslových zón. Z 21 průmyslových zón jich je v současnosti osm 100 % volných, což potvrzuje převis jejich nabídky nad poptávkou. Pouze tři zóny se dle své rozlohy řadí mezi velké (přes 100 ha). Průmyslové zóny jsou většinou vhodné k průmyslové výrobě, skladování a logistice, některé jsou dokonce vhodné ke komerčním účelům. Investoři mohou využít také nemovitostí typu brownfield, kterých bylo v roce 2020 v Ústeckém kraji v nabídce 61 (Czechinvest.org, 2020).

Tabulka 29: Počet škol ve Středočeském kraji v roce 2019

	Počet institucí
Základní školy	281
Střední školy	95
Vyšší odborné školy	8
Vysoké školy	2

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

V tabulce č. 29 jsou uvedeny počty školských institucí v Ústeckém kraji ve školním roce 2018/2019. Kraj disponuje dvěma vysokými školami, z nichž jedna je veřejná. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně se nachází v Ústí nad Labem a nabízí bakalářské, magisterské i doktorské programy na osmi různých fakultách (ujep.cz, 2020). Dále se v kraji nachází soukromá Vysoká škola aplikované psychologie v Terezíně, která nabízí bakalářský obor Personální a interkulturní management (vsaps.cz, 2020). V roce 2018 bylo v kraji 129 vědeckovýzkumných pracovišť, z toho 108 v podnikatelském sektoru (ČSÚ, 2020).

Rozpočtový rámec Ústeckého kraje je zpracován v tabulce č. 30. Lze pozorovat rychlejší tendenci růstu výdajů oproti příjmům. Saldo v průběhu tří let klesá, nicméně v roce 2018 se stále pohybovalo v kladných číslech. Dotace se na celkových příjmech podílí zhruba 40 %.

Tabulka 30: Příjmy a výdaje Ústeckého kraje v mil. Kč v letech 2016 - 2018

	2016	2017	2018
Příjmy celkem (mil. Kč)	31 370	33 573	37 625
daňové	16 608	18 130	19 700
dotace	11 925	12 757	14 979
Výdaje celkem (mil. Kč)	28 259	31 578	37 441
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (mil. Kč)	3 111	1 995	184

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

5.3.5 Cenové faktory

Tabulka č. 31 ukazuje, jakým způsobem se vyvíjela průměrná hrubá měsíční mzda v Ústeckém kraji. Jednotlivá odvětví jsou rozlišena podle kategorizace CZ-NACE v letech 2015 - 2017.

Tabulka 31: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Ústeckém kraji podle činnosti

Průměrná hrubá měsíční mzda (v Kč)	2015	2016	2017
Celkem	23 426	24 659	26 404
Zemědělství, lesnictví a rybářství	19 972	21 132	22 689
Těžba a dobývání	29 852	29 086	30 678
Zpracovatelský průmysl	25 547	27 063	29 085
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	36 899	38 263	41 424
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	24 886	24 828	26 550
Stavebnictví	22 062	23 022	24 333
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	19 033	20 240	22 044
Doprava a skladování	24 691	25 758	25 856
Ubytování, stravování a pohostinství	11 780	12 579	13 648
Informační a komunikační činnosti	29 583	30 433	31 432
Peněžnictví a pojišťovnictví	31 910	34 940	35 971
Činnosti v oblasti nemovitostí	17 889	18 449	19 420
Profesní, vědecké a technické činnosti	24 458	25 555	26 825
Administrativní a podpůrné činnosti	14 439	15 652	16 353
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	25 876	27 352	29 703
Vzdělávání	22 435	23 493	25 147
Zdravotní a sociální péče	23 606	24 995	27 250
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	18 439	19 242	20 720
Ostatní činnosti	15 333	15 903	17 500

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že nejlépe ohodnocenou činností je Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu s průměrnou hrubou měsíční mzdou přes 41 000 Kč. Druhé místo obsadil obor Peněžnictví a pojišťovnictví, ve kterém si zaměstnanci průměrně vydělají téměř 36 000 Kč. Informační a komunikační činnost se umístily na třetím místě s částkou přes 31 000 Kč. Nejhůře platově ohodnocená jsou zaměstnání v oblasti ubytování, stravování a pohostinství. V tomto segmentu si zaměstnanci průměrně přijdou pouze na necelých 14 000 Kč, což je částka jen lehce přesahující 50 % průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji.

Faktor cen nemovitostí se odvíjí od průměrných cen stavebních pozemků a pronájmu kanceláří v kraji. Výše cen se odvíjí od polohy nemovitosti – pronájem kanceláří v malých městech je mnohem nižší než např. v centru velkých měst. Data pro vyhodnocení průměrných cen byla získána z nabídky realitní kanceláře M&M Reality aktuální k dubnu roku 2020. Kauce, provize a další vedlejší poplatky do nich nebyly zahrnuty. Ceny provozních ploch se pohybují mezi 220 a 1200 Kč/m² a jejich nabídka není příliš široká.

Tabulka 32: Ceny pozemků a pronájmu kancelářských prostor v Ústeckém kraji

Prodej pozemků	Cenové rozmezí v Kč/m ²
	220 - 1200
Pronájem kancelářských prostor	Cenové rozmezí v Kč/m ² /měsíc
	100 - 300

Zdroj: M&M Reality, 2020. Vlastní zpracování

5.3.6 Enviromentální faktory

Navzdory těžebním průmyslem zpustošeným krajinným oblastem na severu země se Ústecký kraj pyšní mnoha přírodními zajímavostmi. Hranice s Německem tvoří národní park České Švýcarsko, jehož nejznámější přírodní památkou je Pravčická brána, která byla nominována na sedmý div světa. Na území kraje se rozléhají tři chráněné krajinné oblasti – Labské pískovce, České středohoří a Lužické hory. Částečně do kraje zasahuje i oblast Kokořínska. Památkových rezervací se zde nachází 8 a památkových zón 33. Turisté si mohou vybrat ze široké škály hradů, zámků a zřícenin. Mezi nejznámější hrady patří nepochybně Hazmburk, Hněvín, Perštejn, Kyšperk či Střekov. K nejznámějším zámkům kraje se řadí Děčín, Jezeří, Libochovice či Krásné Březno. V oblasti kraje leží také hora Říp. Léčivých pramenů mohou turisté užívat v lázních Teplice a Bílina, milovníci zvířat si mohou vybrat ze třech zoologických zahrad – v Děčín, Chomutov a Ústí nad Labem.

Tabulka 33: Kapacita a návštěvnost ubytovacích zařízení v Ústeckém kraji v roce 2018

	Kapacita hromadných ubytovacích zařízení			Hosté		Přenocování	
	zařízení	pokoje	lůžka	celkem	cizinci	celkem	cizinci
Celkem	484	9 414	24 612	632 150	216 528	1 687 629	592 901
v tom:							
hotely, motely, botely ****	29	876	1 927	125 983	64 439	266 733	156 214
hotely, motely, botely ***	96	2 445	5 283	224 923	100 172	513 236	247 203
hotely, motely, botely **	14	256	645	13 597	4 454	26 896	9 532
hotely, motely, botely *	10	116	339	9 741	3 542	27 520	10 583
hotely garni	4	154	538	8 395	1 880	25 572	5 556
penziony	177	1 770	4 650	111 010	23 265	248 944	59 272
kempy	36	750	3 101	62 871	8 992	159 407	26 318
chatové osady	12	271	848	3 160	104	15 802	379
turistické ubytovny	38	692	1 969	20 089	2 419	66 046	9 192
ostatní	68	2 084	5 312	52 381	7 261	337 473	68 652

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Tabulka č. 33 udává informace o počtu hromadných ubytovacích zařízení v kraji, jejich kapacitě a návštěvnosti. V roce 2018 bylo možné se ubytovat ve 484 ubytovacích zařízeních s celkem 24 612 lůžky. Nejpočetnější skupinu tvoří hotely, motely a botely tříhvězdičkového typu, které nabízí celkem 2 445 pokojů. Tuto skupinu si pro svůj pobyt lidé vybírali nejčastěji, ubytovala se v ní více jak třetina. Dále se lidé nejčastěji ubytovávali ve čtyřhvězdičkových hotelech a penzionech. Stejný typ chování při výběru ubytování měli i cizinci, kteří tvořili více než třetinu ubytovaných. Nejméně preferovanou variantou rezidentů i nerezidentů byly chatové osady, které si pro svůj pobyt zvolilo pouze 3 160 osob.

Průmyslová činnost a zejména významná povrchová těžba surovin má nepříznivý dopad na kvalitu životního prostředí v kraji. Ústecký kraj drží nehezke prvenství v oblasti měrných emisí a v rámci ČR tak představuje region s nejpoškozenějším životním prostředím. Objem naměřených znečišťujících látek v ovzduší v letech 2015–2017 zachycuje tabulka č. 34.

Tabulka 34: Objem emisí v Ústeckém kraji v tunách

Emise (v t)	2015	2016	2017
	Celkem (REZZO 1–4)		
Tuhé znečišťující látky	7 135	7 079	6 907
Oxid siřičitý (SO ₂)	34 738	33 848	28 988
Oxidy dusíku (NO _x)	32 320	30 275	29 201
Oxid uhelnatý (CO)	38 759	39 137	38 329
	Stacionární zdroje (REZZO 1–3)		
Tuhé znečišťující látky	6 719	6 664	6 491
Oxid siřičitý (SO ₂)	34 729	33 840	28 980
Oxidy dusíku (NO _x)	27 764	25 143	24 143
Oxid uhelnatý (CO)	31 537	32 793	32 370
	Mobilní zdroje (REZZO 4)		
Tuhé znečišťující látky	416	415	416
Oxid siřičitý (SO ₂)	9	8	8
Oxidy dusíku (NO _x)	4 556	5 132	5 058
Oxid uhelnatý (CO)	7 222	6 345	5 959

Zdroj: ČSÚ, Vlastní zpracování

Velmi pozitivním zjištěním je, že v roce 2017 došlo k meziročnímu poklesu naměřených emisí ve všech skupinách. Jedinou výjimkou jsou tuhé emise u mobilních zdrojů, které narostly o jednu tunu. Je zřejmé, že kraj si tuto svou stinnou stránku dobře uvědomuje a snaží se na kvalitě životního prostředí pracovat.

6 Zhodnocení kvality podnikatelského prostředí ve vybraných krajích

Pátá kapitola práce se soustředí na vyhodnocení, shrnutí a doporučení. Dělí se do dvou částí. Nejprve je prostor věnován komparaci lokalizačních faktorů Středočeského a Ústeckého kraje. V druhé části je provedena vícekriteriální analýza, na jejíž výsledcích je posléze zhodnoceno podnikatelského prostředí obou krajů. Nejvíce prostoru je věnováno silným a slabým stránkám krajů a faktorům, u kterých jsou mezi kraji výrazné rozdíly.

6.1 Komparace faktorů Středočeského a Ústeckého kraje

Následující podkapitoly se zaměřují na porovnání mezi vybranými kraji v oblasti lokalizačních faktorů. Faktory byly teoreticky přiblíženy ve druhé kapitole práce a prakticky uchopeny v páté kapitole. Na základě komparace bude ve druhé polovině kapitoly provedena vícekriteriální analýza.

6.1.1 Obchodní faktory

Prvním zhodnoceným faktorem je faktor blízkosti trhů. Oba regiony mají navázáno několik mezinárodních partnerství, nicméně z hlediska přeshraniční spolupráce má určitou výhodu kraj Ústecký, vzhledem ke své poloze na severu země a hranicí s německou spolkovou zemí Sasko.

U faktoru koncentrace významných firem mají oba kraje jedno společné – na jejich území sídlí jedna společnost s výrazně vyšším obratem než je zbytek podniků v kraji. V případě Středočeského kraje jde o nejvýznamnější firmu nejen Středočeského regionu, ale i celé České republiky – ŠKODA AUTO a.s. Ta v regionu vytváří více než 33 000 pracovních míst. V Ústeckém kraji hraje prim společnost UNIPETROL RPA, s.r.o. působící v oblasti petrochemie. Oproti mladoboleslavské automobilce však tvoří „pouhých“ 2 800 pracovních míst. Při pohledu na významné firmy lze pozorovat zaměření na chemický průmysl v Ústeckém kraji a na automobilový průmysl v kraji Středočeském.

Z hlediska všech registrovaných ekonomických subjektů v krajích pak v obou krajích převládá maloobchod, velkoobchod (mimo motorová vozidla) a stavební činnosti. V oblasti Ústeckého kraje je o 1 % vyšší podíl zahraničních firem na celkovém počtu ekonomických subjektů – celkově tvoří 2 %. V obou krajích se v průběhu let počet registrovaných ekonomických subjektů zvyšuje.

V oblasti podpůrných služeb jsou mezi kraji nepatrné rozdíly. Profesní, vědecké a technické činnosti tvoří 57 % v Ústeckém kraji a 65 % ve Středočeském kraji. Ve středočeském kraji působí v oblasti podpůrných služeb 66 154 subjektů, v Ústeckém kraji jich je 31 637.

6.1.2 Pracovní faktory

Středočeský kraj má vyšší podíl ekonomicky aktivní populace než Ústecký. Ekonomicky aktivní složka obyvatelstva zde tvoří 51 %, oproti tomu v Ústeckém kraji pouze 49 %. Zaměstnaných z nich je ve Středočeském kraji 98 %, v Ústeckém kraji 96 %. Když pomineme celkorepublikový trend nízké nezaměstnanosti, tak Ústecký kraj se dlouhodobě umisťuje mezi kraji s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v ČR. V tomto ohledu je mezi kraji významný rozdíl. Dalším rozdílem je počet uchazečů o zaměstnání na jedno pracovní místo. Ve Středočeském kraji je vyšší poptávka po pracovní síle než její nabídka, na jedno pracovní místo připadá 0,4 uchazeče. Naopak v Ústeckém kraji připadá na jedno místo 1,5 uchazeče, volných míst je tedy méně než uchazečů.

Ze Středočeského kraje vyjíždí za zaměstnáním poměrně vysoký počet obyvatel, 39 % z nich cestuje do jiného kraje – zde má velký vliv blízkost hlavního města Prahy. V Ústeckém kraji je odliv pracovní síly na celorepublikovém průměru – pouze 7 % obyvatel vyjíždí za prací do jiného kraje.

Skladba nejvyššího ukončeného vzdělání je v obou krajích celkem podobná, nicméně určité rozdíly jsou patrné. Středočeský kraj obývá více lidí s doktorským vzděláním než je lidí bez vzdělání, v Ústeckém kraji je to bohužel naopak. Také poměr lidí se základním vzděláním včetně nedokončeného je ve Středočeském kraji nižší než v Ústeckém. Tam tvoří tato skupina lidí 20 % z celkového počtu osob starších 15 let.

Flexibilita pracovních sil vychází z výpočtu podnikavosti – počet ekonomických subjektů připadajících na 1000 obyvatel starších 15 let. Počet fyzických osob na 1000 obyvatel nad 15 let v letech 2016 – 2018 ve Středočeském kraji pozvolna rostl a v roce 2018 dosáhl čísla 269. V Ústeckém kraji tento údaj v roce 2018 mírně klesnul na 222 fyzických osob. Počet právnických osob ve Středočeském kraji také rostl a v roce 2018 připadalo na 1000 obyvatel starších 15 let celkem 35 právnických osob. V Ústeckém kraji dosáhl mírně nižšího čísla 31.

6.1.3 Infrastrukturní faktory

Oba kraje disponují hustou a vytíženou dopravní sítí. V délce silnic a dálnic se oba kraje umisťují vysoce nad průměrem České republiky. Na 1 km² připadá v průměru 0,83 km silnic a dálnic v Ústeckém kraji a 0,88 ve Středočeském. Silniční síť v Ústeckém kraji měří 4137 km, dálnice zabírají 133 km. Ve Středočeském kraji měří silnice 9 282 km a dálnice 346 km. Železniční trať v Ústeckém kraji je s délkou 1019 km druhá nejhustější krajská síť v ČR, hned po právě Středočeském kraji s délkou 1 288 km.

Velké rozdíly mezi kraji jsou u faktoru kvality informačních a komunikačních technologií. V obou krajích vybavenost domácností počítačem a internetovým připojením roste. Nicméně vybavenost počítačem 81 % obyvatel a internetovým připojením 82 % obyvatel ve Středočeském kraji je druhé nejlepší skóre v rámci ČR. Z hlediska nakupování přes internet se kraj umístil na čtvrtém místě – k on-line nákupům využívá internet 56 % jednotlivců. V Ústeckém kraji je vybavenost domácností počítačem a internetovým připojením nižší. Osobní počítač vlastní 67 % domácností, přístup k internetu má 74 % domácností. Přes internet nakupuje pouze 45 % jednotlivců. Všechny ukazatele Ústeckého kraje patří v rámci ČR k nejnižším.

Ani v jednom z krajů se nenachází veřejné mezinárodní letiště, pouze několik vnitrostátních veřejných letišť. Faktor blízkosti mezinárodních letišť byl hodnocen podle silniční vzdálenosti ze třech nejvýznamnějších měst krajů k mezinárodním letišťům v ČR a Německu. Všechna tři vybraná města Středočeského kraje disponují nejnižší vzdáleností k Letišti Václava Havla v Praze. Nejlépe dostupné bylo pražské letiště z Kladna, které je vzdálené pouhých 16 km. Dobře dostupné jsou letiště v Karlových Varech a v Pardubicích. U dvou ze tří měst Ústeckého kraje vyšlo vzdálenostně nejbližší letiště v německých Drážďanech (87 km a 85 km). K pražskému letišti se vzdálenost pohybovala mezi 79 km – 89 km.

6.1.4 Lokální faktory

Pomocí lokálních průmyslových zón byla v krajích zhodnocena podnikatelská infrastruktura. Na území obou krajů se nachází poměrně velké množství průmyslových zón. Ve Středočeském kraji je vymezeno 16 průmyslových zón, z toho zcela nevyužito jich je pět. Velikost a využití zón se liší, nicméně všechny z nich jsou vhodné k průmyslové výrobě. Dále jsou inzerovány jako vhodné pro skladování, komerční funkci, administrativní činnosti a další. Na území Středočeského kraje se také nachází největší

průmyslová zóna v ČR – 370 hektarů rozlehlá PZ Kolín-Ovčáry, ve které je umístěna automobilka TPCA. Žádná z průmyslových zón kraje není plně využita. Na území Ústeckého kraje se nachází 21 průmyslových zón, z nichž osm jich je nevyužitých. Využití průmyslových zón je obdobné jako ve Středočeském kraji. Rozlohově největší je PZ Mondí ve Štětí, která měří 176 hektarů. V dubnu roku 2020 bylo k dispozici 35 brownfieldů ve Středočeském kraji a 61 v Ústeckém kraji.

Vzdělávací infrastruktura je porovnávána podle počtu školských institucí v kraji. Vzhledem k rozdílným rozlohám krajů převedla autorka pro lepší vypovídací hodnotu počet km² na jednu školu. Ve středočeském kraji působí 152 středních škol, což představuje 72 km² na jednu školu. Oproti Ústeckému kraji je to o 24 km² více. V počtu vyšších odborných škol naopak vítězí Středočeský kraj. Ve Středočeském kraji se nachází dvě soukromé vysoké školy – ŠKODA AUTO Vysoká škola v Mladé Boleslavi a Vysoká škola politických a společenských věd v Kutné Hoře. Ústecký kraj disponuje jednou veřejnou vysokou školou – Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, a soukromou Vysokou školou aplikované psychologie v Terezíně. Na území Ústeckého kraje se nachází 129 pracovišť věnujících se oblastem vědy a výzkumu, ve Středočeském kraji jich je 297. Opět v přepočtu na km² vede Středočeský kraj.

Faktor asistence veřejné správy zkoumá rozpočtové rámce krajů. Z celkových příjmů Středočeského kraje tvoří dotace 45 %. V Ústeckém kraji tvoří dotace 40 % příjmů. Navzdory vyšší míře růstu výdajů oproti příjmům se oběma krajům daří hospodařit s kladným saldem.

6.1.5 Cenové faktory

Faktor ceny práce určují průměrné hrubé měsíční mzdy napříč odvětvími. Průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji činila 29 142 Kč, což je o 2 738 Kč více než v Ústeckém kraji. Mezi nejlépe platově ohodnocené činnosti patří v obou krajích Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu a odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví. Třetí místo ve Středočeském kraji získal Zpracovatelský průmysl, v Ústeckém pak Informační a komunikační činnosti. Nejméně peněz mají na výplatních páskách zaměstnanci v oboru Ubytování, stravování a pohostinství. V obou případech představovala průměrná mzda v tomto oboru zhruba 50 % celkové průměrné mzdy v kraji.

Na ceny nemovitostí má velký vliv jejich lokalita, vybavenost, dopravní dostupnost a další faktory. Z tohoto důvodu jsou v této práci porovnávána cenová rozmezí v Kč/m². Cena

pracovních ploch ve Středočeském kraji se pohybuje v rozmezí 400 – 2 500 Kč/m², v Ústeckém kraji se ceny pozemků pohybují mezi 220 – 1200 Kč/m². Pronájem kanceláří je v Ústeckém kraji také levnější. Kancelář si lze pronajmout za 100 – 300 Kč/m²/měsíc, oproti Středočeskému kraji, kde se cena pronájmu kancelářských prostor pohybuje mezi 120 – 400 Kč/m²/měsíc.

6.1.6 Enviromentální faktory

Oba kraje disponují bohatým přírodním a kulturním bohatstvím, což je dělá urbanisticky atraktivními. V Ústeckém kraji se nachází jeden národní park, ve Středočeském žádný není. Na území Středočeského kraje se nachází pět chráněných krajinných oblastí, v Ústeckém kraji jsou tři. Na obou územích leží mnoho hradů, zámků, muzeí a skanzenů. Ve Středočeském kraji působí Zoo Chleby, v Ústeckém kraji jsou zoologické zahrady tři. V každém z krajů se nachází dvojice lázně.

Z hlediska urbanistické atraktivity je také důležitá kapacita a rozmanitost hromadných ubytovacích zařízení. Více ubytovacích zařízení nabízí Středočeský kraj. Nicméně po přepočtu počtu km² na jedno zařízení je na tom lépe Ústecký kraj. Na jedno ubytovací zařízení připadá 11 km², oproti tomu ve Středočeském kraji je to 16 km². Skladba typů zařízení je v obou krajích podobná. Oproti Ústeckému kraji se ve Středočeském kraji nachází jeden pěťhvězdičkový hotel, Ústecký kraj naopak disponuje hotely typu garni. V obou krajích se hosté ubytovávali nejčastěji v tříhvězdičkových hotelech, motelech a botelech. Pro svůj pobyt si tento typ zařízení vybralo 37 % hostů ve Středočeském kraji a 35 % hostů v kraji Ústeckém. Z celkového počtu hostů tvořili nerezidenti ve Středočeském kraji 25 % a v Ústeckém kraji 34%.

Objem znečišťujících látek v ovzduší má na životní prostředí v kraji významný vliv. V této práci byl zhodnocen objem tuhých emisí, oxidu širíčitého, oxidu dusíku a oxidu uhelnatého. Ve Středočeském kraji naměřili celkem 146 349 tun těchto látek, což znamená 108 kg/obyvatele. V Ústeckém kraji bylo naměřeno 103 425 tun, potažmo 127 kg/obyvatele. Ústecký kraj bývá dlouhodobě označován jako kraj s nejvyšší mírou znečištění, nicméně narozdíl od Středočeského kraje se u něj projevuje klesající tendence objemu těchto znečišťujících látek.

6.2 Vícekriteriální analýza

Výsledky hodnocení jednotlivých lokalizačních faktorů a jejich komparace mezi vybranými kraji jsou základem vícekriteriální analýzy v této podkapitole. Díky využití tvrdých, statistických dat mohla autorka odhlédnout od subjektivního hodnocení a na základě nich zpracovat vícekriteriální analýzu objektivně. Všech 16 hodnocených faktorů je rozděleno do tří skupin podle jejich významnosti pro hodnocení KPP. Nejvýznamnější faktory mají na celkové hodnocení vliv 47 %, středně významné mají sílu vlivu 36 % a ty nejméně významné tvoří 17 %. Jednotlivé faktory jsou autorkou obodovány na základě výsledků zhodnocených v této práci pomocí škály 1 – 10 bodů. Ohodnocení 1 bodem představuje naprosto nevyhovující podmínky, 10 bodů nejlepší podmínky. Vícekriteriální analýza je zobrazena v tabulce č. 35.

Tabulka 35: Vícekriteriální analýza faktorů Středočeského a Ústeckého kraje

Hodnocené faktory	Skupina faktorů	Středočeský kraj			Ústecký kraj		
		Hodnota	Váha	Výsledek	Hodnota	Váha	Výsledek
Nejvýznamnější faktory			0,47			0,46	
Podnikatelská a znalostní fáze	lokální	8	0,10	0,8	8	0,10	0,8
Dostupnost pracovní síly	pracovní	8	0,10	0,8	7	0,10	0,7
Kvalita pracovní síly	pracovní	8	0,09	0,72	6	0,09	0,54
Konkcentrace významných firem	obchodní	9	0,09	0,81	8	0,09	0,72
Blízkost trhů	obchodní	7	0,09	0,63	8	0,09	0,72
Středně významné faktory			0,36			0,36	
ICT	infrastrukturní	9	0,07	0,63	5	0,07	0,35
Kvalita silnic a železnic	infrastrukturní	8	0,07	0,56	8	0,07	0,56
Cena práce	cenové	7	0,06	0,42	7	0,06	0,42
Atraktivita území	enviromentální	8	0,06	0,48	8	0,06	0,48
Cena nemovitostí	cenové	5	0,05	0,25	5	0,05	0,25
Podpůrné služby	obchodní	7	0,05	0,35	6	0,05	0,3
Méně významné faktory			0,17			0,17	
Přítomnost zahraničních firem	obchodní	5	0,05	0,25	6	0,05	0,3
Kvalita životního prostředí	enviromentální	5	0,04	0,2	3	0,04	0,12
Asistence veřejné správy	lokální	6	0,03	0,18	6	0,03	0,18
Blízkost mezinárodních letišť	infrastrukturní	9	0,03	0,27	8	0,03	0,24
Flexibilita pracovní síly	pracovní	7	0,03	0,21	6	0,03	0,18
Součet			1,00	7,56		1,00	6,86

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledku vícekriteriální analýzy vyplývá, že podnikatelské prostředí Středočeského kraje se nachází na vyšší úrovni než v kraji Ústeckém. Rozdíl mezi kraji tvoří 0,7 bodu. Z analýzy vyplývají tři faktory, ve kterých jsou kraje nejvíce odlišné. Prvním faktorem

s rozdílem dvou bodů mezi kraji je kvalita pracovní síly. Středočeský kraj má výrazně vyšší podíl lidí s vysokoškolským vzděláním, což představuje výhodu pro jeho kvalitu podnikatelského prostředí. Obyvatelé Ústeckého kraje naopak patří mezi nejméně formálně vzdělané. V roce 2018 tvořili lidé se základním vzděláním včetně nedokončeného společně s lidmi bez žádného vzdělání více než 20 % z celkového počtu osob starších 15 let.

Nejvýraznější rozdíl byl zaznamenán u faktoru informačních a komunikačních technologií. Výsledky krajů se zde lišily o čtyři body. Středočeský kraj si ve vybavenosti domácností osobním počítačem a internetovým připojením stojí na druhém místě v žebříčku krajů ČR. Je zde i druhý nejvyšší podíl obyvatel, kteří využívají internet k on-line nákupům. V Ústeckém kraji je naopak míra vybavenosti domácností počítačem a připojení k internetu nejmenší ze všech krajů ČR, stejně tak ochota jednotlivců nakupovat on-line.

Kvalita životního prostředí je dalším z ukazatelů, kde byl rozdíl mezi kraji výraznější. Podle objemu znečišťujících látek v ovzduší se Ústecký kraj řadí na druhé místo s nejvíce znečištěným životním prostředím. Oproti tomu míra znečištění ve Středočeském kraji se řadí k českému průměru.

Nejlepší hodnocení (9 bodů) získal Středočeský kraj ve třech oblastech. První z nich je koncentrace významných firem. Na vysoké hodnocení měla vliv zejména umístění nejvýznamnějšího českého podniku ŠKODA AUTO a.s. v tomto kraji. Další dobře hodnocenou oblastí byly Informační a komunikační technologie z důvodů uvedených výše. Třetím faktorem ohodnoceným číslem devět byla blízkost mezinárodních letišť. Strategická poloha uprostřed země usnadňuje dostupnost nejen pražského letiště, ale i ostatních veřejných mezinárodních letišť v ČR.

Žádný z faktorů Ústeckého kraje nebyl ohodnocen devíti body. Osm bodů však získalo šest z nich, z toho jeden byl ohodnocen lépe než u Středočeského kraje – Blízkost trhů. Za jeho výhodu může bezesporu geografické umístění kraje u hranic s Německem.

Výsledky vícekritériální analýzy slouží jako podklad pro závěrečná doporučení. Potenciál Ústeckého kraje vidí autorka ve faktoru blízkosti trhů, ve kterém má oproti kraji Středočeskému už nyní výhodu. Utužování přeshraniční spolupráce je pro tento kraj klíčové. Vzhledem k velkému rozmachu těžebního a chemického průmyslu je v Ústeckém kraji silně zasaženo životní prostředí. Ačkoliv se počet emisí naměřených v kraji v průběhu let snižuje, stále se jedná o jeden z nejvíce znečištěných krajů v ČR. Pozornost v Ústeckém

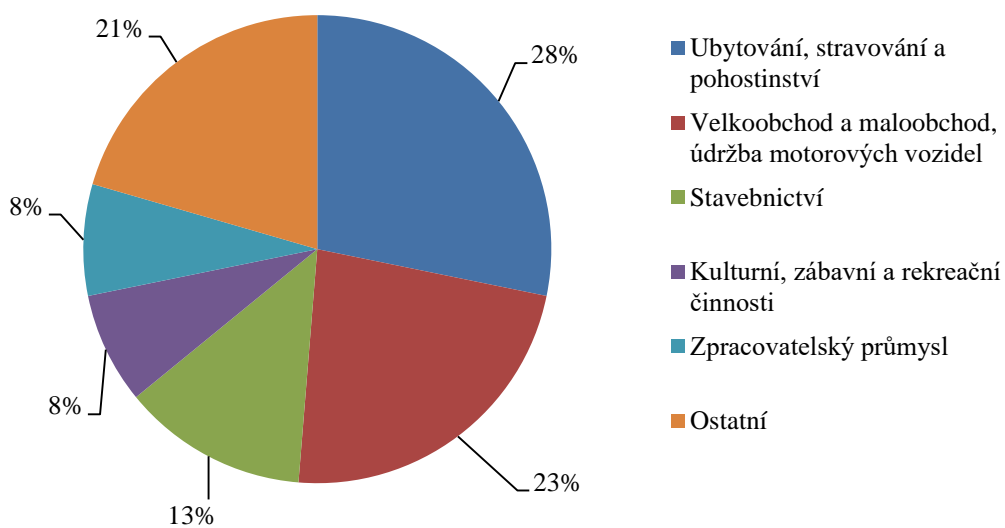
kraji by měla být také směřována do kvalifikace pracovní síly. Výhodou je jistě univerzita v Ústí nad Labem, která by v případě nabídky vhodných studijních oborů mohla být nadějí do budoucna. Vzhledem k relativně velkému množství volných průmyslových ploch je Ústecký kraj ideální pro využívání investičních pobídek. V případě směřování investičních pobídek pouze do chudších krajů jako je Ústecký kraj, namísto těch bohatých, by mohlo dojít k nižšímu prohlubování rozdílů mezi regiony.

6.3 Vlastní dotazníkové šetření

Součástí diplomové práce bylo dotazníkové šetření, pomocí kterého se autorka snažila zjistit celkovou spokojenost podnikatelů s podnikatelským prostředím v Ústeckém a Středočeském kraji a jejich vnímání jednotlivých lokalizačních faktorů. Dotazování proběhlo prostřednictvím e-mailu nebo osobně v průběhu března 2020 a zúčastnilo se jej 39 respondentů. Je nutné zmínit, že v průběhu sběru odpovědí došlo na území České republiky k vyhlášení nouzového stavu a následně k několika vládním opatřením, která měla významný vliv na podnikatelské prostředí. Vzhledem k nařízením, která měla za cíl zamezit šíření koronaviru, byla velká část podnikatelů nucena pozastavit nebo omezit svou činnost. Autorka předpokládá, že nižší návratnost odpovědí souvisí právě s průběhem této situace. Zároveň nelze vyloučit zabarvenost odpovědí podnikatelů, kterých se omezení výrazně dotkla. Veškerá sebraná data byla anonymizována.

6.3.1 Charakteristika respondentů

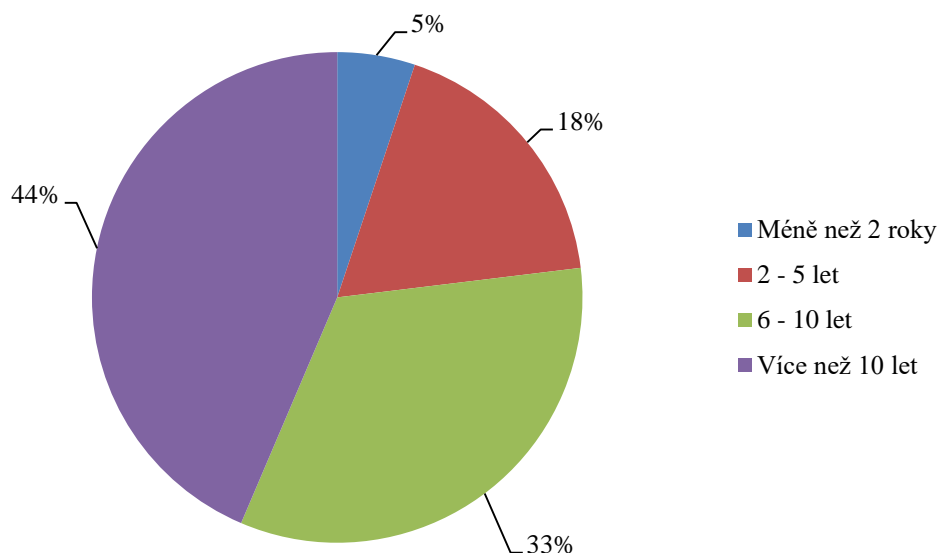
Dotazník byl určen podnikatelům v Ústeckém a Středočeském kraji. V úvodu dotazníku bylo pět otázek, zaměřujících se na charakteristiku podnikatelů. Kromě názvu firmy a kraje zjišťovala autorka jak dlouho již podnikatelé provozují svou činnost, v jakém odvětví podnikají a kolik mají zaměstnanců. Z Ústeckého kraje se zúčastnilo 23 respondentů a ze Středočeského kraje 16 respondentů. Na obrázku č. 13 lze pozorovat podíl převažujících podnikatelských činností respondentů. Nejpočetnější skupinou respondentů byli podnikatelé z oblasti ubytování, stravování a pohostinství, kterých se celkem zúčastnilo jedenáct. Dále získala autorka devět odpovědí od osob podnikajících ve velkoobchodu, maloobchodu a údržbě motorových vozidel. Pět respondentů pocházelo ze stavebnictví, tři ze zpracovatelského průmyslu a tři z oblastí kulturních, zábavních a rekreačních činností. Osm zbylých odpovědí získala autorka od osob podnikajících v ostatních odvětvích.

Obrázek 13: Předmět podnikatelské činnosti respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka byla zaměřena na délku trvání podnikatelské činnosti. Nejvíce respondentů podniká ve svém oboru již více než 10 let, 33 % realizuje svou podnikatelskou činnost v rozmezí 6 – 10 let, 18 % v rozmezí 2 -5 let a pouze 5 % podniká méně než 2 roky. Výsledky jsou zobrazeny na obrázku č. 14.

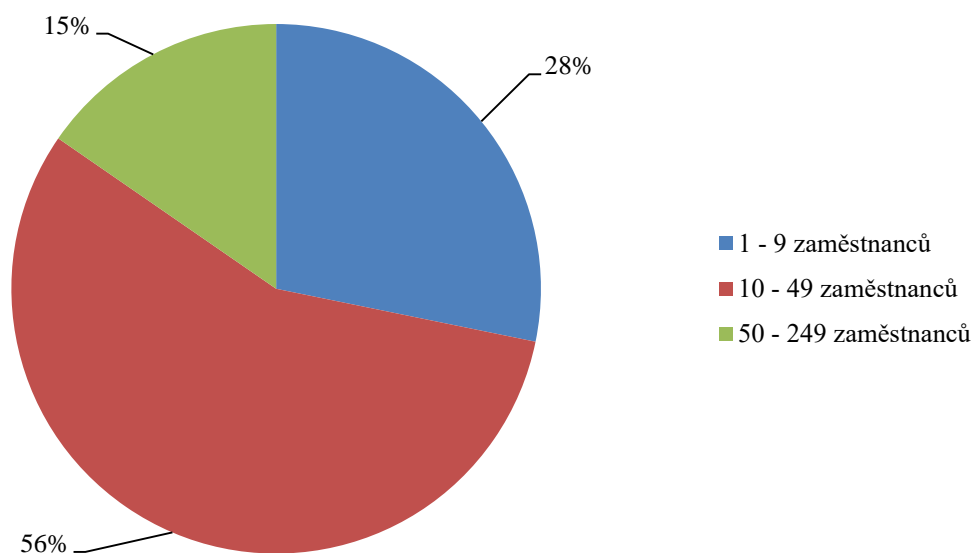

Obrázek 14: Délka realizace podnikatelské činnosti respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední otázka zaměřující se na charakteristiku respondentů se týkala počtu zaměstnanců firmy. Nejvíce odpovědí získala autorka od malých podniků a mikropodniků. Respondentů

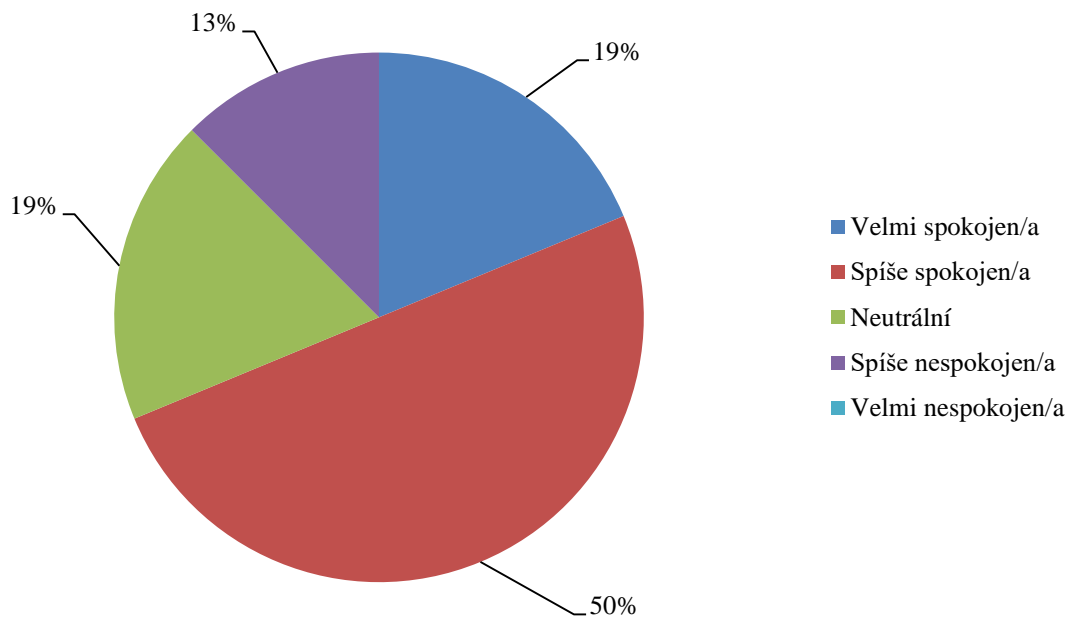
ze středních podniků bylo 15 %. Odpovědi „Nemám žádné zaměstnance“ a „250 a více zaměstnanců“ nevybral žádný z respondentů, firmy tohoto typu tedy v dotazníkovém šetření zahrnuty nebyly. Podíl respondentů dle počtu zaměstnanců je zobrazen na obrázku č. 15.

Obrázek 15: Podíl respondentů dle počtu zaměstnanců
Zdroj: Vlastní zpracování

6.3.2 Výsledky výzkumných otázek

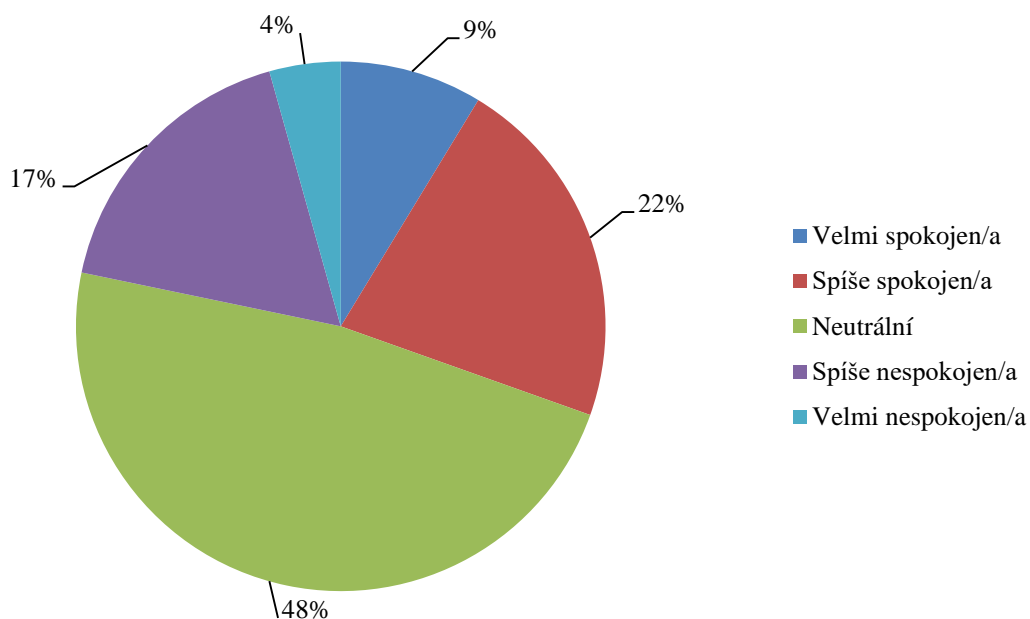
Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit celkovou spokojenost podnikatelů s podnikatelským prostředím v regionu a jejich vnímání důležitosti jednotlivých lokalizačních faktorů. V závěru dotazníku byl ponechán prostor na zhodnocení překážek podnikání, které podnikatelé vnímají jako nejvýznamnější.

Obrázek 16: Spokojenost s podnikatelským prostředím ve Středočeském kraji
Zdroj: Vlastní zpracování

První výzkumná otázka byla zaměřena na celkové zhodnocení spokojenosti podnikatelů s podnikatelským prostředím v kraji. Konkrétní znění otázky bylo: „*Jaká je Vaše celková spokojenost s podnikatelským prostředím ve Vašem regionu?*“. Celkem 69 % ze šestnácti respondentů odpovědělo, že jsou velmi spokojeni nebo spíše spokojeni. Téměř pětina respondentů hodnotí svou spokojenost jako neutrální. Pouze 13 % respondentů hodnotilo možnost spíše nespokojen/a a odpověď velmi nespokojen/a nezískala žádný hlas, celkově se tedy dá hodnotit spokojenost podnikatelů ve Středočeském kraji jako velmi dobrá.

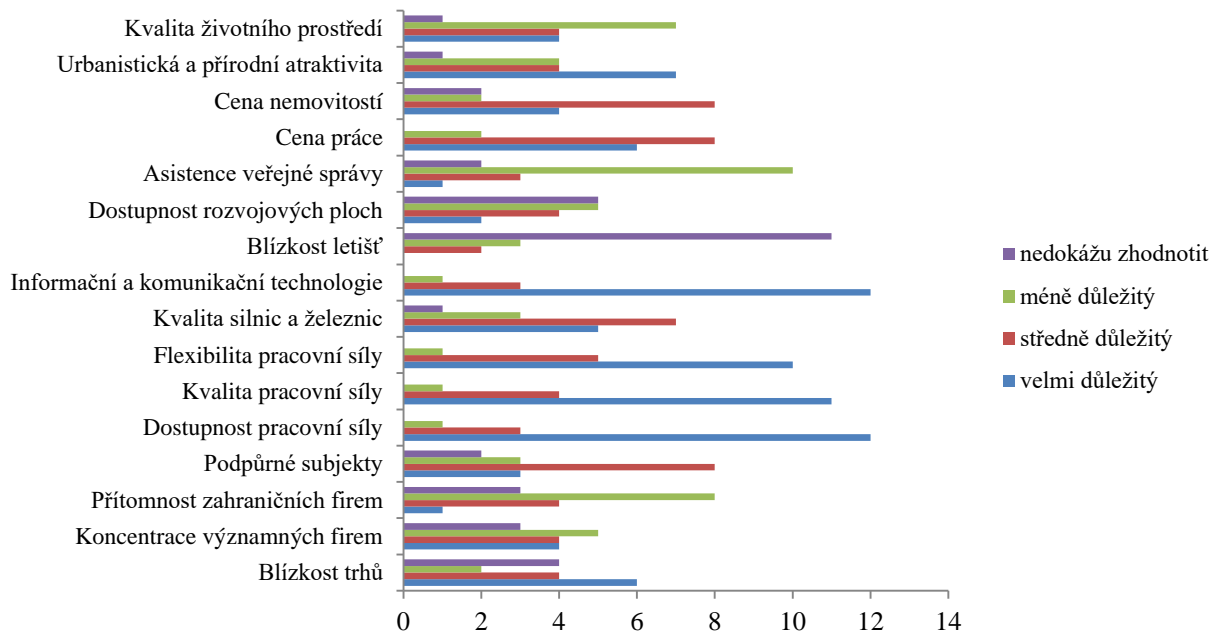
Oproti tomu v Ústeckém kraji zvolilo možnost velmi spokojen/a a spíše spokojen/a celkem 31% z celkového počtu 23 respondentů. Téměř polovina označila svou spokojenost za neutrální. Nespokojeno je celkem 21 % respondentů, z toho jeden podnikatel se označil jako velmi nespokojen s podnikatelským prostředím v Ústeckém kraji. Podíl všech odpovědí je zobrazen na obrázku č. 17.

Obrázek 17: Spokojenost s podnikatelským prostředím v Ústeckém kraji
Zdroj: Vlastní zpracování

Odpovědi ohledně celkové spokojenosti respondentů jsou v souladu s výsledky vícekritériální analýzy. Podnikatelé ve Středočeském kraji jsou všeobecně o 38 % spokojenější s podnikatelským prostředím v regionu.

Další otázka byla zaměřena na vnímání důležitosti jednotlivých faktorů působících na podnikatelské prostředí v kraji. Konkrétní znění otázky bylo: „*Jak vnímáte důležitost následujících faktorů z hlediska kvality podnikatelského prostředí?*“. Respondenti měli na výběr ze škály odpovědí, která obsahovala možnosti velmi důležitý, středně důležitý, méně důležitý a také možnost nedokážu zhodnotit. Odpovědi respondentů ze Středočeského kraje jsou zobrazeny na obrázku č. 18.

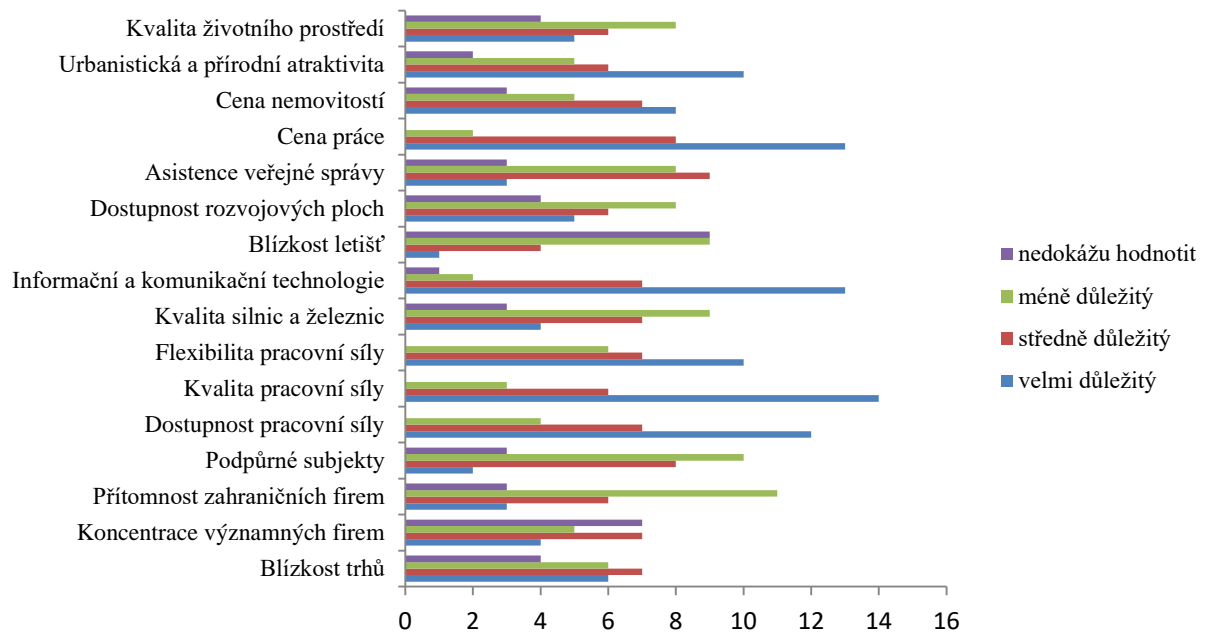

Obrázek 18: Zhodnocení důležitosti faktorů ve Středočeském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování

K faktorům, které jsou podnikateli ve Středočeském kraji hodnoceny jako velmi důležité, patří především dostupnost pracovní síly, informační a komunikační technologie a také kvalita pracovní síly. Mezi ty méně důležité zařadili respondenti blízkost letišť, asistenci veřejné správy a přítomnost zahraničních firem.

Vnímání důležitosti faktorů bylo u podnikatelů v Ústeckém kraji velmi podobné. Mezi ty nejvýznamnější zařadili kvalitu pracovní síly, informační a komunikační technologie a cenu práce. Nejméně důležité se jeví blízkost letišť a podpůrné subjekty. Všechny odpovědi jsou zaznamenány na obrázku č. 19. Výsledky vnímání důležitosti faktorů jsou převážně v souladu s vícekritériální analýzou.

Obrázek 19: Zhodnocení důležitosti faktorů v Ústeckém kraji
Zdroj: Vlastní zpracování

V závěru dotazníkového šetření zjišťovala autorka za pomoci otevřené otázky jaké překážky vnímají respondenti ve svém podnikání jako nejvýznamnější. Konkrétní znění otázky bylo „*Jaké překážky ve Vašem podnikání vnímáte jako nejvýznamnější?*“. Cílem této otázky bylo zjistit, co způsobuje podnikatelům největší problémy a kde je případně prostor pro zlepšení podnikatelského prostředí. Ve Středočeském kraji spatřují podnikatelé největší břemeno ve vysokém nájemném, nízké dostupnosti kvalitní pracovní síly a vysokých nákladech na zaměstnance. V Ústeckém kraji se kromě zmíněných odpovědí objevila také zbytečná byrokracie, silná konkurence, nedostatečná poptávka a vysoká daňová zátěž. V obou skupinách respondentů byla zmiňována i vládní nařízení, související s probíhající pandemií koronaviru SARS-CoV-2.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce byla analýza současné situace ČR a zhodnocení kvality podnikatelského prostředí ve Středočeském a Ústeckém kraji s využitím komparace lokalizačních faktorů a následné vícekriteriální analýzy. Vícekriteriální analýza sloužila ke zhodnocení všech zvolených faktorů, které mají vliv na podnikatelské prostředí v daných regionech. Jejím cílem bylo také poukázat na silné a slabé stránky podnikatelského prostředí obou krajů. Pro popis a komparaci faktorů byla využita především data ze statistických ročenek jednotlivých krajů poskytnutých Českým statistickým úřadem.

Diplomová práce je rozvržena do šesti dílčích kapitol. První kapitola je věnována teoretickým východiskům souvisejícím s podnikatelským prostředím. Jsou v ní přiblíženy pojmy související s podnikáním, regionální politikou a jsou zde nastíněny jednotlivé pohledy na měření kvality podnikatelského prostředí.

Druhá kapitola se zabývá regionálním hodnocením kvality podnikatelského prostředí za pomoci lokalizačních faktorů. Tyto faktory mohou sloužit pro rozhodování podnikatelského subjektu ohledně lokalizace jeho podnikatelské činnosti. Jednotlivé faktory jsou v kapitole rozděleny do šesti integrovaných skupin a teoreticky vysvětleny. Obsahem kapitoly je i pohled na tyto faktory dle jejich významnosti. Získané poznatky z druhé kapitoly jsou klíčové pro praktickou část práce.

Pro více komplexní pohled na současné podnikatelské prostředí ČR je ve třetí kapitole věnován prostor jeho historickému vývoji. Kapitola se zabývá popisem utváření podnikatelského prostředí v České republice, resp. tehdejším Československu, od období první republiky po současnost.

Analýze současné situace podnikatelského prostředí ČR se věnuje čtvrtá kapitola. V té je nejprve popsán vývoj základních makroekonomických ukazatelů, jako jsou HDP, inflace a nezaměstnanost. V kapitole je věnován prostor vývoji exportu, importu a přímým zahraničním investicím. Dále je zde nastíněn pohled na lidský kapitál podle HDI a šesti dimenzí Geerte Hofstedeho. Následuje aktuální umístění České republiky v mezinárodních žebříčkách konkurenceschopnosti. V závěru kapitoly jsou představeny různé druhy podpor, kterých lze pro podnikání na území České republiky využít.

Pátá kapitola začíná všeobecnou charakteristikou vybraných krajů, je v ní obsažen geografický popis, členění kraje, informace o obyvatelstvu a o krajském hospodářství. Dále je v ní věnován prostor samotnému zhodnocení faktorů, které ovlivňují úroveň jejich podnikatelského prostředí. Nejprve jsou popsány faktory hodnotící úroveň Středočeského kraje, následně Ústeckého. Oba kraje jsou zde zhodnoceny na základě stejných ukazatelů.

Komparaci Středočeského a Ústeckého kraje je věnován prostor v šesté kapitole. Tato kapitola se nejprve zaměřuje na porovnání lokalizačních faktorů obou krajů a již zde poukazuje na jednotlivé podobnosti a rozdíly mezi kraji. Na základě lokalizačních faktorů je zde zpracována vícekriteriální analýza, která má sloužit jako objektivní celkové zhodnocení podnikatelského prostředí. Součástí kapitoly je i zpracované dotazníkové šetření, které autorka prováděla za účelem zjištění celkové spokojenosti podnikatelů s podnikatelským prostředím v Ústeckém a Středočeském kraji a jejich vnímání jednotlivých lokalizačních faktorů.

Z výsledků vícekriteriální analýzy vyplývá, že podnikatelské prostředí ve Středočeském kraji se nachází na vyšší úrovni než v kraji Ústeckém. Nejvíce odlišné jsou kraje ve třech faktorech. Prvním z nich je kvalita pracovní síly, vzhledem k výrazně vyššímu podílu lidí s vysokoškolským vzděláním ve Středočeském kraji. Významný rozdíl byl zaznamenán i u faktoru informačních a komunikačních technologií. Domácnosti Středočeského kraje se vyznačují vysokou mírou vybavenosti počítačem a internetovým připojením, stejně tak ochotou nakupovat on-line. V Ústeckém kraji jsou naopak tyto hodnoty dlouhodobě nejnižší v rámci ČR. Dalším z ukazatelů, kde byl rozdíl mezi kraji výraznější, byla kvalita životního prostředí. Ústecký kraj je bohužel silně zasažen těžebním a chemickým průmyslem a dlouhodobě se řadí k nejvíce znečištěným krajům ČR. Pozitivní zprávou je, že v posledních letech dochází k meziročním poklesům naměřených emisí.

V podnikatelském prostředí obou krajů lze najít plusy i nedostatky. Ekonomické subjekty by vždy měly zhodnotit svou vlastní činnost podnikání a zaměřit se na faktory, které pro ně mají největší význam. Některé faktory působící na KPP nelze příliš ovlivnit, a proto by podnikatel měl být vždy realistický v rozhodování o lokalizaci svých podnikatelských aktivit. Každý podnik má jiné poselství.

Komplexní zhodnocení a komparace faktorů podnikatelského prostředí Středočeského a Ústeckého kraje je praktickým přínosem této diplomové práce. Ekonomické subjekty z obou krajů mohou využít aktuálních a statisticky podložených dat v této práci při svém

rozhodování. Vícekriteriální analýza poskytuje objektivní pohled na podnikatelské prostředí v obou regionech a výsledné informace, které z ní plynou, mohou být zohledněny při rozhodování o umístění podnikatelské činnosti.

Seznam použité literatury

Citace bibliografie

Občanský zákoník: Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ; Zákon o mezinárodním právu soukromém :2014 : úplná znění. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-855-0.

Bibliografie

JÁČ, Ivan. *Jedinečnost obce v regionu.* Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-038-6.

GUINN, Alan, Oldřich KRATOCHVÍL a Iveta HASHESH. *Management: Úvod do podnikání a popis podnikatelského prostředí malých a středních podniků v ČR.* Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2007. ISBN 978-80-7314-127-1.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století.* Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

LUKEŠ, Martin a Martina JAKL. *Podnikání v České republice.* V Praze: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-2451-884-8.

Občanský zákoník: Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ; Zákon o mezinárodním právu soukromém :2014 : úplná znění. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-855-0.

PETŘÍČEK, Václav. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu.* Praha: Corona, 2007. ISBN 978-80-903954-2-8.

PETŘÍČEK, Václav. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice.* Praha: Corona, 2006. ISBN 80-903-3636-1.

SAUKA, ARNIS. *Entrepreneurship in Transition Economies: Diversity, Trends, and Perspectives.* New York: NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-57342-7.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů.* Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5.

SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika.* 6., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-274-8.

The Global Competitiveness Report 2018. 2018. Switzerland: World Economic Forum. ISBN 978-92-95044-76-0.

VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9

ŽIŽKA, Miroslav. *Hospodářský rozvoj regionů: vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 80-7144-154-6.

Internetové zdroje

Agrární komora České republiky [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z:

<http://www.akcr.cz/>

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR [online]. 2020 [cit. 2020-03-14].

Dostupné z: <http://amsp.cz/>

ARC - VŠPSV [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.vspsv.cz/>

BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. 2020 [cit. 2020-03-14].

Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/>

Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné

z: <https://www.crr.cz/>

CIA: The World Factbook [online]. [cit. 2020-02-14]. Dostupné z:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2187rank.html?countryName=China&countryCode=ch@ionCode=eas&rank=1#ch>

CzechInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2020 [cit. 2020-03-14].

Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz>

CzechInvest: Národní databáze brownfieldů [online]. 2020 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

<https://brownfieldy-dotace.czechinvest.org/Aplikace/bf-public-x.nsf/bfs.xsp?Region=13>

CzechTrade [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/>

Česká exportní banka [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz>

Česká národní banka: Přímé zahraniční investice - 2018 [online]. In: . [cit. 2020-01-26].

Dostupné z:

https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2018_CZ.pdf

Český statistický úřad [online]. [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Českomoravská záruční a rozvojová banka [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z:

<https://www.cmzrb.cz/>

Doing Business: Rankings & Ease of Doing Business Score [online]. 2019 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/en/rankings>

Doing Business 2020: Economy profile Czech Republic [online]. [cit. 2020-02-25]. ISBN 978-1-4648-1440-2. Dostupné z: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/c/czech-republic/CZE.pdf>

Doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků [online]. In: *Úřední věstník Evropské unie L 124*, 20. května 2003 [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>

EGAP [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/>

EUROPEAN COMMISSION: Unemployment statistics [online]. [cit. 2019-10-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

Hospodářská komora České republiky [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/>

Human development report 2019: Czechia [online]. In: . [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/CZE>

IMD WORLD COMPETITIVENESS ONLINE: Czech Republic [online]. In: . 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/CZ/wcy>

Kurzy.cz: Vývoj HDP v ČR [online]. [cit. 2020-01-26]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>

Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj: Regionální účty [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/regionalni-ucty-2018-stredocesky-kraj>

Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj: Charakteristika kraje [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje

Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem: Charakteristika kraje [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61165702/33008518chcz.pdf/b25e327b-9b81-4828-ae44-dce10771f305?version=1.3>

Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem: Ekonomický vývoj v Ústeckém kraji v roce 2018 [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/ekonomicky-vyvoj-v-usteckem-kraji-v-roce-2018>

Národní památkový ústav: Střední Čechy [online]. 2020 [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/uop-stredni-cechy/pamatky-v-nasem-kraji>

Středočeský kraj: Základní informace o kraji [online]. [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/kraj>

Středočeský kraj: Zahraniční spolupráce [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z:
<https://www.kr-stredocesky.cz/web/zahranicni-spoluprace>

Statistická ročenka Středočeského kraje - 2019 [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-stredoceskeho-kraje-2019>

ŠKODA AUTO Vysoká škola [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z:
<https://www.savs.cz/>

The Global Competitiveness Report 2019: Czech Republic [online]. In: . 2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z:
http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Ústecký kraj: Vnější a mezinárodní vztahy [online]. 2020 [cit. 2020-04-14]. Dostupné z:
<https://www.kr-ustecky.cz/vnejsi-a-mezinarodni-vztahy/ds-98866/p1=231493>

Ústecký kraj: Charakteristika kraje [online]. [cit. 2020-04-01]. Dostupné z:
<https://www.kr-ustecky.cz/charakteristika%2Dkraje/ms-204823/p1=204823>

Univerzita J.E. Purkyně [online]. 2020 [cit. 2020-04-14]. Dostupné z:
<https://www.ujep.cz/cs/>

Vysoká škola aplikované psychologie [online]. 2020 [cit. 2020-04-14]. Dostupné z:
<http://www.vsaps.cz/>

Seznam příloh

Příloha A – Vzor dotazníku

Spokojenost podnikatelů s podnikatelským prostředím v Ústeckém a Středočeském kraji

Dobrý den,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku pro mou diplomovou práci, která se zabývá hodnocením kvality podnikatelského prostředí.

Dotazník je určen podnikatelům v Ústeckém a Středočeském kraji, skládá se z osmi otázek a neměl by Vám zabrat více než 4 minuty času.

Samotné vyplnění je velmi jednoduché, dotazník tvoří převážně uzavřené otázky s možností jedné odpovědi. Součástí dotazníku jsou i dvě otevřené otázky.

Mnohokrát děkuji za Váš čas.

Markéta Legnerová

SPUSTIT DOTAZNÍK

1. Uvedte prosím název Vaší firmy nebo jméno podnikatele*

Napište jedno nebo více slov...

500

2. Vyberte kraj, ve kterém provozujete podnikatelskou činnost*

Vyberte jednu odpověď

Ústecký kraj

Středočeský kraj

3. Jak dlouho již realizujete podnikatelskou činnost?*

Vyberte jednu odpověď

Méně než 2 roky

2 - 5 let

6 - 10 let

Více než 10 let

4. Vyberte zaměření Vaší podnikatelské činnosti*

Vyberte jednu odpověď

Zemědělství, lesnictví, rybářství

Těžba a dobývání

Zpracovatelský průmysl

Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi

Stavebnictví

Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel

Doprava a skladování

Ubytování, stravování, pohostinství

Informační a komunikační činnosti

Peněžnictví a pojišťovnictví

Činnosti v oblasti nemovitostí

Profesní, vědecké a technické činnosti

Administrativní a podpůrné činnosti

Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení

Vzdělávání

Zdravotní a sociální péče

Kulturní, zábavní a rekreační činnosti

Ostatní činnosti

Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; Činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu

Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

5. Vyberte počet Vašich zaměstnanců*

Vyberte jednu odpověď

Nemám žádné zaměstnance

1 - 9 zaměstnanců

10 - 49 zaměstnanců

50 - 249 zaměstnanců

250 a více zaměstnanců

6. Jak vnímáte důležitost následujících faktorů z hlediska kvality podnikatelského prostředí?*

Prosím zhodnoťte

	velmi důležitý	středně důležitý	méně důležitý	nedokážu zhodnotit
Geografická blízkost trhů	☐	☐	☐	☐
Koncentrace významných firem	☐	☐	☐	☐
Přítomnost zahraničních firem	☐	☐	☐	☐
Podpůrné subjekty	☐	☐	☐	☐
Dostupnost pracovní síly	☐	☐	☐	☐
Kvalita pracovní síly	☐	☐	☐	☐
Flexibilita pracovní síly	☐	☐	☐	☐
Kvalita silnic a železnic	☐	☐	☐	☐
Informační a komunikační technologie	☐	☐	☐	☐
Blízkost letišť	☐	☐	☐	☐
Dostupnost rozvojových ploch	☐	☐	☐	☐
Asistence veřejné správy	☐	☐	☐	☐
Cena práce	☐	☐	☐	☐
Cena nemovitostí / výše pronájmu	☐	☐	☐	☐
Urbanistická a přírodní atraktivita	☐	☐	☐	☐
Kvalita životního prostředí	☐	☐	☐	☐

7. Jaká je Vaše celková spokojenost s podnikatelským prostředím ve Vašem regionu?*

Vyberte jednu odpověď

velmi spokojen

spíše spokojen

neutrální

spíše nespokojen

velmi nespokojen

8. Jaké překážky ve Vašem podnikání vnímáte jako nejvýznamnější?*

Napište jedno nebo více slov...

500